СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 6.44, 19.44, 13.00;
Віцебск — 6.32, 19.35, 13.03;
Магілёў — 6.33, 19.33, 13.00;
Гомель — 6.29, 19.31, 13.02;
Гродна — 6.56, 20.01, 13.04;
Брэст — 7.01, 19.58, 12.57.

МЕСЯЦ:
Маладзік
ІМЯНІНЫ:
Хрысанфа, Клаўдзія, Ганны, Соф'і;
Гражыны, Тадоры.

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 75 кап.

1 КРАСАВІКА 1992 г.
серада, №№ 66-67
(21844—21845)

РОЗГАЛАС

Залаты і алмазны фонды будуць падзелены пасля 20 красавіка

У панядзелак, 30 сакавіка, ва ўрадавай рэзідэнцыі «Заслаўе» сабраліся для кансультацыі кіраўнікі нацыянальных банкаў СНД. У выніку папярэдняй дамоўленасці ў Беларусі павінны былі сабрацца прадстаўнікі толькі 13 рэспублік былога Саюза. Але ў інтэрв'ю радыёстанцыі «Маяк» старшыня праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь Станіслаў Багданкевіч адзначыў, што на нарадзе ў Заслаўі прысутнічалі прадстаўнікі ад усіх пятнаццаці рэспублік.

Пытанне аб раздзеле фінансаў Саюза, у тым ліку залатога і алмазнага фондаў, як і чакалася, стала самым галоўным пунктам сустрэчы. Падобна, што 30 сакавіка праблема, якая датычыла раздзелу актываў і пасіваў Дзяржбанка СССР, скранулася з месца. Як заявіў старшыня праўлення Нацыянальнага банка Расіі, да 20 красавіка будзе ўдакладнены ўвесь залаты і алмазны фонд Дзяржбанка (хоць там ужо няма чаго асабліва і пералічваць) і падзелены паміж рэспублікамі.

Што датычыцца выхаду з рублёвай зоны, то пакуль што ніхто з прадстаўнікоў рэспублік не выказаў жадання ўводзіць уласную нацыянальную валюту.

Трэба адзначыць, што 20 красавіка плануецца новая сустрэча кіраўнікоў нацыянальных банкаў, дзе будзе разглядацца пагадненне аб умовах і парадку ўвядзення нацыянальнай валюты.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

І Ў ГАЛАНДЫІ НЕ ЎСЁ ЁСЦЬ

У багатых капіталістаў, як выявілася, не ўсё ёсць. Ім не хапае нашага чарназёму. Вось і адправіліся ў пошуках яго ў краіны СНД французскія бізнесмены. І як вынік — яшчэ адно сумеснае прадпрыемства — «Фларабел». Адным з яго заснавальнікаў з беларускага боку стала вытворчае торфабрыкетнае аб'яднанне «Сяргеевіцкае», што на Пухавічыне. У яго жыцці адбылася вялікая па цяперашніх часах падзея — адкрыццё валютнага рахунку ў банку.

Адбылося гэта дзякуючы таму, што замежныя калегі зацікавіліся звычайным торфам, які выкарыстоўваецца ў сельскай гаспадарцы для цяпліц. І калі ў нас прынята тавар у любым выглядзе з рукамі адрываць, у Францыі яго яшчэ пакупнікам трэба ўмець паказаць. Вось і зманціравалі ў аб'яднанні з дапамогай замежных кампаньёнаў спецыяльную лінію па ўпакоўцы торфу на экспарт.

Першая партыя прадукцыі беларускіх тарфянікаў была адпраўлена днямі ў Францыю. Думаецца, што і ў Галандыі, куды рыхтуецца для адпраўкі яшчэ адна партыя тавару, яе ацэняць.

Пошук узаемаразумення

Адным з надзённых пытанняў сённяшняга дня з'яўляецца ўмацаванне ўзаемаадносін паміж вярхоўнай уладай рэспублікі і мясцовымі Саветамі народных дэпутатаў. Каб палепшыць наша жыццё, знізіць рост інфляцыі, мала добрых законаў, важна, каб яны своечасова выконваліся на месцах, даходзілі да людзей. Іншы раз якраз гэтага і не хапае. Чаму? Адказ на гэта і многія іншыя пытанні далі заўчора Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. Шушкевіч, першы намеснік Старшыні В. Кузняцоў, намеснік Старшыні В. Шаладонаў на сустрэчы з прадстаўнікамі мясцовай улады рэспублікі.

Амаль дзве гадзіны працягвалася грунтоўная размова аб існуючых праблемах як у парламенце, так і на месцах, сітуацыі на вытворчасці, у сельскай гаспадарцы, у войску і грамадскім жыцці. І хоць адказы, магчыма, задаволілі не ўсіх, яны былі шчырымі. У прыватнасці, на пытанне, што будзе з эканомікай рэспублікі, калі Расія адпусціць цэны на нафту, сказана адназначна — сітуацыя пагоршыцца. І ў першую чаргу таму, што меры ў адказ не могуць аказацца такімі ж эфектыўнымі, як у суседзяў. Яны могуць паўплываць на сітуацыю праз нейкі час, адсюль і меншая іх дзейснасць. Многія з прысутных у зале гэта разумелі і самі, але такія словы прымусілі яшчэ раз задумацца аб тым, у які складаны час мы жывём. Час, калі патрэбны не пасіўнае сузіранне, а актыўная работа дзеля павышэння дабрабыту людзей, дзейсны ўдзел у заканадаўчай палітыцы.

На жаль, так атрымліваецца не заўсёды. І калі з залы прагучала, напрыклад, што Вярхоўны Савет пры прыняцці законаў не раіцца з мясцовымі ўладамі, В. Шаладонаў з такім папрокам не пагадзіўся. Праекты амаль усіх заканадаўчых актаў змяшчаюцца ў друку, многія з іх накіроўваюцца непасрэдна на месцы, але, на жаль, ініцыятывы знізу недастаткова. Хоць такія своеасаблівыя «падказкі» вельмі неабходны парламентарыям.

Гэта ж якраз па прапанове знізу ставілася ў парламенце, у прыватнасці, пытанне аб умацаванні мясцовай улады, яе рэарганізацыі, размежаванні функцый паміж саветамі розных узроўняў. І хоць у абмеркаванні гэтых прапаноў быў зацікаўлены сам Старшыня Вярхоўнага Савета, яны пакуль што не прайшлі. Відаць, прычына ў тым, што мясцовая ўлада нядрэнна прадстаўлена ў парламенце, а яе прадстаўнікі не імкнуцца істотна мяняць сітуацыю. Хоць у Прэзідыума, ды і ў саміх дэпутатаў ёсць шмат радыкальных прапаноў, якія патрабуюць тэрміновага вырашэння.

Не абышлі ўвагай прысутныя і такое важнае пытанне, як правядзенне сяўбы. Тут думка бакоў раздзялілася. З месц прагучала, што мясцовыя ўлады самаўхіліліся ад дапамогі ў забеспячэнні механізмамі, запчасткамі, машынамі. С. Шушкевіч лічыць, што так і павінна быць. Работнік райсавета не павінен ператварацца ў забеспячэнца. Неабходна такая сістэма, каб самі гаспадаркі маглі б зарабляць добрыя грошы і за гэтыя сродкі купляць усё неабходнае без істотных праблем. Вядома, гэта справа будучага. Пакуль жа ў Вярхоўнага Савета ёсць інфармацыя, што асаблівых праблем з веснавой сяўбой не будзе. Калгасы заявілі, што яны выкарыстаюць унутраныя рэзервы і не маюць патрэбы ў новай тэхніцы. Праблема ў тым, каб гэту тэхніку атрымалі фермеры, але, вядома, не па біржавых цэнах. Складаней сітуацыя з гаруча-змазачнымі матэрыяламі. Тут урад пайшоў на пэўныя абмежаванні рыначнага фонду, але гэта зроблена спецыяльна, каб зрабіць запасы на пэўны час. Сяўба, як вядома, важней цяперашніх праблем прыватніка. У будучым сітуацыя павінна стабілізавацца.

Шмат іншых надзённых пытанняў прагучала ў час сустрэчы. У прыватнасці, на месцах не задаволены фарміраваннем бюджэту Саветаў зверху, абмежаваннем іх самастойнасці абласнымі структурамі ўлады, ходам зямельнай рэформы, парушэннямі пры выдзяленні зямлі пад індывідуальнае і дачнае будаўніцтва, пазіцыяй асобных калгасных кіраўнікоў, якія лічаць калгасную зямлю ўласнай вотчынай.

Дарэчы, з месц гаварылася, што парламентарыі павінны актыўней змагацца з тымі, хто перашкаджае плённай працы, наладжваць больш цесныя кантакты з нізавымі звеннямі мясцовай улады, знаходзіць там паплечнікаў і аднадумцаў. Толькі разам, паступова можна падыходзіць да вырашэння актуальных пытанняў. І такая дамоўленасць, на нашу думку, на сустрэчы замацавалася. Бо кожны з прысутных, незалежна ад яго поглядаў, адносін да парламента, імкнецца зрабіць жыццё лепшым, больш стабільным. Размова з кіраўнікамі мясцовых Саветаў павінна стаць яшчэ адным пабуджальным стымулам да больш прадукцыйнай работы на карысць грамадства.

Мікалай БАЖКО.

Азіяцкія «драконы» гатовы з намі рабіць бізнес

З пакетам цікавых дамоўленасцей і прапаноў вярнулася дэлегацыя на чале з намеснікам Старшыні Саўміна М. Косцікавым, якая наведала В'етнам, Тайланд і Паўднёвую Карэю.

Гевея — цудоўнае дрэва, якое дае сыравіну для вытворчасці каўчуку. А без каўчуку, як вядома, няма шын для аўтамабіляў. Сёння каўчук, як і многая іншая сыравіна, — страшэнны дэфіцыт. З-за яго адсутнасці з перабоямі працуюць, а то і ўвогуле прастойваюць заводы па вырабу шын у Бабруйску.

Вось чаму беларуская дэлегацыя вяла ў В'етнаме перагаворы аб пастаўках сыравіны «Бабруйскшыне». За канверсуемую валюту нас гатовы заваліць ёю, але дзе ўзяць «зялёненькія?» Таму пасля даволі няпростых перагавораў дамовіліся аб стварэнні сумеснага в'етнама-беларускага прадпрыемства па эксплуатацыі плантацый гевеі. Чаму няпростых? В'етнамскі бок прытрымліваецца прынцыповай пазіцыі: іншаземцы павінны самі ў тропіках спачатку распрацаваць джунглі, потым пасадзіць гевеі і затым чакаць, пакуль яны дадуць плады.

Але для нашай рэспублікі ўрад В'етнама зрабіў выключэнне — Беларусь будзе атрымліваць сыравіну з ужо закладзеных плантацый — 25 працэнтаў патрэбнай колькасці.

Адбылася канструктыўная і карысная гутарка нашай дэлегацыі са Старшынёй Савета Міністраў В'етнама. Кіраўнік урада выказаў зацікаўленасць у развіцці рознабаковага супрацоўніцтва з Беларуссю.

Дарэчы, у В'етнам, паводле слоў М. Косцікава, зараз ахвотна ідуць краіны Захаду, Японія, асабліва Кітай. Партнёраў вабяць вялікія сыравінныя рэсурсы В'етнама. А Беларусі ён можа пастаўляць рыс, алей, цукар, ананасы, бананы, іншыя прадукты ўзамен на нашу традыцыйную прадукцыю — МАЗы, БелАЗы, запчасткі да іх, складаную бытавую тэхніку.

У Тайландзе дэлегацыя вяла перагаворы з прадстаўнікамі дзелавых колаў аб будаўніцтве ў Салігорску прадпрыемства па перапрацоўцы адходаў шахт па японскай тэхналогіі. У выніку можна будзе атрымліваць дэфіцытную прадукцыю — кальцыніраваную соду, якая карыстаецца попытам у свеце.

(Заканчэнне на 2-й стар.).

ЗГОДНЫ НА... БАНКРУЦТВА

Чарговае паведамленне паступіла ў рэдакцыю з «Гомсельмаша», калектыў якога, нагадаем, напаткаў вымушаны водпуск. Прафком новага прафсаюза (Канфедэрацыі працы Беларусі) ВА «Гомсельмаш» і гарадская арганізацыя Аб'яднанай дэмакратычнай партыі правялі на прадпрыемстве сход, на якім аб'явілі, што галоўная прычына спынення работы і адпаведных фінансавых цяжкасцей не ў недапастаўках металу і камплектуючых, а ў адсутнасці попыту на выпускаемыя кормаўборачныя камбайны. Арганізатары сходу паведамілі, што, згодна з той інфармацыяй, якой валодаюць, доўг калектыву складае каля мільярда рублёў. У аб'яднанні няма сродкаў, каб выплачваць зарплату, утрымліваць дзіцячыя сады і жыллёвы фонд. Усё гэта пагражае тым, што ў разрад беспрацоўных трапіць не каля 30 працэнтаў работнікаў, як мяркуецца ў заводскай праграме «Выжыванне», а 50—60.

Арганізатары сходу прапанавалі сваю канцэпцыю рэарганізацыі аб'яднання, якую даслалі таксама ў рэдакцыю. Прычым у першым пункце гэтай канцэпцыі гаворыцца, што працоўнаму калектыву неабходна дабіцца ад Савета Міністраў, як уласніка аб'яднання, афіцыяльнага прызнання ВА «Гомсельмаш» банкрутам і спісання ўсіх яго даўгоў...

Можна поўнасцю пагадзіцца з гэтым: банкруты ўрэшце павінны быць без усялякіх агаворак названы банкрутамі. З адпаведнымі адсюль вынікамі. Няхай нават самымі суровымі. Але вось што спрэчна: разам з аб'яўленнем банкруцтва і спісаннем даўгоў «рэарганізацыя» прадугледжвае, каб надалей, ужо наваствораным прадпрыемствам, зноў дапамагла дзяржава. Атрымліваецца, пойдзем па новаму кругу? Ды і чаму не кіравацца пэўнымі, аднолькавымі для ўсіх правіламі і законамі пры ўсякіх рэарганізацыях і ператварэннях уласнасці? У любых выпадках. Дарэчы, дзяржава сама чакае дапамогі. Калі браць яе фінансавае становішча — яна па сутнасці таксама банкрут. Такое вось становішча...

Іван БАРАНОЎСКІ.

УЛАСНЫ САНАТОРЫЙ

У калектыўным сельскагаспадарчым прадпрыемстве «Астрамечава» Брэсцкага раёна расчынілі дзверы ўласны санаторый-прафілакторый. Пяцьдзесят працаўнікоў (сярод іх механізатары і жывёлаводы) папраўляюць сваё здароўе, не пакідаючы межы гаспадаркі.

На здымку: медыцынскія работнікі санаторыя-прафілакторыя Таццяна **Мілер**, Людміла **Саланенка**, Святлана **Філіпава**, Нэля **Юзгіна** і Сяргей **Псом**.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

Як быць бяззубым?

ТАЛАЧЫН **(Т. Махтадуй).** У райцэнтры кабінеты для пратэзавання зубоў размешчаны ў старым закінутым будынку былой паліклінікі, дзе выведзена са строю каналізацыя і ацяпляльная сістэма. У зімовы час спецыялісты працавалі ў паліто і футравых шапках.

А з надыходам цёплых дзён да гэтых праблем прыбавілася яшчэ адна — адсутнасць матэрыялу для пратэзавання. Перад медыкамі навісла пагроза беспрацоўя. Парушаныя сувязі паміж рэспублікамі былога СССР не маглі не адбіцца на ахове здароўя. Па безнаяўнаму разліку Расія адмаўляецца пастаўляць многія медыцынскія прэпараты, у тым ліку і матэрыял для пратэзавання зубоў. Вось і вымушаны быў галоўны стаматолаг-пратэзіст Віктар Іванюта за свае ўласныя грошы набыць у прыехаўшых з Пецярбурга дзялкоў самае неабходнае для работы. Але купленага хопіць не больш чым на 2 месяцы.

А што далей?

Рэдкая «зорка» даляціць да беларускай правінцыі...

Але калі даляціць, дык абыдзецца жыхарам у немалую капейку. Так, музычная «суперзорка» савецкай эстрады Валерый Ляонцьеў наведаў з гастролямі шэраг гарадоў Магілёўскай вобласці. Спявак заўсёды любіць паразмаўляць аб дабрачыннасці, але цана білетаў на яго канцэрты ўражвае нават і пры сённяшніх «скоках». Так, у Шклове білеты каштавалі ажно па 80 рублёў. Падлічыце, у колькі абыдзецца музычная асалода сям'і з чатырох чалавек, і зразумееце, што вядомы выраз — «мастацтва патрабуе ахвяр» — мае сэнс. Спецыялісты сцвярджаюць, што кошт білетаў знаходзіцца ў адваротнай прапорцыі з колькасцю месц у зале. Каб Ляонцьеў вырашыў выступіць у якім-небудзь вясковым клубе, білеты пацягнулі б не менш сотні. Так што шклоўскія 80 рублёў пакуль што будзем лічыць неперагузыдзеным рэкордам правінцыі. А рэкорд Мінска на сённяшні дзень складае 35 рублёў. Яго аўтар — Лайма Вайкуле.

У КІНО ЗА ПАЎЦАНЫ

ВІЦЕБСК. На нядаўняй сустрэчы са студэнтамі Віцебскай вобласці ў актавай зале педінстытута старшыні абласнога Савета народных дэпутатаў У. Кулакову давялося выслухаць шмат скаргаў у сувязі з павышэннем цэн і несуразмернай з імі стыпендыяй. Ведаючы, як студэнты любяць бавіць вольны час, кіраўнік Віцебшчыны тады абвясціў, што пачне з маленькага, але патрэбнага кроку — зменшыць студэнтам напалавіну кошт білетаў на кінасеансы. І вось нарэшце гэта пастанова падпісана і ўступіла ў сілу. Улічваючы, што цана кінабілетаў у параўнанні з мінулым годам узрасла ў 4-5 разоў, студэнты могуць быць задаволены такой палёгкай для іх. Але спадзяёмся, іх чакаюць і новыя карысныя пастановы.

БЕЛАРУСКІ КУПОН — У ЦАНЕ

У той час як курсы ўсіх валют — і цвёрдых, і сурагатных — імкліва падаюць, у Літве нечакана вырас у цане беларускі купон. У мінулую нядзелю на вільнюскім рынку за ліст коштам у 75 рублёў прасілі 150—200 руб., а за сторублёвы—ад 200 да 250 рублёў. Назіраецца тэндэнцыя далейшага росту цэн на купоны. Як лічаць кампетэнтныя рыначныя аглядальнікі, імгненнае падаражанне купонных «прасцін» наступіла за абяцаннем беларускага ўрада абмяняць аднаразовыя купоны на новыя шматразовыя па курсу 1:1 незалежна ад іх колькасці.

ХТО-НІХТО ТАЛЕР УЖО БАЧЫЎ...

На сустрэчы кіраўнікоў нацыянальных банкаў краін былога СССР старшыня праўлення НБ Рэспублікі Беларусь зрабіў сенсацыйную заяву: аказваецца, у Мінск з брытанскага горада Ньюкасл прыбыла першая партыя талераў, выраблены адной англійскай фірмай. Станіслаў Багданкевіч паведаміў, што Беларусь не плануе ўводзіць нацыянальную валюту да канца гэтага года.

БелаПАН.

ТРЫ ШАХЦЁРЫ СУПРАЦЬ... ПРЭМ'ЕРА

Трое шахцёраў Салігорска з ліку бастуючых аб'явілі бестэрміновую галадоўку.

Галадоўка будзе праходзіць у шахце, куды і спусціліся ўдзельнікі акцыі ў знак пратэсту ў сувязі з нежаданнем урадавай камісіі падпісаць тарыфнае пагадненне на ўмовах гарнякоў. Галадаючыя настойваюць на выкананні патрабаванняў бастуючых, а таксама выказваюцца за адстаўку прэм'ер-міністра рэспублікі і генеральнага дырэктара аб'яднання «Беларуськалій».

«Агенцтва РІД».

Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь

Аб першачарговых мерах па развіццю індывідуальнага і кааператыўнага жыллёвага будаўніцтва ва ўмовах пераходу да рыначнай эканомікі

Надаючы важнае значэнне развіццю індывідуальнага і кааператыўнага жыллёвага будаўніцтва ва ўмовах пераходу да рыначнай эканомікі, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь пастанаўляе:

1. Міністэрствам, ведамствам, прадпрыемствам, аб'яднанням, арганізацыям, выканкомам мясцовых Саветаў народных дэпутатаў разглядаць развіццё індывідуальнага і кааператыўнага жыллёвага будаўніцтва як сацыяльна-эканамічную задачу першараднай важнасці, звязаную з ростам нацыянальнага багацця і ўзроўню жыцця народа рэспублікі.

2. Выканкомам мясцовых Саветаў народных дэпутатаў:

2.1. пачынаючы з 1992 года забяспечваць карэкціроўку наяўнай і распрацоўку нехапаючай праектна-планіровачнай дакументацыі для забудовы населеных пунктаў і фінансаванне гэтых работ у першачарговым парадку;

2.2. ажыццяўляць адвод тэрыторый для індывідуальнага жыллёвага будаўніцтва з улікам давядзення штогадовай яго долі ў агульным аб'ёме ўзвядзення жылля ў 1992—1995 гадах да 30—40 працэнтаў, а таксама выдзяленне прадпрыемствам і арганізацыям розных форм уласнасці зямельных участкаў для будаўніцтва жылых дамоў, прызначаных для продажу насельніцтву.

3. Устанавіць, што тэрыторыі індывідуальнага жыллёвага будаўніцтва ў абавязковым парадку павінны забяспечвацца пад'язнымі дарогамі, цэнтралізаваным водазабеспячэннем, каналізацыяй, электраэнергіяй, газам і ацяпленнем (у раёнах, якія маюць газазабеспячэнне і цеплазабеспячэнне), а таксама іншымі аб'ектамі сацыяльнай інфраструктуры за кошт сродкаў прадпрыемстваў, аб'яднанняў, арганізацый і фінансавых рэсурсаў адпаведных мясцовых Саветаў народных дэпутатаў.

4. Лічыць неабходным устанавіць, што:

4.1. індывідуальным забудоўшчыкам і жыллёва-будаўнічым кааператывам у 1992—1993 гадах крэдыты прадастаўляюцца на льготных умовах у размеры да 90 працэнтаў кошту будаўніцтва дома на тэрмін да 40 гадоў з пагашэннем з наступнага года пасля атрымання пазыкі і выплатай 5 працэнтаў гадавых за карыстанне імі. Будаўніцтва дамоў жыллёва-будаўнічых кааператываў можа ажыццяўляцца толькі пасля ўнясення кааператывам у банк уласных сродкаў у размеры не менш 10 працэнтаў каштарыснага кошту будаўніцтва дома і атрымання ім банкаўскага крэдыту.

Міністэрству фінансаў і Ашчаднаму банку вызначыць парадак узаемных адносін пры прадастаўленні ўказаных ільготных крэдытаў;

4.2. кампенсацыя ў 1992 годзе дзяржаўным падрадным арганізацыям рэспубліканскага падпарадкавання дадатковых затрат, звязаных з увядзеннем з 1 студзеня 1992 г. свабодных цэн і падаражаннем кошту будаўніцтва, па пачатаму да 1 студзеня 1992 г. будаўніцтву жылых дамоў жыллёва-будаўнічых (жыллёвых) кааператываў і індывідуальных забудоўшчыкаў ажыццяўляецца ў размеры 50 працэнтаў за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту і ў размеры 50 працэнтаў за кошт сродкаў жыллёва-будаўнічых (жыллёвых) кааператываў і індывідуальных забудоўшчыкаў.

Будаўніцтва такіх аб'ектаў лічыцца пачатым, калі заключаны дагаворы падраду і падрадчык пачаў вытворчасць работ да 1 студзеня 1992 г.

Рэкамендаваць выканкомам мясцовых Саветаў народных дэпутатаў вяртаць дзяржаўным падрадным арганізацыям мясцовага падпарадкавання дадатковыя затраты ў даных размерах за кошт сродкаў мясцовых бюджэтаў і сродкаў жыллёва-будаўнічых (жыллёвых) кааператываў і індывідуальных забудоўшчыкаў.

Выканкомам мясцовых Саветаў народных дэпутатаў з удзелам заказчыкаў, падрадчыкаў і фінансавых органаў удакладніць па ўказаных жылых дамах віды і аб'ёмы работ, якія належаць выкананню ў 1992 годзе, з афармленнем адпаведных актаў.

5. Лічыць неабходным рэкамендаваць прадпрыемствам, аб'яднанням, арганізацыям калгасам, іншым кааператыўным і грамадскім арганізацыям са згоды працоўных калектываў вяртаць сваім работнікам частку першапачатковага ўзносу на будаўніцтва кватэр у дамах жыллёва-будаўнічых кааператываў, а таксама аказваць ім дапамогу ў пагашэнні запазычанасці па пазыках банка, атрыманых на будаўніцтва індывідуальных жылых дамоў і кватэр у дамах гэтых кааператываў, і па працэнтах за карыстанне імі.

6. Для змяншэння расходаў грамадзян на будаўніцтва кватэр у кааператыўных жылых дамах аблвыканкомам і Мінскаму гарвыканкому накіроўваць частку капітальных укладанняў, выдзеленых на жыллёвае будаўніцтва ў 1992 годзе, на збудаванне ўнутрыквартальных інжынерных камунікацый, кошт якога ўключаны ў каштарыс будаўніцтва гэтых жылых дамоў. Да 10 красавіка бягучага года зацвердзіць размеры ўказаных капітальных укладанняў па кожнаму жыллёва-будаўнічаму кааператыву.

7. Дзяржбуду, Міністэрству жыллёва-камунальнай гаспадаркі, Міністэрству юстыцыі з удзелам зацікаўленых міністэрстваў і ведамстваў, аблвыканкомаў і Мінскага гарвыканкома падрыхтаваць і прадставіць у Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь прапановы аб унясенні ў дзеючае заканадаўства змяненняў, якія вынікаюць з гэтай пастановы.

Старшыня Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь В. КЕБІЧ.
Кіраўнік спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь М. КАЎКО.

Грамадзяне зацягнулі паясы. А дзяржава?

**У нармальнай рыначнай эканоміцы ўсякі спад вытворчасці звычайна тлумачаць дзвюма прычынамі: альбо лішкамі выпускаемага прадукту, альбо перабудовай структуры.
У нас, здаецца, з гэтым цяжкасцей ніякіх: і прадукту не хапае, і структура, на жаль, «на месцы». І тым не менш боўтаемся ў яме эканамічнага крызісу і выкараскацца ніяк не можам...**

Вось і вынікі работы за два месяцы, якія падрыхтаваў Дзяржкамстат, — гэткія ж несуцяшальныя, як і раней, нягледзячы на асобныя зрухі ў лютым адносна студзеня. Пры гэтым найбольш непрыемны спад (на 41 працэнт) — у нафтаперапрацоўцы. Добра вядома, чым ён пагражае. Асабліва напярэдадні сяўбы. Праўда, што датычыцца непасрэдна сяўбы, то, як паабяцаў на сесіі прэм'ер рэспублікі, для яе забеспячэння будзе зроблена ўсё. Прычым магчымыя ахвяры: як з боку аўтааматараў, для якіх можа не знайсціся бензіну, так і з боку кіраўніка Дзяржкампаліванрадукту, які можа страціць пасаду. Лепш было б, каб абышлося без «рэпрэсій», гэта дакладней за ўсё сведчыла б, што адсеяліся нармальна.

Дрэнна ідуць справы і ў іншых галінах. Па сутнасці церпяць крах бабруйскія шынныя заводы (спад на 56 працэнтаў), «Гомсельмаш» — (65), магілёўскі «Электрарухавік» (73)... На гэтым фоне хіба толькі прамысловасць будаўнічых матэрыялаў працавала з адносна невялікімі стратамі.

Вядома, пры агульным эканамічным крызісе (падкрэслім: звышвытворчасць нам не пагражае і, напэўна, вельмі не скора будзе пагражаць) далёкія ад таго, каб заваліць нас таварамі, і тыя прадпрыемствы, якія працуюць непасрэдна на чалавека. Прычым адносна некаторых нават гучна будзе сказана «працуюць». Звернем увагу на наступны дзяржкамстатаўскі радок: вытворчасць жаночых калготак зменшылася за два месяцы на 70,4 (!) працэнта. Вось такі, з дазволу, падарунак жанчынам. Прывітанне ад найпрагрэсіўнейшай лёгкай прамысловасці — ранейшай завадатаркі розных эканамічных эксперыментаў.

Намнога меншая, чым летась, і вытворчасць каляровых тэлевізараў, іншых прамысловых тавараў. І, як звычайна, не радуе паказчыкамі харчовая прамысловасць.

Прынамсі, гэта ўжо не здзіўляе. Здзіўляе тое, што адбываецца на спажывецкім рынку. Нават гэта невысокая актыўнасць вытворцаў, няйначай, дазваляе напаўняць яго — агульны аб'ём таварных запасаў у рознічным гандлі вырас больш як на 10 працэнтаў. Усё становіцца на сваё месца, калі мы паглядзім аб'ём рознічнага гандлёвага абароту: ён у супастаўных цэнах скараціўся за два месяцы амаль напалавіну —на 43 працэнты. Які тут можна зрабіць вывад? Насычэнне спажывецкага рынку праходзіць за кошт рэзкага абмежавання спажывання,—якое, варта заўважыць, і раней было вельмі далёкім ад нармальнага, — за кошт надзвычайнай эканоміі на ўсім і ўся. Гэта самае насычэнне адбываецца на фоне яўнага збяднення многіх і многіх, хто, дарэчы, не можа ўжо дазволіць сабе кожны дзень нават «мокрую» каўбасу...

Ці не павінны паслужыць гэтыя лічбы для сур'ёзнага роздуму, ці не з'яўляюцца яны прыкметамі стагнацыі эканомікі. Ва ўсякім разе, у яе спажывецкім сектары. Зрэшты, сказанае датычыцца і некаторай прадукцыі вытворча-тэхнічнага прызначэння. Карацей, гэта не надта прыемная з'ява, калі пры ўсеагульным і амаль усеахопным дэфіцыце мы на сённяшні дзень маем рэзкае зніжэнне вытворчасці і такое ж рэзкае зніжэнне спажывання.

Варта дадаць: сярэднямесячную зарплату Дзяржкамстат зафіксаваў на ўзроўні 1.313 рублёў. А сума мінімальнага спажывецкага бюджэту, згодна з некаторымі разлікамі, складае 1.100—1.200 рублёў. Не разгонішся, каб палепшыць той жа гандлёвы абарот. Калі верыць апошнім лічбам, мы ў цэлым здольныя купіць на сваю сярэднямесячную зарплату толькі жыццёва неабходны мінімум.

Між іншым, ужо ўсталявалася меркаванне: калі ў грамадстве больш палавіны зарплаты трацяць на харчаванне, значыць, эканоміка сур'ёзна кульгае. Няцяжка прыкінуць, колькі з нашай сярэднямесячнай зарплаты ідзе менавіта на харчаванне.

Многія лічбы сведчаць: жыццёвы ўзровень людзей рэзка знізіўся, а паляпшэння становішча ў эканоміцы не адбылося. Не адладжана і наша грашова-фінансавая сістэма. Увогуле, з усяго набору рыначных рэформ дзейнічае па сутнасці толькі лібералізацыя. Ці не занадта мізэрны вынік, калі мець на ўвазе ахвяры?

Разам з тым, гэта, відаць, яшчэ не ўся глыбіня нашага падзення. І не будзем цешыць сябе тут надзеямі, гэта самае небяспечнае. Па-першае, трэба мець на ўвазе нашы прастойваючыя без сыравіны і патрабуючыя зарплаты гіганты накшталт «Гомсельмаша». А галоўнае, нас, па ўсім відаць, усё ж чакаюць новыя вольныя цэны на нафту, якія пакуль што адтэрмінаваны ў сувязі з сяўбой. Далей такой жа адтэрміноўкі, відаць, не будзе. А «вольная» нафта непазбежна выкліча значны, у некалькі разоў, рост цэн і на іншую прадукцыю. Вядома, і на тыя ж тавары.

Наш вораг — наша бестурботнасць, самазаспакоенасць: маўляў, усё ўладкуецца само па сабе...

Ды не. Само па сабе — ніколі. Тым больш, калі будзем дараваць з бюджэту, а не адправім выключна на свой хлеб розныя прадпрыемствы і арганізацыі (г. зн. калі банкруты не стануць банкрутамі на самай справе), калі не прыкароцім апетыты па частцы расходавання сродкаў, у тым ліку і нават найперш — ваенныя (нагадаю, нядаўна прагучала такая лічба: на стварэнне свайго войска спатрэбіцца ажно 17 мільярдаў рублёў. Ці не задорага для нас?) Перш за ўсё трэба жыць па сродках. Не толькі радавому спажыўцу, а дзяржаве ў цэлым. Трэба таксама навучыцца гэтыя сродкі зарабляць, г. зн. мець у рэспубліцы канкурэнтназдольны тавар. Накшталт той жа нафты. Дарэчы, варта ўжо вызначыцца і з пэўнымі, канкрэтнымі прыярытэтамі і, безумоўна, цвёрда прытрымлівацца іх, не распыляць сродкі, па сутнасці не марнаваць іх на ўсё адразу. Зрэшты, многае тут залежыць ад таго, наколькі хутка ўсталюецца ў нас так званая альтэрнатыўная эканоміка.

Праўда, жыццё ўсё ж прымушае круціцца многіх. Такі цікавы і абнадзейваючы факт: на Мінскім маторным заводзе нядаўна выраблялі эксперыментальны рухавік для МАЗа. І адразу ж атрымалі заказ на 50 (пакуль што) такіх рухавікоў. Можа, і заменім імі калі-небудзь яраслаўскія, альбо саб'ём цану на іх і такім чынам зэканомім бартэрныя мяса ды масла?..

**Іван БАРАНОЎСКІ,
аглядальнік «Звязды».**

ЗОНА АСАБЛІВАЙ УВАГІ

Пра малако, кватэры і «ліпавых» ліквідатараў

Чарнобыльская катастрофа нарадзіла шмат праблем. Для вырашэння іх людзі звяртаюцца ў розныя інстанцыі. Пацвярджэннем таму — чарговы пачак пісьмаў у рэдакцыю ад чарнобыльцаў. Адказаць на іх мы папрасілі намесніка старшыні Гомельскага аблвыканкома Віталя Сыча. З ім гутарыць наш уласны карэспандэнт Уладзімір Пернікаў.

Пошту «Звязды» каменціруе намеснік старшыні Гомельскага аблвыканкома Віталь СЫЧ

—Віталь Мікалаевіч, жыхар гарпасёлка Уваравічы, што ў Буда-Кашалёўскім раёне, Рыгор Рыгоравіч Бабок пытанне ставіць так: колькі яшчэ часу нас будуць атручваць радыеактыўнымі цэзіем і стронцыем? Прадукты харчавання перанасычаны імі, а поспехі ў працы работнікаў сельскай гаспадаркі, якія вырошчваюць хлеб, бульбу, кормяць жывёлу і пастаўляюць у магазіны малако і мяса, асабліва з забруджаных радыяцыяй раёнаў, прама прапарцыянальныя рабоце пахавальнага бюро.

— Пытанне вострае, але аўтар, як гавораць у такіх выпадках, перагібае палку. Зазначу, што ва ўсёй Беларусі вядзецца радыелагічны кантроль за прадуктамі харчавання ў адпаведнасці з рэспубліканскімі кантрольнымі ўзроўнямі (РКУ) 1990 года. Гэтыя ўзроўні намнога больш жорсткія, чым былыя саюзныя, а на Гомельшчыне — яшчэ больш жорсткія, чым рэспубліканскія.

У нашай вобласці ў харчовай прамысловасці сыравіна і гатовая прадукцыя кантралююцца ведамаснымі радыелагічнымі лабараторыямі, а работнікі дзяржаўнага санітарнага нагляду робяць выбарачны радыяцыйны кантроль усіх прадуктаў, якія паступаюць у магазіны і сетку грамадскага харчавання, кааператыўны гандаль. Правяраецца і прадукцыя, вырошчваемая і вырабляемая насельніцтвам для асабістага спажывання.

Паводле даных абласной санэпідслужбы, у дзяржаўным сектары летась не выяўлена ніводнага выпадку з узроўнямі ўтрымання радыенуклідаў цэзію вышэй РКУ ў малацэ і малочных вырабах, рыбе, агародніне. І толькі дзве пробы (а гэта ўсяго 0,03 працэнта) засведчылі іх наяўнасць у мясе, што з'явілася прычынай сур'ёзнага службовага расследавання. Што датычыць рынкаў, то там такіх выпадкаў значна больш, бо асобныя вяскоўцы вязуць неправераную прадукцыю. Каб пазбегнуць непрыемнасцей, пакупнікам трэба патрабаваць у іх адпаведны сертыфікат.

І яшчэ. Летась у верасні ў сувязі з неаднаразовымі запытамі людзей наконт таго, што, маўляў, на элеватары, збожжасховішчы і на мукамольныя прадпрыемствы вобласці закладваецца «бруднае» збожжа, санслужбы правялі выбарачны кантроль (а пастаянны наладжаны ў гаспадарках і пералічаных вышэй дзяржаўных прадпрыемствах). Ва ўсіх 318 пробах перавышэння сумарнага ўтрымання радыенуклідаў у збожжы выяўлена не было.

Рыгор Рыгоравіч трывожыцца таксама, што на Буда-Кашалёўскім малочным заводзе «чыстае» і «бруднае» малако змешваецца. Дык трэба сказаць, што такога завода там наогул няма. Відаць, спадар Бабок мае на ўвазе масласырзавод, які вырабляе сыр «Расійскі». Зазначу, што малако для яго паступае з прыдняпроўскай зоны раёна, дзе шчыльнасць забруджвання зямель складае ад аднаго да пяці кюры на квадратны кіламетр. Кантроль за прадукцыяй вядзецца і на стадыі паступлення малака, і на ўсіх тэхналагічных працэсах. Летась ніводная проба дзяржсаннагляду не паказала перавышэння РКУ-90 у прадукцыі прадпрыемства.

— Бабруйчанін Мікалай Шугалееў скардзіцца, што за дом яго маці ў вёсцы Сівенка Веткаўскага раёна, уладальнікам якога ён з'яўляецца па спадчыне, ніяк не выплацяць каэфіцыент-2. І гэта нягледзячы на тое, што вёска ўжо выселена. У Веткаўскім райфінаддзеле быццам бы яму гаварыць, што ёсць нейкае ўказанне плаціць за такія домаўладанні па старой цане.

— Вёска Сівенка знаходзіцца ў зоне першачарговага адсялення, і, як праверыла фінансавае ўпраўленне аблвыканкома, дом Мікалая Шугалеева быў здадзены дзяржаве летась 19 верасня, гэта значыць, пасля павышэння цэн на будматэрыялы. Такім чынам, яму павінны выплаціць кампенсацыю за будынак з каэфіцыентам-2. Калі ён атрымаў выплату з каэфіцыентам-1, то гэта трэба разглядаць як аванс з абавязковым пагашэннем і другой часткі кампенсацыі. Веткаўскі райфінаддзел адмовіў яму, відаць, таму, што на гэтыя мэты на той час не было адкрыта фінансаванне. Значыць, цяпер ён можа звярнуцца туды зноў, маючы пры сабе пашпарт, рашэнне народнага суда аб атрыманні ў спадчыну дома і акт здачы яго дзяржаве.

— А вось два пісьмы на адну тэму. Іх даслалі сем калгаснікаў з вёскі Кругаўка Добрушскага і Надзея Мацвееўна Мазурэнка з вёскі Хамянкі Нараўлянскага раёнаў. Першыя цікавяцца, ці будуць ім зроблены пераразлікі кошту ўласных дамоў, якія яны пакідаюць з прычыны адсялення з зоны жорсткага кантролю, у сувязі з павышэннем цэн? Пашпарты на іх дамы выпісаны да 1 сакавіка мінулага года. А Мазурэнка хоча набыць уласны дом у Калінкавічах, для чаго неабходна атрымаць крэдыт. Але, як яна піша, закруцілася бюракратычная валакіта.

— Добрушцам я скажу вось што. Вёска Кругаўка адносіцца да зоны непершачарговага адсялення. Ім могуць быць прадастаўлены новыя дамы ці кватэры там, куды іх перасяляць, або выплачана кампенсацыя за пакінутыя будынкі і збудаванні з папраўчым каэфіцыентам-2, згодна з распараджэннем Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 14 чэрвеня 1991 года.

Да Надзеі Мазурэнка з боку мясцовых савецкіх і гаспадарчых органаў сапраўды праяўлена няўвага. У аблвыканкоме разгледзелі яе скаргу, дасланую ў «Звязду», і паведамляем наступнае. Ёсць пункт 13 артыкула 22 Закона Рэспублікі Беларусь аб сацыяльнай абароне грамадзян, якія пацярпелі ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС. Ім прадугледжана выдача перасяленцам беспрацэнтнай пазыкі на будаўніцтва ці набыццё індывідуальных жылых дамоў.

Для атрымання крэдыту ў Калінкавіцкім жылсацбанку Надзеі Мацвееўне трэба прад'явіць эвакуацыйнае пасведчанне, пашпарт з калінкавіцкай прапіскай і два паручыцельствы. Тады ёй павінны выдаць пазыку ў размеры 75 працэнтаў кошту дома, які яна набывае. Але я не раіў бы ёй рабіць гэтага. І ведаеце, чаму? Навошта сёння добраахвотна залазіць у кабалу? У сувязі з лібералізацыяй цэн за той дом, відаць, трэба заплаціць не адну сотню тысяч. Дзяржава ж для перасяленцаў прадастаўляе ў розных рэгіёнах рэспублікі добраўпарадкаванае жыллё. Прычым, яно прыватызуецца. Дык вось, ужо больш трох месяцаў у рэспубліцы ў цэлым, у тым ліку і ў Калінкавіцкім раёне, не засяляецца каля чатырох тысяч дамоў і кватэр, прызначаных тым, хто пацярпеў ад чарнобыльскай катастрофы. Мяркую, Надзея Мацвееўна зможа выбраць сабе па густу новае месца для пражывання.

— І яшчэ два пісьмы на адну тэму. Былая жыхарка вёскі Ляды Брагінскага раёна Валянціна Чысцік, якая жыве зараз у Рагачоўскім раёне, расказвае, што яе аднавяскоўцы і яна з мужам восем дзён жылі і працавалі ў 30-кіламетровай зоне пасля таго, як адбыўся выбух у Чарнобылі. Яны дагэтуль не атрымалі пасведчанні ліквідатараў, хоць маюць неабходныя дакументы. А жыхар Хойнік І. Дзёмін абураецца тым, што ліквідатараў развялося апошнім часам надта многа. Ён з'едліва піша, што ў іх райцэнтры ўсе ліквідатары — «пенсіянеры, дзеці; праўда, чарга яшчэ не дайшла да сабак...»

— Па першаму пісьму скажу, што да ліку ліквідатараў адносяцца грамадзяне, якія пражывалі ў зоне эвакуацыі і прымалі ўдзел у работах, звязаных з ліквідацыяй вынікаў катастрофы на ЧАЭС. Валянціне Васільеўне для атрымання пасведчання ліквідатара неабходна звярнуцца ў камісію па месцы работы і прадставіць туды даведку аб заработнай плаце ў зоне эвакуацыі памесячна з указаннем віду выконваемых работ, выпіску з працоўнай кніжкі, копію эвакапасведчання ці даведку аб пражыванні ў зоне эвакуацыі. Калі яна пенсіянерка, афармленне дакументаў трэба ажыццяўляць праз аддзел сацыяльнага забеспячэння райвыканкома.

Пры ўсім сарказме І. Дзёміна нельга пакідаць яго пісьмо без увагі. І вось чаму. На Гомельшчыне зараз больш за 30 тысяч ліквідатараў, бо ўсе, хто працаваў тады ў 30-кіламетровай зоне, атрымалі пасведчанні. Чаму многа іх у Хойніках? У першыя дні пасля катастрофы на жыхароў і працаўнікоў гэтага, а таксама Брагінскага і Нараўлянскага раёнаў выпаў асноўны цяжар па эвакуацыі людзей і жывёлы, іншых работах. Ліквідатары, сапраўды, папрацавалі нямала, не думаючы аб пагрозе іх здароўю.

Але ці значыць гэта, што сярод іх не сустракаюцца такія, хто не прадставіў неабходныя дакументы па ўдзелу ў ліквідацыйных работах, а пасведчанне ліквідатара атрымаў? Праверка Дзяржкамчарнобыля паказала, што пры афармленні пасведчанняў некаторыя міністэрствы і ведамствы ў асобных выпадках упор рабілі не на пэўныя, скажам, бухгалтарскія дакументы, а на сведчанні відавочцаў. Таму ён рэкамендаваў ведамасным камісіям вярнуцца да гэтага пытання зноў.

Карыстаючыся выпадкам, яшчэ раз хачу паўтарыць, што радыяцыйная абстаноўка ў вобласці кантралюецца. Мы завяршаем перасяленне людзей, якія за год могуць набраць 0,5 бэра. Больш цесныя сувязі ўсталяваліся ў нас з Акадэміяй навук рэспублікі — разлічваем на большую дапамогу ў ажыццяўленні ахоўных мерапрыемстваў, асабліва ў дэзактывацыі тэрыторый, змяншэнні радыяцыйнай нагрузкі.

Нельга не сказаць і наступнае. Распад СССР надзвычай ускладняе выкананне нашых праграм. Украіна адмовілася ўдзельнічаць у стварэнні агульнай чарнобыльскай «скарбонкі» краін СНД, а Расія не выконвае сваіх абяцанняў. У выніку сёлета на ахоўныя мерапрыемствы — будаўніцтва дарог, аб'ектаў сацыяльнага прызначэння, газіфікацыю, добраўпарадкаванне — вобласці адпушчана капітальных укладанняў утрая менш, чым летась. Таму не ўсе артыкулы Закона аб сацыяльнай абароне чарнобыльцаў працуюць у поўным аб'ёме. Мы спадзяёмся, што ў новых структурах СНД усё ж знойдуць магчымасць стварыць цэнтралізаваны фонд для рэалізацыі Дзяржаўнай праграмы па Чарнобылю.

ФОТАПАРТРЭТЫ ВЯСКОЎЦАЎ

Зямля людзьмі і азёрамі прыгожая

У азёрнай старонцы — у Лепельскім раёне — у кожным калгасе ёсць сваё возера. А ў калгасе «Салют» іх ажно пяць. Краявіды тут — незвычайнай прыгажосці. Але часам кажуць тут і так: «Шмат краявідаў, ды мала фуражу». У гэтай іроніі ёсць ісціна. Землі калгаса на самым высокім у раёне ўзвышшы. Тут пяскі, у якіх заяц забуксуе, тут і суглінак. Але на гэтай спакон веку не самай лепшай зямлі і ў гэты не самы лепшы час усё-такі жывуць і працуюць людзі — добрыя, шчырыя, прыгожыя.

Усе ў акрузе ведаюць Уладзіміра Сямёнавіча Фокіна... «Тула, Тула, Тула — я, Тула — радзіма мая» — ведае ён гэту прыпеўку таму, што сам — туляк. Пасля вайны прыехаў ён на Лепельшчыну і назаўсёды звязаў з ёю свой лёс. Ваенны шафёр, земляроб, механізатар, чалавек з залатымі рукамі. Яго хату ў вёсцы Стаі ўбачыш адразу: пад дахам певень-флюгер, зроблены ўласнаручна, уся хата — у адмысловай разьбе: дзіўныя птушкі, драўляныя кветкі, гронкі ягад. Вялікая ўласная гаспадарка: свінні, карова, птушка, самаробны трактарок. Да пенсіі кіраваў механізатарскім атрадам, працаваў брыгадзірам.

А вось працоўная біяграфія Зоі Рабінінай пачалася ў гаспадарцы не так даўно: маладым спецыялістам прыехала яна ў калгас, дзе загадвае лабараторыяй у мясакансервавым цэху.

Цікавы лёс у Барыса Фаміча Шуміхіна. Зусім яшчэ нядаўна насіў ён строгую фуражку марскога афіцэра. Служыў на Балтыйскім флоце. Пасля звальнення прыехаў у калгас, купіў невялікую хацінку, добраўпарадкаваў яе. Але не адчувае сябе пенсіянерам, да таго ж працуе вахцёрам на жывёлагадоўчым комплексе. У кожнага сваё жыццё, свае турботы...

Але, бадай, найбольш іх у старшыні Уладзіміра Тарасава. Ён — з мясцовых, лепельскіх. Ведае і любіць свой родны край. Гэтыя небагатыя, але маляўнічыя землі. Зрэшты, чаму небагатыя? Гледзячы як арганізаваць справу. З вялікімі цяжкасцямі, але будуюцца, акультурваюцца вёскі гаспадаркі.

У калгасе шмат падсобных промыслаў... Але галоўны клопат — гэта зямля і людзі, ураджаі, жывёла...

Угледзьцеся ў гэтыя сімпатычныя твары нашых звычайных сучаснікаў, сфатаграфаваных не на мітынгах, а ў азёрным Лепельскім краі. Канешне, усе цяжкасці нашага часу перажываюць і яны. Але ў іх поглядах ёсць надзея. На лепшае.

Анатоль ПАЛОНСКІ.
Уладзімір ЯКАВЕНКА (фота).

НА ЗДЫМКАХ: людзі з лепельскага калгаса «Салют»: Уладзімір Сямёнавіч ФОКІН, механізатар-пенсіянер; Зоя РАБІНІНА, загадчык лабараторыі; Барыс Фаміч ШУМІХІН, вахцёр; Уладзімір Віктаравіч ТАРАСАЎ, старшыня.

ГУМАРЭСКА

Бакалаўр палітычных навук

Рабочы дзень скончыўся, і абноўленая, з новай назвай і новай прыгожай шыльдай на дзвярах установа Браніслава Назаравіча аціхала. Сам Браніслаў Назаравіч, наструнены за тлумны дзень, перш чым накіравацца дадому, таксама павінен быў аціхнуць душой. Ён павольна хадзіў па кабінеце, думаў: галоўнае, Бронік, цяпер, у гэты шалёны час,— захаваць сваю чалавечую годнасць... Ды яно лёгка сказаць— захаваць. А як? Глыбакадумныя разважанні прывялі яго да цвёрдай высновы: правільна, век жыві — век вучыся... Далей яго думкі пацяклі раўней, як ручаіна ў меліярацыйнай канаве: і вучыцца трэба не толькі ў людзей — ва ўсёй жывой прыроды. У звяроў, у птушак, у мурашоў... Хіба, напрыклад, не павучальна, як жыве цар звяроў леў? Прыгожы і велічны звер гэты не дарэмна ўвенчаны каронай, цар — ён і ёсць цар. Што ён бульбу будзе есці, нібы тая свіння? Толькі мяса. І палюе для яго царскай вялікасці яе міласць ільвіца.

А цар птушак арол? Завёў крылом пад хмарай, прыкмеціў адтуль якую дурніцу — трасцу дасць ёй лётасці, у кіпцюры яе: не будзь разявай... Потым горда сядзіць на горнай скале, не раўнуючы, як у прэзідыуме на якім пленуме ці на пасяджэнні якой рады. Ды яно і то праўда: «Страна наша, — як пісаў паэт, — велика и обильна, а порядка в ней нет». Развялося рознай пошасці, пішчаць, каркаюць, рыкаюць... У друку, па тэлебачанні і радыё, на вуліцах і плошчах. Дык яно во і якраз — з-пад хмары... І левым, і правым — усім тады зарве. «У власти ж орлиной, — пяецца ў песні, — орлят миллионы, и нами гордится страна». Дык каму гэта ахвота ў кіпцюры арла, які раскрыліўся ў сваёй дужай маладой сіле?.. Не, што ні кажы, а ў кожнага стварэння можна нечаму навучыцца.

Толькі вось хіба ў сабакі... Тут Браніславу Назаравічу неспадзявана прыгадаўся Цюлік, яго дачны вартаўнік. Ляжыць, лянівая псіна, ліжа сваё інтымнае сабачае месца, быццам яму і занятку іншага няма, потым задзярэ куртатую пысу — і гаў, гаў!.. Праўда, бывае і такое: калі яму дужа, відаць, засвярбіць, павернецца да абчэпленага дзядамі хваста і давай на яго брахаць! Ды так залівіста і зацята — ажно са скуры вылузваецца! Думае, мусіць: віляй, каўтун няшчасны, ды ведай, у які бок...

Віжлівыя вочы Браніслава Назаравіча міжвольна стрэлілі за акно, дзе па шырокім тратуары цякла густая людская плынь. І ў душы ледзяным халадам павеяў знаёмы страх. Віхурай уварваліся ў памяць словы школьнага таварыша, цяпер калгаснага механізатара Апанаса Канопліча. Той нядаўна пры выпадковай сустрэчы на вуліцы з горкім дакорам сцебануў яго: «Доўгі брудны хвост, Браніслаў, цягнецца за вашым братам-бюракратам. І як вы будзеце адмывацца ад яго?..»

Браніслаў Назаравіч стаяў нібы застылы. Сапраўды, хвост у яго доўгі: і хлусіў ён, і прыстасоўваўся хіжа, плюючы на сумленне, абы толькі дамагчыся для сябе дабрабыту... Дык— як?.. Раптам ён тузануўся, бязгучна засмяяўся: «А вось так!.. Ах, Цюлік, Цюлік! Не псіна — бакалаўр палітычных навук! Пабрашу і я на свой хвост, можа, паверацца».

Аляксандр КАПУСЦІН.

Азіяцкія «драконы» гатовы з намі рабіць бізнес

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Тайландскія бізнесмены выказалі таксама зацікаўленасць у стварэнні магутнасцей па перапрацоўцы фосфагіпсу ў Светлагорску, высокай перапрацоўцы бульбы на крухмал, глюкозу. Тайланд вырабляе велізарную колькасць танных і якасных тавараў народнага спажывання, якія ён на выгадных умовах можа нам прадаваць.

Усяго адзін дзень была наша дэлегацыя ў Паўднёвай Карэі, але і за гэты кароткі тэрмін паспела нямала. Напрыклад, дамовілася з фірмай аб канверсіі былога аб'яднання імя Леніна ў Мінску на выпуск мікрахвалевых пячэй. Таксама былі абмеркаваны з зацікаўленай фірмай пытанні будучай рэканструкцыі гродзенскага ВА «Азот», іншыя шляхі развіцця супрацоўніцтва.

Паспелі члены дэлегацыі агледзець у Сеуле і месца пад будучае прадстаўніцтва Беларусі. Бо Паўднёвая Карэя мае вельмі зручнае геаграфічнае становішча, і тут выгадна мець пасольства, якое падтрымлівала б адносіны з Японіяй, Тайландам, Кітаем, іншымі краінамі.

Л. ТУГАРЫН.

УРАДАВАЯ ХРОНІКА

ХТО ПАЕДЗЕ ЗА ГРАНІЦУ?

У апошні час значна расшырыліся міжнародныя кантакты, а таксама знешнеэканамічныя сувязі нашай рэспублікі. І, натуральна, — паездкі за рубеж прадстаўнікоў Беларусі па розных пытаннях. З улікам гэтага Савет Міністраў прыняў пастанову, накіраваную на павышэнне эфектыўнасці камандзіравання і ўдасканаленне арганізацыі выезду спецыялістаў за граніцу, узмацненне адказнасці за рацыянальнае расходаванне адпаведных валютных сродкаў.

У даным рашэнні вызначаны новы парадак накіравання за рубеж урадавых дэлегацый Беларусі, дэлегацый міністэрстваў, ведамстваў, цэнтральных устаноў рэспублікі, камандзіравання за граніцу работнікаў дзяржаўных прадпрыемстваў і арганізацый, фінансавага забеспячэння такіх паездак.

МІНВАДГАС — МІНСЕЛЬГАСПРОДУ

У сувязі з пастановай Вярхоўнага Савета Беларусі «Аб змяненні структуры Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь» урад падтрымаў прапанову аб перадачы Міністэрству сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання прадпрыемстваў, аб'яднанняў і арганізацый былога Міністэрства воднай гаспадаркі і аднаўлення зямель. Зацверджаны канкрэтны пералік такіх аб'ектаў.

УРАД — ВЕСЦЫ

Распараджэннем Савета Міністраў Мінсельгаспроду рэспублікі выдзелена ў 1992 годзе на кампенсацыю дадатковых затрат прадпрыемстваў і арганізацый аграпрамысловага комплексу, сялянскіх (фермерскіх) гаспадарак за IV квартал мінулага года ў сувязі з павышэннем аптовых і рознічных цэн 320 млн. рублёў.

У ІНТАРЭСАХ ІНВАЛІДАЎ

Створаны Рэспубліканскі міжведамасны савет па праблемах інвалідаў, які ўзначаліў першы намеснік Старшыні Савета Міністраў М. У. Мясніковіч. Новае фарміраванне заклікана ажыццяўляць каардынацыю дзеянняў дзяржаўных органаў, грамадскіх арганізацый і працоўных калектываў па выкананню Закона «Аб сацыяльнай абароне інвалідаў у Рэспубліцы Беларусь».

Больш эфектыўнаму вырашэнню праблем данай катэгорыі грамадзян будзе садзейнічаць і стварэнне ў Міністэрстве аховы здароўя аддзела экспертызы працаздольнасці, рэабілітацыі і сацыяльнай абароны інвалідаў. Пастанова аб гэтым прынята днямі беларускім урадам.

З НАВАСЕЛЛЕМ!

Хутка можна будзе павіншаваць работнікаў Галоўархіва і Дзяржаўнай бібліятэкі Рэспублікі Беларусь. Ім выдзелены памяшканні ў будынку былога Цэнтральнага партыйнага архіва ЦК КПБ у г. Мінску, якое распараджэннем Савета Міністраў перададзена рэспубліканскаму Міністэрству культуры.

БУДУЕМ СУВЕРЭННУЮ ДЗЯРЖАВУ

У мэтах станаўлення і далейшага ўдасканалення консульскай службы рэспублікі Савет Міністраў даручыў Мінфіну па ўзгадненню з МЗС зацвердзіць і ўвесці ў дзеянне Тарыф консульскіх збораў Рэспублікі Беларусь, а таксама ўнесці адпаведныя змяненні ў Тарыф аплаты паслуг па афармленню замежных пашпартаў і іншых выязных дакументаў для работнікаў, якія камандзіруюцца за граніцу.

***

7—15 красавіка 1992 г. у г. Жэневе адбудзецца 47-я сесія Еўрапейскай эканамічнай камісіі ААН. Распараджэннем Савета Міністраў для ўдзелу ў яе рабоце накіроўваецца дэлегацыя Рэспублікі Беларусь у саставе Я. М. Махліна, намесніка старшыні Дзяржэканомплана, і М. М. Ляпешкі, другога сакратара МЗС.

***

Урад рэспублікі назначыў паўнамоцным прадстаўніком Савета Міністраў Беларусі ў Аб'яднаным інстытуце ядзерных даследаванняў намесніка дырэктара па навуковай рабоце Навукова-даследчага інстытута ядзерных праблем пры Белдзяржуніверсітэце, доктара фізіка-матэматычных навук, прафесара М. М. Шумейку.

***

У адпаведнасці з Пагадненнем дзяржаў — удзельніц СНД у галіне гідраметэаралогіі Савет Міністраў упаўнаважыў начальніка Галоўгідрамета Ю. М. Пакумейку на падпісанне ад імя ўрада Рэспублікі Беларусь Пратакола аб паўнамоцтвах, парадку арганізацыі работ і фінансавання Міждзяржаўнага савета па гідраметэаралогіі дзяржаў — удзельніц Пагаднення і яго Выканаўчага камітэта.

***

Савет Міністраў падтрымаў прапанову Міністэрства культуры, узгодненую з Дзяржэканомпланам, Міністэрствам фінансаў і Мінскім гарвыканкомам, аб стварэнні ў г. Мінску на базе канцэртна-гастрольнага аб'яднання «Мінскканцэрт» гасразліковай Рэспубліканскай дырэкцыі эстрадна-цыркавога мастацтва.

***

Прынята пастанова Савета Міністраў аб паляпшэнні матэрыяльнага забеспячэння ваеннаслужачых унутраных войск Міністэрства ўнутраных спраў, якая ўведзена ў дзеянне з 1 студзеня 1992 года.

Агляд падрыхтаваны службай інфармацыі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

ХТО ЁСЦЬ ХТО

«КУПІЦЬ ЗЯМЛЮ, ПРЫДБАЦЬ СВОЙ КУТ...»

ЛУГІН Яўген Міхайлавіч, старшыня Беларускай сялянскай партыі. 57 гадоў.

Прафесіянальны вайсковец, служыў у будаўнічых войсках. Падпалкоўнік запасу.

Пасля выхаду ў адстаўку паехаў у родную вёску ў Глускім раёне, збудаваў дом. Паўтара года дабіваўся зямлі, рэгістрацыі кааператыва. Праўленне калгаса яму ў гэтым адмовіла. Няўдача паслужыла штуршком для ўдзелу ў палітычнай барацьбе.

Жанаты, мае двух сыноў. Жыве ў Мінску.

— Сялянская партыя, ледзь увайшоўшы ў блок дэмакратычных сіл «Новая Беларусь», тут жа аб'ядналася ў кааліцыю з нацыянал-дэмакратамі і хрысціянскімі дэмакратамі. Ці азначае гэта, што вы можаце знайсці агульную мову з партыямі любых палітычных напрамкаў?

— Калі адносіны гэтых партый да зямельнай рэформы супадаюць з нашай пазіцыяй — мы гатовы супрацоўнічаць і не вельмі звяртаем увагу на ідэалагічныя разыходжанні. Таму і стаў магчымым для многіх нечаканы саюз спачатку з Грамадой, потым — з НДПБ і ХДЗ. Усе гэтыя партыі падзяляюць нашы погляды на пераўтварэнне вёскі, на змену формы ўласнасці на зямлю.

— Але ж і цяперашнія камуністы не настойваюць на манаполіі калгасаў і саўгасаў. Значыць, не выключана, што вы і з імі аб'яднаецеся ў які-небудзь блок?

— Пра гэта рана гаварыць — Партыя камуністаў Беларусі пакуль што не зарэгістравана. Але ў любым выпадку мы не схільныя да антыкамуністычнай істэрыі і не звальваем на былую КПСС усю віну за сённяшнія беды. Увогуле, вырашаць цяпер праблему «Хто вінаваты?» — марны занятак, бо па вялікаму рахунку вінаваты ўсе, — і тыя, хто кіраваў, і тыя, хто пакорліва выконваў загады або спрыяў камуністычнаму рэжыму сваім бяздзеяннем. Таму мы не дзелім людзей на былых і цяперашніх, не вылучаем тых, хто не меў ніякага дачынення да КПСС, і не асуджаем камуністаў. У рэшце рэшт, мы ўсе выраслі ў той сістэме і ва ўсіх нас сядзіць нямала ідэалагічнага смецця.

А што датычыць супрацоўніцтва з камуністамі, то мы гатовы да яго, калі праграмы нашых партый у зямельным пытанні будуць мець агульныя рысы.

— Сёння вяскоўцы не могуць паскардзіцца на недахоп палітычных і грамадскіх арганізацый, якія дэкларуюць абарону інтарэсаў сялянства: Саюз аграрнікаў, Савет калгасаў, Сялянскі саюз... Чым хоча прывабіць земляроба сялянская партыя?

— Не сакрэт, што Савет калгасаў і Саюз аграрнікаў былі створаны ў свой час па ініцыятыве ЦК КПБ для абароны калгасна-саўгаснай сістэмы і адміністрацыйна-камандных метадаў кіравання. І як бы ні змяніліся пад уплывам знешніх акалічнасцей праграмы гэтых арганізацый, сутнасць іх у многім застаецца ранейшай. Думаю, што і Аграрная партыя, якую маюць намер стварыць лідэры Саюза аграрнікаў, будзе мець апорай для сваёй платформы нежыццяздольную на сённяшні дзень калгасна-саўгасную сістэму.

Мэта нашай партыі — свабодны гаспадар на ўласнай зямлі. Прычым гэта можа быць не толькі фермер, але і сельскагаспадарчы кааператыў, асацыяцыя фермерскіх гаспадарак. Мы не заклікаем да неадкладнага роспуску калгасаў і саўгасаў — гэты працэс павінен адбыцца паступова.

— Колькі часу, на вашу думку, спатрэбіцца для таго, каб правесці зямельную рэформу?

— Калі гэту рэформу не будуць сабатаваць на месцах, яна магла б укласціся гады ў два. Некаторыя калгасы і саўгасы ўжо ідуць гэтым шляхам, праводзячы акцыяніраванне, выдзяляючы зямлю тым, хто выказаў жаданне мець яе.

Прыкра толькі, што з самага пачатку мы не арыентуемся на аптымальныя размеры фермерскіх гаспадарак. Вярхоўны Савет выказаўся за тое, каб у прыватную ўласнасць пераходзілі надзелы, якія б не перавышалі 50 гектараў. Між тым, агульнавядома, што найбольш эфектыўна можна гаспадарыць на значна большых участках,— у 70—100 гектараў.

— Вы наракаеце на марудлівасць у правядзенні аграрнай рэформы. А што, па-вашаму, магло б прыспешыць гэты працэс?

— Вярхоўны Савет мог бы павялічыць падатак на зямлю— тады калгасы і саўгасы самі стараліся б пазбавіцца ад лішніх участкаў, якія дрэнна апрацоўваюцца або не апрацоўваюцца ўвогуле. Тая сімвалічная плата, якая існуе цяпер — 10 рублёў за гектар,—спрыяе інертнасці, бяздзеянню сельскагаспадарчых кіраўнікоў.

— А датэрміновы роспуск Вярхоўнага Савета і ўрада, на вашу думку, пайшоў бы на карысць вёсцы?

— Наша партыя падтрымала ідэю рэферэндуму, бо бачыць, што цяперашні парламент не здольны правесці зямельную рэформу.

Дарэчы, мы зусім не супраць калектыўнай формы гаспадарання, калгасаў, якімі яны задумваліся. Але ж цяперашні калгас — гэта фактычна дзяржаўная гаспадарка. Мы — за тое, каб кожны селянін меў у калгасе свой зямельны і маёмасны пай. Захацеў выйсці з калгаса — маеш права атрымаць сваю долю ўласнасці.

— Мяркуючы па мэтах і адносінах да Саюза аграрнікаў, вы менш за ўсё арыентуецеся на інтарэсы кіраўнікоў калгасаў і саўгасаў, у пэўным сэнсе супрацьстаіце ім?

— Я б не казаў так катэгарычна — мы адстойваем інтарэсы ўсіх сацыяльных слаёў беларускай вёскі. У нашай партыі ёсць і старшыні калгасаў, і спецыялісты сельскай гаспадаркі, і фермеры, і кааператары, і г. д. Хоць, натуральна, нам бліжэй клопат незалежных гаспадароў. БСП вырасла з Сялянскага саюза, які аб'ядноўвае фермераў і кааператараў, якія ўжо атрымалі зямлю.

Не закрываем мы шлях у БСП і гараджанам: згодна са статутам, членам партыі можа быць любы грамадзянін Беларусі. Дарэчы, горад на сённяшні дзень зацікаўлены ў поспеху аграрнай рэформы не менш, чым вёска.

— У вас шмат прыхільнікаў?

— Крыху больш як 5 тысяч. Калі не памыляюся, на сённяшні дзень гэта найвышэйшы паказчык сярод наваствораных партый (за выключэннем БНФ).

— Як вы самі вызначаеце месца партыі на палітычнай арэне рэспублікі?

— Мы з самага пачатку заявілі аб сваёй цэнтрысцкай пазіцыі: не схіляемся ні да «правых», ні да «левых». Галоўнае для нас — інтарэсы чалавека на зямлі. А селянін ніколі не быў схільны да крайнасцей і прывык сем разоў мераць, перш чым адрэзаць.

Гутарыў Валянцін ЖДАНКО.
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

АБ КАШТОЎНЫХ ПАПЕРАХ І ФОНДАВЫХ БІРЖАХ

Гэты Закон вызначае адзіны парадак выпуску і абарачэння каштоўных папер, рэгулявання дзейнасці прафесіянальных удзельнікаў рынку каштоўных папер, а таксама прынцыпы арганізацыі і дзейнасці фондавай біржы.

Мэтай гэтага Закона з'яўляецца садзейнічанне развіццю ў рэспубліцы рынку каштоўных папер шляхам мабілізацыі фінансавых рэсурсаў, іх перараразмеркавання і эфектыўнага выкарыстання, устаноўленне прававых гарантый абароны інвестараў.

Закон устанаўлівае неабходныя патрабаванні да асоб, якія ажыццяўляюць выпуск і прафесіянальную дзейнасць па каштоўных паперах, стварае ўмовы для арганізацыі ў рэспубліцы неабходных структур для ажыццяўлення аперацый з каштоўнымі паперамі.

Глава I. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 1. Асноўныя тэрміны

1. Эмітэнт каштоўных папер — юрыдычная асоба, якая ад свайго імя выпускае каштоўныя паперы і абавязваецца выканаць абавязацельствы, што вынікаюць з умоў выпуску каштоўных папер.

2. Інвестар — фізічная або юрыдычная асоба, якая валодае каштоўнымі паперамі.

3. Каштоўныя паперы — грашовыя дакументы, якія засведчваюць выражаныя ў іх і рэалізуемыя праз прад'яўленне або перадачу маёмасныя правы або адносіны пазыкі ўладальніка каштоўнай паперы ў адносінах да эмітэнта.

Каштоўныя паперы могуць выпускацца ў выглядзе аддрукаваных на паперы бланкаў або ў форме запісаў на рахунках.

Пры абарачэнні каштоўных папер у форме запісаў на рахунках уладальнік каштоўных папер можа рэалізоўваць свае маёмасныя правы ў адносінах да эмітэнта праз спецыялізаваныя арганізацыі, якія ажыццяўляюць захоўванне, улік і разлікі па аперацыях з каштоўнымі паперамі.

4. Каштоўныя паперы лічацца дакументамі на прад'яўніка ў тым выпадку, калі для рэалізацыі маёмасных правоў, звязаных з іх валоданнем, дастаткова прад'яўлення каштоўнай паперы.

Каштоўныя паперы з'яўляюцца імяннымі ў тым выпадку, калі для рэалізацыі маёмасных правоў, звязаных з іх валоданнем, неабходна рэгістрацыя імя ўладальніка эмітэнтам або па яго даручэнню — арганізацыяй, якая ажыццяўляе прафесіянальную дзейнасць па каштоўных паперах. Перадача каштоўнай паперы ад аднаго ўладальніка да другога адлюстроўваецца змяненнем адпаведных запісаў ва ўліку.

Артыкул 2. Заканадаўства аб каштоўных паперах і фондавай біржы

1. Адносіны, звязаныя з выпускам і абарачэннем каштоўных папер, прафесіянальнай дзейнасцю ўдзельнікаў рынку каштоўных папер, рэгулююцца гэтым Законам і іншымі заканадаўчымі актамі, якія дзейнічаюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.

2. Дзеянне гэтага Закона распаўсюджваецца на дзейнасць з наступнымі відамі каштоўных папер:

а) акцыі ў адпаведнасці з азначэннем артыкула 3 гэтага Закона;

б) аблігацыі ў адпаведнасці з азначэннем артыкула 5 гэтага Закона.

3. Гэтым Законам не рэгулююцца выпуск і абарачэнне аблігацый унутраных дзяржаўных пазык, іншых папер, якія выпускаюцца або гарантуюцца Урадам Рэспублікі Беларусь, Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь, а таксама іншых відаў каштоўных папер і латарэй.

4. Урад Рэспублікі Беларусь і Нацыянальны банк Рэспублікі Беларусь устанаўліваюць квоты і парадак допуску да абарачэння на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь каштоўных папер, выпушчаных замежнымі эмітэнтамі, а таксама квоты і парадак допуску да абарачэння па-за тэрыторыяй Рэспублікі Беларусь каштоўных папер, выпушчаных эмітэнтамі, якія знаходзяцца пад юрысдыкцыяй Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 3. Асноўныя характарыстыкі акцый

1. Акцыя —каштоўная папера, якая засведчвае права ўладальніка на долю ўласнасці акцыянернага таварыства, што дае права яе ўладальніку на атрыманне часткі прыбытку таварыства ў выглядзе дывідэнду і на ўдзел у кіраванні таварыствам (акрамя выпадкаў, прадугледжаных заканадаўствам Рэспублікі Беларусь).

2. Бланк акцыі павінен змяшчаць наступныя рэквізіты:

назву каштоўнай паперы — «акцыя», намінальную вартасць, катэгорыю акцыі (простая або прывілеяваная);

поўную назву і юрыдычны адрас эмітэнта;

поўную назву ці імя пакупніка акцыі або ўказанне, што акцыя выпісана на прад'яўніка;

месца, дату выпуску, нумар дзяржаўнай рэгістрацыі, серыю і парадкавы нумар акцыі;

узор подпісу (факсіміле) упаўнаважаных асоб эмітэнта і пералік правоў, якія прадастаўляюцца ўладальнікам акцый.

3. Усе акцыі, якія выпускаюцца акцыянерным таварыствам, забяспечваюцца яго маёмасцю.

Артыкул 4. Выпуск акцый

1. Рашэнне аб выпуску акцый прымаецца заснавальнікамі акцыянернага таварыства або агульным сходам акцыянераў у парадку, прадугледжаным яго статутам.

2. Рашэнне аб выпуску акцый павінна змяшчаць:

поўную назву і юрыдычны адрас эмітэнта;

размер статутнага фонду эмітэнта, мэты і прадмет яго дзейнасці, а таксама пералік кіруючых службовых асоб эмітэнта;

даныя аб размяшчэнні ўжо выпушчаных каштоўных папер;

мэту выпуску акцый;

колькасць акцый, у тым ліку прывілеяваных;

агульную суму эмісіі, намінальную вартасць акцый, колькасць удзельнікаў галасавання;

парадак выплаты дывідэндаў;

тэрмін і парадак падпіскі на акцыі;

дзе і калі выплачваюцца сродкі на куплю акцый;

у які тэрмін вяртаюцца сродкі пры адмове ад выпуску акцый;

чарговасць выпуску акцый пры выпуску акцый рознымі серыямі;

правы ўладальнікаў прывілеяваных акцый, права першай чаргі на куплю пры новай эмісіі акцый і іншыя пытанні, звязаныя з выпускам акцый.

3. Выпуск акцый ажыццяўляецца ў размеры аб'ўленага статутнага фонду акцыянернага таварыства.

Дадатковы выпуск акцый магчымы ў выпадку, калі ўсе раней выпушчаныя акцыі цалкам набыты па вартасці не ніжэй намінальнай. Продаж акцый пры іх выпуску па цане ніжэй намінальнай не дапускаецца.

Забараняецца выпуск акцый для пакрыцця страт, звязаных з гаспадарчай дзейнасцю акцыянернага таварыства.

4. Інвестар да поўнай аплаты вартасці сваіх акцый не можа перадаваць маёмасныя правы, звязаныя з валоданнем акцыяй.

Артыкул 5. Асноўныя характарыстыкі аблігацый

1. Аблігацыя — каштоўная папера, якая пацвярджае абавязацельства эмітэнта кампенсаваць уладальніку каштоўнай паперы яе намінальную вартасць ва ўстаноўлены тэрмін з выплатай фіксаванага працэнта (калі іншае не прадугледжана ўмовамі выпуску).

Аблігацыі выпускаюцца серыямі, якія складаюцца з аднародных каштоўных папер з роўнай намінальнай вартасцю і аднолькавымі ўмовамі выпуску і пагашэння.

2. Аблігацыі выпускаюцца прадпрыемствамі і арганізацыямі, якія з'яўляюцца юрыдычнымі асобамі, пад залог сваёй маёмасці.

Умовы выпуску і распаўсюджвання аблігацый прадпрыемстваў вызначаюцца заканадаўствам Рэспублікі Беларусь і статутамі эмітэнтаў.

3. Бланк аблігацыі змяшчае наступныя рэквізіты:

назву каштоўнай паперы — «аблігацыя»;

поўную назву і юрыдычны адрас эмітэнта аблігацыі;

поўную назву або імя пакупніка;

намінальную вартасць;

размер працэнтаў, калі гэта прадугледжана;

парадак, тэрміны пагашэння і выплаты працэнтаў;

дату выпуску;

нумар дзяржаўнай рэгістрацыі, серыю і парадкавы нумар аблігацыі;

узоры подпісаў (факсіміле) упаўнаважаных асоб эмітэнта і правы, якія вынікаюць з аблігацыі.

Артыкул 6. Рашэнне аб выпуску аблігацый

1. Рашэнне аб выпуску аблігацый прымаецца эмітэнтам у парадку, прадугледжаным яго статутам або іншым дакументам, які рэгулюе яго дзейнасць.

2. Акцыянернае таварыства можа прыняць рашэнне аб выпуску аблігацый толькі пасля поўнай аплаты акцыянерамі вартасці ўсіх акцый.

3. Рашэнне аб выпуску аблігацый павінна абавязкова змяшчаць:

поўную назву і юрыдычны адрас эмітэнта аблігацый;

статутны фонд эмітэнта, умовы забяспечанасці пазыкі, назву дакумента, які рэгулюе гаспадарчую дзейнасць, а таксама пералік кіруючых службовых асоб эмітэнта;

даныя аб размяшчэнні ўжо выпушчаных каштоўных папер;

мэту выпуску аблігацый;

указанне віду аблігацый;

агульную суму эмісіі і колькасць аблігацый, намінальную вартасць аблігацый, парадак выплаты даходаў;

дзе і калі выплачваюцца сродкі на куплю аблігацый;

у які тэрмін вяртаюцца сродкі пры адмове ад выпуску аблігацый;

парадак размяшчэння аблігацый;

парадак аплаты аблігацый;

іншыя пытанні, звязаныя з выпускам аблігацый.

Артыкул 7. Выплата даходу па аблігацыях

1. Даход па аблігацыях выплачваецца ў парадку, прадугледжаным умовамі выпуску аблігацый.

2. У выпадку невыканання эмітэнтам абавязацельстваў па выплаце працэнтаў і пагашэнню намінальнай вартасці аблігацый спагнанне гэтых сум праводзіцца прымусова ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Глава II. ПАРАДАК РЭГІСТРАЦЫІ, ВЫПУСКУ І АБАРАЧЭННЯ КАШТОЎНЫХ ПАПЕР

Артыкул 8. Парадак рэгістрацыі каштоўных папер

1. Эмітэнт мае права на выпуск каштоўных папер з моманту рэгістрацыі каштоўных папер і прысваення нумара дзяржаўнай рэгістрацыі ў Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах.

Рэгістрацыі падлягаюць каштоўныя паперы юрыдычных асоб, зарэгістраваных ва ўстаноўленым парадку.

2. Продаж каштоўных папер лічыцца адкрытым, калі аб гэтым аб'яўлена эмітэнтам або ён адпавядае па крайняй меры аднаму з ніжэйпрыведзеных крытэрыяў:

а) каштоўныя паперы прызначаны для размяшчэння паміж юрыдычнымі і фізічнымі асобамі, кола якіх індывідуальна загадзя вызначыць немагчыма;

б) каштоўныя паперы прапаноўваюцца да продажу больш чым ста юрыдычным або фізічным асобам.

3. Для рэгістрацыі неабходна прадстаўленне наступных дакументаў:

а) заявы аб рэгістрацыі каштоўных папер;

б) натарыяльна заверанай копіі рашэння аб выпуску каштоўных папер, аформленай у адпаведнасці з пунктам 2 артыкула 4 і пунктам 3 артыкула 6 гэтага Закона адпаведна для рэгістрацыі акцый і аблігацый;

в) натарыяльна заверанай копіі статута эмітэнта;

г) інфармацыі аб адкрытым продажы каштоўных папер — праспекта эмісіі (для папер, якія падлягаюць адкрытаму продажу).

Правілы афармлення рэгістрацыі выпуску каштоўных папер устанаўліваюцца Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах.

4. Дзяржаўная рэгістрацыя (або адмова) павінна быць праведзена не пазней 30 дзён з моманту падачы заявы з прыкладаннем неабходных дакументаў. Пры рэгістрацыі каштоўнай паперы ёй прысвойваецца нумар дзяржаўнай рэгістрацыі.

Адмова ў рэгістрацыі можа адбыцца толькі па матывах парушэння ўстаноўленага парадку або неадпаведнасці прадстаўленых дакументаў патрабаванням заканадаўства.

Адмова ў рэгістрацыі можа быць абскарджана эмітэнтам у судовым парадку.

5. Дзяржаўны рэестр каштоўных папер вядзецца Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах.

6. Дзяржаўная рэгістрацыя каштоўных папер, якая праводзіцца ў адпаведнасці з гэтым артыкулам, не можа разглядацца як гарантыя вартасці дадзеных каштоўных папер.

Артыкул 9. Праспект эмісіі

1. Даныя, якія выкладаюцца ў праспекце эмісіі і публікуемых аб'явах аб каштоўных паперах, павінны быць дакладнымі і прыгоднымі для ацэнкі гаспадарча - фінансавага становішча эмітэнта.

2. Звесткі, якія змяшчаюцца ў праспекце эмісіі, на момант публікацыі не могуць быць звыш трох месяцаў даўнасці.

3. У праспект эмісіі павінны быць уключаны наступныя звесткі:

а) поўная назва і юрыдычны адрас; дата заснавання; прадмет дзейнасці эмітэнта; дата і нумар пратакола прыняцця рашэння аб выпуску каштоўных папер; мэта выкарыстання фінансавых рэсурсаў, набытых ад эмісіі; аб'ём эмісіі, які плануецца; від каштоўных папер, звязаныя з імі правы; па акцыях—заснавальнікі і магчымыя правы, якія прадастаўляюцца ўладальнікам прывілеяваных акцый; колькасць і намінальная вартасць і вартасць эмісіі каштоўных папер; колькасць серый і парадкавыя нумары; месца, дата пачатку і спынення продажу; інфармацыя аб магчымых прывілеях уладальнікаў каштоўных папер; назва прафесіянальнага ўдзельніка рынку каштоўных папер (калі эмітэнт карыстаецца яго паслугамі); дзеянні, якія ажыццяўляюцца ў выпадку перавышэння або недасягнення ўзроўню падпіскі; метад вылічэння і тэрмін выплаты даходаў; адрасы месцаў выплаты даходаў, ажыццяўлення аперацый і дэпаніравання; іншыя звесткі, поўны пералік якіх устанаўліваецца Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах;

б) для эмітэнтаў, якія дзейнічаюць звыш года, дадаткова прадастаўляюцца:

засведчаныя рэвізорам (аўдытарам) бухгалтарскі баланс і рахунак прыбыткаў і страт, колькасць служачых, а таксама даныя аб кіруючых работніках; пералік і вынікі ранейшых эмісій каштоўных папер, а таксама размеркаванне каштоўных папер па відах; колькасць выпушчаных акцый, якія знаходзяцца ва ўласнасці кіруючых работнікаў эмітэнта.

4. Праспект эмісіі падпісваецца эмітэнтам і прафесіянальнымі ўдзельнікамі рынку каштоўных папер, калі выкарыстоўваюцца іх паслугі па падрыхтоўцы эмісіі каштоўных папер.

5. У выпадку выпуску аблігацый, акрамя ўказаных у пункце 3 гэтага артыкула звестак, у праспекце эмісіі павінны змяшчацца наступныя даныя:

а) тэрмін і парадак пагашэння;

б) умовы забяспечанасці пазыкі.

6. Калі для выканання ўказаных у каштоўных паперах абавязацельстваў якая-небудзь юрыдычная асоба выступае як паручыцель, то ў праспекце эмісіі патрэбна ўказваць таксама даныя, якія адносяцца да такога паручыцельства.

7. Праспект эмісіі павінен быць выдадзены эмітэнтам у выглядзе асобнай брашуры ў колькасці, дастатковай для азнаямлення ўсіх патэнцыяльных пакупнікоў каштоўных папер, і быць у наяўнасці ў месцах продажу каштоўных папер.

8. Каштоўныя паперы, што прапануюцца да адкрытага продажу, дапускаюцца да размяшчэння пасля апублікавання кароткай інфармацыі аб адкрытым продажы каштоўных папер, заверанай Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах у тым органе друку, які забяспечыць інфармаванасць патэнцыяльных інвестараў.

Кароткая інфармацыя, якая публікуецца, павінна змяшчаць асноўныя звесткі аб эмітэнце і аб умовах выпуску каштоўных папер, месцы, часе і спосабе азнаямлення з больш падрабязнай інфармацыяй (у праспекце).

9. У перыяд правядзення размяшчэння каштоўных папер эмітэнт абавязаны ў выпадку ўзнікнення якіх-небудзь змяненняў у фактычным становішчы спраў у параўнанні з першапачатковым прадстаўленым праспектам эмісіі зарэгістраваць гэтыя змяненні ў Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах, а таксама апавясціць аб гэтых змяненнях падпісчыкаў.

Артыкул 10. Парадак забароны або прыпынення выпуску каштоўных папер

1. Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах можа забараніць або прыпыніць выпуск каштоўных папер у выпадку:

а) парушэння дзеючага заканадаўства, інструкцый і распараджэнняў Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах;

б) адсутнасці або неадпаведнасці прадстаўленай у праспекце эмісіі інфармацыі фактычнаму становішчу спраў:

аб фінансава - эканамічным стане эмітэнта (страты, прыбытак) на працягу апошніх двух завершаных фінансавых гадоў або з моманту ўтварэння, калі гэты тэрмін менш двух гадоў;

аб наяўнасці пратэрмінаванай запазычанасці крэдыторам і па плацяжах у бюджэт;

аб наяўнасці не поўнасцю аплачанага статутнага фонду на момант прыняцця рашэння аб выпуску аблігацый.

Забарона па матывах немэтазгоднасці выпуску каштоўных папер не дапускаецца.

2. Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах мае права прыпыніць працэс выпуску каштоўных папер або забараніць выпуск у выпадку, калі ён ажыццяўляецца з парушэннем дзеючага заканадаўства, а таксама ў выпадку выяўлення, што праспект эмісіі, прадстаўлены да рэгістрацыі, змяшчае недакладныя звесткі або не задавальняе іншым патрабаванням гэтага Закона, або ў выпадках паступлення ў ходзе падпіскі новай інфармацыі, якая істотна мяняе ўмовы выпуску і патрабуе апавяшчэння інвестараў.

3. У выпадку прыпынення выпуску каштоўных папер Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах эмітэнт абавязаны ліквідаваць парушэнні, якія сталі прычынай такога прыпынення, пасля чаго выпуск можа быць прадоўжаны па спецыяльнаму пісьмоваму дазволу Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах.

4. Калі эмітэнт або заснавальнікі (у выпадку стварэння акцыянернага таварыства) лічаць забарону на выпуск каштоўных папер неабгрунтаванай, яны могуць аспрэчыць гэта рашэнне ў судзе па прыналежнасці. Пры гэтым працэс выпуску каштоўных папер прыпыняецца да вынясення судом рашэння.

Артыкул 11. Справаздача аб выніках адкрытага продажу каштоўных папер

Не пазней чым праз шэсць месяцаў пасля пачатку адкрытага продажу каштоўных папер эмітэнт прадстаўляе ў Дзяржаўную інспекцыю Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах справаздачу аб выніках выпуску з указаннем сумы рэалізаваных каштоўных папер.

Артыкул 12. Абарачэнне каштоўных папер

1. Здзелкі па абарачэнню (куплі-продажу) каштоўных папер пасля іх першаснага размяшчэння па жаданню бакоў могуць ажыццяўляцца з удзелам прафесіянальнага ўдзельніка рынку каштоўных папер.

2. Прафесіянальны ўдзельнік рынку каштоўных папер абавязаны весці ўлік кожнай здзелкі, якая заключаецца ім.

3. Курс каштоўных папер публікуецца ў разліковых грашовых адзінках Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 13. Рэгулярная інфармацыя аб эмітэнце каштоўных папер

1. Эмітэнт абавязаны не менш аднаго разу ў год інфармаваць грамадскасць аб асноўных даных аб сваім гаспадарча - фінансавым становішчы і выніках дзейнасці (у далейшым — «гадавая справаздача» эмітэнта). Патрабаванні да зместу гадавой справаздачы эмітэнта ўстанаўліваюцца Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах.

2. Гадавую справаздачу эмітэнта неабходна не пазней трох месяцаў з дня заканчэння фінансавага года, што ідзе за справаздачным, накіроўваць трымальнікам акцый або апублікоўваць у двух органах друку рэспубліканскага ўзроўню, а таксама прадстаўляць Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах і адпаведнаму фінансаваму органу.

3. Эмітэнт абавязаны на працягу двух дзён накіроўваць фондавай біржы, на якой каціруюцца яго каштоўныя паперы, і Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах, а таксама публікаваць у парадку, прадугледжаным пунктам 2 гэтага артыкула, інфармацыю, якая адносіцца да змяненняў, што насталі або адбыліся ў яго гаспадарчай дзейнасці, якія закранаюць вартасць каштоўных папер або даход па іх, калі ў апошняй гадавой інфармацыі не змяшчаліся даныя або спасылкі на гэтыя змяненні. Пералік такіх змяненняў вызначаецца Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах.

Глава III. ПРАФЕСІЯНАЛЬНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ ПА КАШТОЎНЫХ ПАПЕРАХ

Артыкул 14. Віды прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах.

1. З каштоўнымі паперамі могуць ажыццяўляцца наступныя віды прафесіянальнай дзейнасці:

а) пасрэдніцкая дзейнасць па каштоўных паперах;

б) камерцыйная дзейнасць па каштоўных паперах;

в) дзейнасць інвестыцыйнага фонду;

г) дзейнасць дэпазітарыя;

д) іншыя віды дзейнасці.

2. Пасрэдніцкая дзейнасць — купля-продаж каштоўных папер за кошт і па даручэнню кліента.

3. Камерцыйная дзейнасць па каштоўных паперах — выкананне прафесіянальным удзельнікам рынку каштоўных папер здзелак па куплі і продажу каштоўных папер ад свайго імя і за свой кошт з абавязацельствам заключаць здзелкі па цэнах куплі і продажу, якія аб'яўляюцца дадзенай юрыдычнай асобай. Банкі не могуць ажыццяўляць камерцыйную дзейнасць па каштоўных паперах эмітэнтаў, якіх яны абслугоўваюць.

4. Дзейнасць інвестыцыйнага фонду — выпуск акцый з мэтай мабілізацыі грашовых сродкаў інвестараў і іх укладання ад імя фонду ў каштоўныя паперы, а таксама на банкаўскія рахункі, уклады і дэпазіты, пры якім усе рызыкі, звязаныя з такімі ўкладаннямі, у поўным аб'ёме адносяцца на рахунак акцыянераў гэтага фонду і рэалізуюцца імі за кошт змянення бягучай цаны акцый фонду. Указаныя аперацыі з'яўляюцца выключным відам дзейнасці інвестыцыйнага фонду.

Інвестыцыйны фонд можа быць утвораны толькі ў форме акцыянернага таварыства. Парадак правядзення аперацый фондам, канкрэтныя напрамкі ўкладанняў мабілізаваных ім сродкаў, умовы ажыццяўлення аперацый, адказнасць заснавальнікаў і кіраўнікоў перад акцыянерамі фонду, парадак вылічэння акцый фонду, якія прыходзяцца на адну выпушчаную ім акцыю, і іншыя важныя для акцыянераў пытанні змяшчаюцца ў статуце фонду. Выкарыстанне сродкаў фонду з парушэннем статута не дапускаецца.

Інвестыцыйны фонд не мае права накіроўваць больш 5 працэнтаў свайго капіталу на набыццё каштоўных папер аднаго эмітэнта, а таксама набываць больш 10 працэнтаў каштоўных папер аднаго эмітэнта.

Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах устанаўлівае патрабаванні фінансавай дастатковасці інвестыцыйнага фонду.

5. Дзейнасць дэпазітарыя — дзейнасць па ўліку, разліках і захоўванню каштоўных папер.

6. Іншыя віды дзейнасці — узаемазвязаныя з вышэйпералічанымі відамі дзейнасці, якія ажыццяўляюцца юрыдычнымі асобамі, перш за ўсё па прадастаўленню кансультацыйных паслуг у галіне аперацый з каштоўнымі паперамі.

7. Кансультацыйныя паслугі па пытаннях каштоўных папер могуць праводзіць толькі асобы, якія ажыццяўляюць прафесіянальную дзейнасць па каштоўных паперах.

Артыкул 15. Ліцэнзаванне прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах

Ліцэнзаванне прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах ажыццяўляецца Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах і ўключае ліцэнзаванне прафесіянальных удзельнікаў рынку каштоўных папер і атэстацыю іх супрацоўнікаў.

Ліцэнзія можа быць выдадзена на вядзенне адначасова некалькіх відаў прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах або на асобны від дзейнасці.

Артыкул 16. Прафесіянальныя ўдзельнікі рынку каштоўных папер

Прафесіянальныя ўдзельнікі рынку каштоўных папер — гэта юрыдычныя асобы любой формы ўласнасці, якія ажыццяўляюць адну або некалькі відаў дзейнасці, пералічаныя ў артыкуле 14 і атрымаўшыя ліцэнзію на прафесіянальную дзейнасць па каштоўных паперах. Прафесіянальная дзейнасць па каштоўных паперах без ліцэнзіі не дапускаецца.

Артыкул 17. Кваліфікацыйныя і іншыя патрабаванні да прафесіянальных удзельнікаў рынку каштоўных папер

1. Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах устанаўлівае кваліфікацыйныя і фінансавыя патрабаванні да прафесіянальных удзельнікаў рынку каштоўных папер, іх кіраўнікоў і супрацоўнікаў, неабходныя для атрымання ліцэнзіі на вядзенне прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах.

2. Ліцэнзіі прафесіянальнага ўдзельніка рынку каштоўных папер выдаецца юрыдычным асобам, калі яны задавальняюць наступным патрабаванням:

а) маюць у сваім складзе як мінімум аднаго супрацоўніка, які прайшоў атэстацыю Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах;

б) фінансавай дастатковасці;

в) займаюцца прафесіянальнай дзейнасцю па каштоўных паперах як выключнай.

Банк атрымлівае ліцэнзію прафесіянальнага ўдзельніка рынку каштоўных папер, калі мае ў штаце спецыяліста, атэставанага Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах.

Артыкул 18. Парадак уліку аперацый па каштоўных паперах

У мэтах забеспячэння адзінства рэгулявання прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах устанаўлівае адзіныя стандартныя правілы заключэння і афармлення аперацый з каштоўнымі паперамі, вядзення ўліку і справаздачнасці па гэтых аперацыях.

Артыкул 19. Абмежаванне на вядзенне прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах

Ліцэнзія на права вядзення прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах у якасці прафесіянальнага ўдзельніка не выдаецца або можа быць адклікана ў выпадках, калі юрыдычная асоба, якая прэтэндуе на атрыманне такой ліцэнзіі або мае такую ліцэнзію:

а) з'яўляецца ўласнікам (саўладальнікам, пайшчыкам, акцыянерам і да т. п.) іншай юрыдычнай асобы, якая ўжо мае ліцэнзію, на вядзенне прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах, у памеры, што перавышае 10 працэнтаў статутнага фонду апошняй.

Выключэнне складае прафесіянальны ўдзельнік рынку каштоўных папер, які валодае поўным даччыным таварыствам (не менш 90 працэнтаў статутнага фонду апошняга);

б) з'яўляецца ўласнікам (саўладальнікам, пайшчыкам, акцыянерам і да т. п.) на суму, якая перавышае 5 працэнтаў статутнага фонду любога іншага прафесіянальнага ўдзельніка рынку каштоўных папер, што ажыццяўляе камерцыйную дзейнасць.

Выключэнне складае прафесіянальны ўдзельнік рынку каштоўных папер, які атрымаў ліцэнзію на вядзенне камерцыйнай дзейнасці па каштоўных паперах. Для апошніх мяжой удзелу з'яўляецца 10 працэнтаў у статутных фондах камерцыйных арганізацый, якія з'яўляюцца прафесіянальнымі ўдзельнікамі рынку каштоўных папер.

Артыкул 20. Ануляванне і прыпыненне дзеяння ліцэнзіі на ажыццяўленне прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах

Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах можа ануляваць або прыпыніць дзеянне ліцэнзіі або атэстата на вядзенне прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах, калі прафесіянальны ўдзельнік рынку каштоўных папер або яго супрацоўнікі:

а) прадстаўляюць скажоныя звесткі ў заяўцы на атрыманне ліцэнзіі або ў справаздачнасці;

б) парушаюць устаноўленыя гэтым Законам, Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах патрабаванні і правілы ажыццяўлення прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах;

в) перастаюць задавальняць патрабаванням фінансавай дастатковасці;

г) маюць непагашаную або нязнятую судзімасць за падробку дакументаў або за гаспадарчыя злачынствы або ў іх не скончыўся тэрмін пазбаўлення судом права займаць пэўныя пасады або займацца пэўнай дзейнасцю.

Глава IV. ДЗЯРЖАЎНАЯ ІНСПЕКЦЫЯ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ПА КАШТОЎНЫХ ПАПЕРАХ

Артыкул 21. Статус Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах

1. Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах з'яўляецца дзяржаўным органам, які ствараецца па рашэнню Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, і падсправаздачна Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь.

2. Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах з'яўляецца юрыдычнай асобай і дзейнічае на аснове гэтага Закона і Палажэння аб Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах, якое зацвярджаецца Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 22. Галоўныя задачы Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах

Галоўнымі задачамі Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах з'яўляюцца кантроль за выкананнем патрабаванняў гэтага Закона і правядзенне на яго аснове адзінай дзяржаўнай палітыкі па развіццю рынку каштоўных папер, забеспячэнню справядлівай канкурэнцыі яго ўдзельнікаў і абароне інвестараў ад неабгрунтаванай рызыкі.

Артыкул 23. Правы Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах

Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах мае права:

а) даваць растлумачэнні і каментарыі па гэтаму Закону і выдаваць нарматыўныя акты па пытаннях рэгулявання рынку каштоўных папер;

б) ажыццяўляць праверкі выканання ўдзельнікамі рынку каштоўных папер патрабаванняў гэтага Закона і Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах;

в) прымяняць да прафесіянальных удзельнікаў рынку каштоўных папер, фондавых бірж і эмітэнтаў штрафныя санкцыі за парушэнне гэтага Закона і патрабаванняў Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах;

г) браць з прафесіянальных удзельнікаў рынку каштоўных папер, фондавых бірж і эмітэнтаў плату за рэгістрацыю, ліцэнзаванне, разгляд справаздачнасці і інфармацый у памерах, зацверджаных Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь;

д) ствараць спецыяльны страхавы фонд абароны інвестараў за кошт сродкаў прафесіянальных удзельнікаў рынку каштоўных папер і эмітэнтаў;

е) устанаўліваць нарматыўныя суадносіны запазычанасці эмітэнта па выпушчаных аблігацыях да агульнай вартасці яго асноўных і абаротных фондаў.

Глава V. ФОНДАВАЯ БІРЖА

Артыкул 24. Паняцце і прававое становішча фондавай біржы

Фондавая біржа — гэта арганізацыя з правам юрыдычнай асобы, створаная для забеспячэння прафесіянальным удзельнікам рынку каштоўных папер неабходных умоў для гандлю каштоўнымі паперамі, вызначэння іх курсу (рыначнай цаны) і яго публікацыі для азнаямлення ўсіх зацікаўленых асоб, рэгулявання дзейнасці ўдзельнікаў рынку каштоўных папер.

Артыкул 25. Заснаванне біржы

1. Фондавая біржа павінна быць утворана ў форме акцыянернага таварыства.

2. Біржа можа быць заснавана юрыдычнымі і (або) фізічнымі асобамі.

3. Умовы заснавання біржы заключаюцца ў тым, каб:

а) акцыянернае таварыства было зарэгістравана ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам і атрымала ліцэнзію на права выканання сваіх функцый у Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах;

б) статут і правілы біржы прадугледжвалі, каб членства ў ёй было даступна для любога прафесіянальнага ўдзельніка рынку каштоўных папер, забяспечвалі захаванне прынцыпаў справядлівай канкурэнцыі паміж удзельнікамі рынку, абарону інвестараў ад магчымых маніпуляцый і нядобрасумленнасці з боку членаў і служачых біржы;

в) члены біржы прынялі зацверджаныя Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах адзіныя патрабаванні да кваліфікацыі членаў біржы, заключэння і афармлення здзелак, правіл уліку і справаздачнасці.

Артыкул 26. Членства ў біржы

1. Членамі фондавай біржы могуць быць яе акцыянеры, якія з'яўляюцца прафесіянальнымі ўдзельнікамі рынку каштоўных папер.

2. Аперацыі на фондавай біржы могуць ажыццяўляцца толькі яе членамі.

3. Члены фондавай біржы маюць роўныя правы.

4. Членамі фондавай біржы не маюць права быць органы дзяржаўнай улады і кіравання, пракуратуры і суда, іх службовыя асобы і спецыялісты, а таксама органы грамадскіх аб'яднанняў, якія маюць палітычныя мэты, і іх штатныя службовыя асобы.

5. Банкаўскія ўстановы не могуць заключаць здзелкі на біржы, выкарыстоўваючы сродкі ўкладчыкаў.

Артыкул 27. Дзейнасць біржы

1. Фондавая біржа самастойна выпрацоўвае і зацвярджае парадак заключэння здзелак у гандлёвай зале, разлікаў і ўліку па здзелках, розныя правілы і іншыя дакументы, звязаныя з дзейнасцю біржы. Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах мае права адмяніць або рэкамендаваць змяніць любыя ўнутраныя дакументы біржы, калі яны супярэчаць гэтаму Закону, парушаюць прынцып роўнасці ўдзельнікаў рынку каштоўных папер або ствараюць пагрозу інвестару.

2. Фондавая біржа можа ажыццяўляць дзейнасць, звязаную з забеспячэннем дадатковых паслуг удзельнікам рынку каштоўных папер, такіх, як захоўванне, улік і разлікі па каштоўных паперах, стварэнне інфармацыйных службаў, сетак, выданняў і іншых. Дзейнасць фондавай біржы не мае на мэце атрыманне прыбытку.

3. Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах мае права прыпыніць дзейнасць біржы або накласці штраф, калі дзейнасць біржы ўступае ў супярэчнасць з дзеючым заканадаўствам.

4. Фондавая біржа фармулюе і публікуе правілы допуску і каціроўкі каштоўных папер на яе таргах. На таргі могуць быць дапушчаны каштоўныя паперы толькі тых эмітэнтаў, якія ва ўстаноўленым гэтым Законам парадку апублікавалі гадавы баланс (за выключэннем эмітэнтаў, створаных на базе раней дзеючых прадпрыемстваў).

5. Фондавая біржа не мае права быць бокам здзелкі на ўласных таргах, акрамя выпадкаў першаснага размяшчэння праз біржу або куплі-продажу яе ўласных акцый.

Артыкул 28. Спыненне дзейнасці біржы

Дзейнасць біржы спыняецца, калі:

а) агульны сход прымае рашэнне аб спыненні дзейнасці біржы без правапераемніка;

б) Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах адклікае выдадзеную ліцэнзію на дзейнасць біржы.

Артыкул 29. Патрабаванні да супрацоўнікаў арганізацый — членаў біржы і служачых біржы

1. Фізічная асоба, якая валодае долевым удзелам у статутным фондзе члена біржы, не можа быць кіраўніком або супрацоўнікам іншага члена біржы.

2. Служачыя біржы, кіраўнікі і супрацоўнікі членаў біржы не могуць займаць кіруючыя пасады ў эмітэнта каштоўных папер, якія каціруюцца на біржы, не могуць быць з ім у працоўных праваадносінах і мець долевы ўдзел у статутным фондзе эмітэнта.

3. Служачыя біржы не могуць выкарыстоўваць або перадаваць інфармацыю аб каштоўных паперах, эмітэнтах або здзелках на біржы, за выключэннем той, якая рэгулярна публікуецца; выступаць ад імя біржы або выказваць яе думку па-за межамі сваіх паўнамоцтваў.

Артыкул 30. Дзяржаўныя біржавыя інспектары

1. Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах назначаюцца дзяржаўныя біржавыя інспектары як прадстаўнікі інспекцыі на біржы. Яны ўпаўнаважаны ажыццяўляць кантроль за выкананнем у ходзе біржавой дзейнасці заканадаўства, якое датычыцца біржы, і маюць права прысутнічаць на нарадах біржавых органаў.

2. Дзяржаўная інспекцыя Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах можа прыняць рашэнне аб прыпыненні аперацый на фондавай біржы, а таксама каціроўцы асобных каштоўных папер у выпадках, калі мае месца парушэнне правіл работы біржы, што вынікаюць з патрабаванняў гэтага Закона.

Артыкул 31. Выкарыстанне азначэння «фондавая біржа»

1. Акцыянернае таварыства, якое атрымала ліцэнзію Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах на права вядзення біржавых таргоў каштоўнымі паперамі, павінна ў сваёй назве мець словы «фондавая біржа».

2. Азначэнне «фондавая біржа» або такое азначэнне, у якім фігуруе выраз «фондавая біржа», можа выкарыстоўваць у сваёй фірменнай назве або для мэт дзелавой або звычайнай рэкламы толькі такая арганізацыя, якая заснавана ў парадку, вызначаным у артыкуле 25 гэтага Закона.

ГЛАВА VI. ДАДАТКОВЫЯ МЕРЫ ПА АБАРОНЕ ІНТАРЭСАЎ ІНВЕСТАРАЎ

Артыкул 32. Скасаванне здзелак на падпіску або куплю каштоўных папер у ходзе адкрытага продажу

1. Калі ў перыяд правядзення адкрытага продажу каштоўных папер эмітэнт карэкціруе праспект эмісіі, то асобы, якія падпісаліся або купілі каштоўныя паперы, могуць на працягу 15 дзён пасля публікацыі новай інфармацыі скасаваць здзелку, калі лічаць, што такая карэкціроўка можа неспрыяльна адбіцца на курсе (вартасці) каштоўных папер. У выпадку скасавання здзелкі пакупніком эмітэнт нясе адказнасць па пакрыццю расходаў і страт інвестара, звязаных з падпіскай або купляй каштоўных папер.

2. У выпадку, калі сума падпіскі на акцыі перавышае суму, аб'яўленую ў інфармацыі аб эмісіі, то эмітэнт вырашае пытанне аб павелічэнні памеру эмісіі і ўносіць ва ўстаноўленым парадку змяненні ў праспект эмісіі або вяртае інвестарам сумы, атрыманыя звыш аб'яўленай падпіскі, і аб'яўляе падпіску завершанай. Парадак вяртання грашовых сродкаў апісваецца ў праспекце эмісіі.

Артыкул 33. Пакрыццё страт, выкліканых недакладнай інфармацыяй аб каштоўных паперах

У перыяд усяго тэрміну абарачэння каштоўных папер эмітэнт нясе адказнасць па пакрыццю інвестарам страт, прычыненых недакладнай інфармацыяй аб каштоўных паперах згодна з артыкулам 13 гэтага Закона.

Артыкул 34. Патрабаванні да ўладальнікаў буйных пакетаў акцый

(Заканчэнне на 4-й стар.).

АБ КАШТОЎНЫХ ПАПЕРАХ І ФОНДАВЫХ БІРЖАХ

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.).

Любая асоба, якая набывае больш чым 5 працэнтаў агульнай колькасці размяшчаемых акцый з правам голасу, на працягу 5 дзён пасля куплі павінна паведаміць аб такім набыцці Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах, фондавым біржам, якія праводзяць аперацыі з гэтымі акцыямі, а таксама эмітэнту. Аналагічныя патрабаванні прад'яўляюцца ў выпадку набыцця дадзенай асобай кожных дадатковых 5 працэнтаў акцый дадзенага эмітэнта.

Артыкул 35. Акцыі, якія належаць кіруючым работнікам эмітэнта

Кіраўнікі прадпрыемства-эмітэнта (уключаючы як членаў наглядальнага савета, так і членаў адміністрацыі), якое ажыццявіла выпуск акцый шляхам адкрытага продажу, павінны паведамляць Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах, фондавым біржам, што ажыццяўляюць аперацыі з гэтымі акцыямі, а таксама Савету прадпрыемства - эмітэнта аб акцыях дадзенага прадпрыемства, якія знаходзяцца ў іх валоданні, і аб усіх сваіх здзелках з гэтымі акцыямі на працягу 5 рабочых дзён пасля заключэння здзелкі.

Артыкул 36. Аперацыі эмітэнта з уласнымі акцыямі

Эмітэнты павінны паведамляць аб аперацыях са сваімі ўласнымі акцыямі Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах і фондавых біржах, на якіх праводзяцца аперацыі з гэтымі акцыямі, калі аб'ём аперацый склаў больш 5 працэнтаў выпушчаных акцый.

Артыкул 37. Прапановы аб куплі акцый, звернутыя да ўсіх акцыянераў

Прапановы аб куплі акцый, звернутыя да ўсіх акцыянераў, уключаючы падобную прапанову з боку прадпрыемства - эмітэнта, павінны рэгулявацца правіламі, якія ўстанаўліваюцца Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах. Падобная прапанова павінна быць зроблена па адзінай для ўсіх акцыянераў цане.

Артыкул 38. Абавязковая купля акцый

Любая асоба, якая мае намер купіць больш 50 працэнтаў акцый прадпрыемства - эмітэнта з правам голасу, абавязана зрабіць прапанову аб скупцы ўсіх акцый дадзенага эмітэнта, звернутую да ўсіх акцыянераў.

Артыкул 39. Забарона нядобрасумленнага выкарыстання канфідэнцыяльнай інфармацыі

Ні адна асоба, якая з прычыны свайго службовага становішча атрымала доступ да канфідэнцыяльнай інфармацыі, што адносіцца да эмітэнта або каштоўных папер, і якая можа паўплываць на рыначную вартасць каштоўнай паперы, не можа выкарыстоўваць гэтую інфармацыю для мэт асабістай выгады або для перадачы яе трэцім асобам, а таксама не можа даваць на аснове гэтай інфармацыі парады трэцім асобам па аперацыях з каштоўнымі паперамі.

Артыкул 40. Абмежаванні на правядзенне аперацый з каштоўнымі паперамі асоб, якія маюць доступ да канфідэнцыяльнай інфармацыі

Грамадзяне, якія маюць доступ да канфідэнцыяльнай інфармацыі, што адносіцца да прадпрыемстваў - эмітэнтаў, а таксама члены іх сем'яў могуць набываць каштоўныя паперы гэтых эмітэнтаў толькі пры ўмове захоўвання іх у сябе тэрмінам не менш 6 месяцаў. Да такіх асоб адносяцца:

а) кіруючыя работнікі прадпрыемстваў - эмітэнтаў (уключаючы членаў наглядальнага савета і прадстаўнікоў адміністрацыі);

б) служачыя аўдытарскіх фірм, якія ажыццяўляюць праверкі дадзенага прадпрыемства-эмітэнта;

в) кіраўнікі і супрацоўнікі апарату Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах, супрацоўнікі апаратаў дзяржаўных органаў, якія прыцягваюцца да работы гэтай інспекцыяй, а таксама супрацоўнікі арганізацый, што маюць ліцэнзію на вядзенне прафесіянальнай дзейнасці па каштоўных паперах.

Артыкул 41. Распаўсюджванне недакладнай інфармацыі з мэтай змянення курсу каштоўных папер

Юрыдычныя асобы і грамадзяне, якія распаўсюджваюць недакладную інфармацыю аб эмітэнце з мэтай атрымання выгад ад змянення курсу яго каштоўных папер, могуць прыцягвацца да адказнасці па заявах пацярпеўшага боку з мэтай спагнання страт у адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам.

Артыкул 42. Эканамічныя санкцыі за парушэнне патрабаванняў гэтага Закона

1. Даходы, атрыманыя з парушэннем гэтага Закона, спаганяюцца ў дзяржаўны бюджэт Рэспублікі Беларусь за вылікам сум, якія падлягаюць вяртанню інвестару ў выпадку скасавання здзелкі.

2. Прафесіянальныя ўдзельнікі рынку каштоўных папер нясуць матэрыяльную адказнасць перад інвестарам за ўрон, нанесены яму заключэннем здзелак:

а) з падробленымі каштоўнымі паперамі;

б) з паперамі неіснуючых эмітэнтаў або пацвярджаючымі валоданне неіснуючымі каштоўнасцямі;

в) з паперамі, якія не прайшлі дзяржаўную рэгістрацыю;

г) з паперамі, на якія прафесіянальны ўдзельнік рынку каштоўных папер не мае прававоў валодання або распараджэння;

д) па продажу адной паперы некалькім інвестарам;

е) звязаных з іншым парушэннем гэтага Закона.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

12 сакавіка 1992 г.
г. Мінск.

АБ ТАВАРНЫХ БІРЖАХ

Гэты Закон вызначае прававыя, эканамічныя і арганізацыйныя асновы дзейнасці таварных бірж і распаўсюджваецца на таварныя біржы, філіялы і прадстаўніцтвы таварных бірж, размешчаныя на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.

Закон накіраваны на развіццё дзейнасці таварных бірж па фарміраванню аптовага рынку тавараў на аснове свабоднага цэнаўтварэння і канкурэнцыі.

Артыкул 1. Асноўныя паняцці

Таварная біржа — гэта добраахвотнае аб'яднанне юрыдычных і (або) фізічных асоб для галосных публічных таргоў таварамі ў пэўным месцы, у вызначаны час па загадзя ўстаноўленых правілах.

Біржавы тавар — нявыключаная з абарачэння заменная маёмасць і маёмасныя правы, якія допушчаны біржай да біржавога гандлю.

Біржавая здзелка — здзелка, заключаная на біржавым сходзе ўдзельнікамі таргоў ад свайго імя або па даручэнню трэціх асоб.

Каціроўка — выяўленне цэн на тавары з улікам попыту і прапановы на пэўны тэрмін або дату ў якасці арыенціра для прадаўцоў і пакупнікоў пры заключэнні здзелак.

Біржавы брокер — удзельнік таргоў, які аказвае пасрэдніцкія паслугі па заключэнню біржавых здзелак членам біржы або кліентам за іх кошт.

Біржавы дылер — удзельнік таргоў, які ажыццяўляе біржавыя здзелкі ад свайго імя і за свой кошт.

Артыкул 2. Прававы статус таварнай біржы

Таварная біржа з'яўляецца юрыдычнай асобай, якая ажыццяўляе сваю дзейнасць, уключаючы знешнеэканамічную, на аснове гаспадарчай самастойнасці ў адпаведнасці з гэтым Законам, іншым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь і статутам біржы.

Артыкул 3. Асноўныя задачы і функцыі таварнай біржы

Асноўнымі задачамі і функцыямі таварнай біржы з'яўляюцца:

стварэнне ўмоў для правядзення біржавых таргоў;

рэгістрацыя біржавых здзелак;

выяўленне попыту і прапановы тавараў:

каціроўка і яе публікацыя;

вывучэнне фактараў, якія ўплываюць на дынаміку біржавых цэн;

фарміраванне біржавой інфраструктуры.

Біржа не мае права на дзейнасць непасрэдна не звязаную з арганізацыяй і правядзеннем біржавога гандлю, а таксама не мае права ўкладаць свой капітал у небіржавыя камерцыйныя структуры.

Артыкул 4. Члены таварнай біржы

Член таварнай біржы — юрыдычная або фізічная асоба, якая набыла права ўдзелу ў таргах і можа распараджацца ім у парадку, што вызначаецца статутам біржы.

Членамі таварнай біржы не маюць права быць органы дзяржаўнай улады і кіравання, пракуратуры і суда, іх службовыя асобы і спецыялісты, а таксама органы грамадскіх аб'яднанняў, якія маюць палітычныя мэты, і іх штатныя супрацоўнікі.

Наведвальнік таргоў — фізічная або юрыдычная асоба, якая не з'яўляецца членам біржы або яго прадстаўніком, допушчаная самастойна ажыццяўляць разавыя біржавыя здзелкі.

Артыкул 5. Заснаванне і рэгістрацыя таварнай біржы

Таварная біржа можа стварацца ў любой арганізацыйна-прававой форме.

Заснавальнікамі таварнай біржы могуць быць юрыдычныя і (або) фізічныя асобы. Сумарная доля замежных заснавальнікаў біржы не павінна перавышаць 25 працэнтаў.

Заснавальнікамі таварнай біржы не могуць быць органы і асобы, указаныя ў частцы другой артыкула 4 гэтага Закона.

Рэгістрацыя таварнай біржы праводзіцца ў адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб прадпрыемствах у Рэспубліцы Беларусь».

Артыкул 6. Статут таварнай біржы

Таварная біржа дзейнічае на падставе статута. Статут таварнай біржы разам з патрабаваннямі, прадугледжанымі законамі Рэспублікі Беларусь, павінен вызначаць:

размер статутнага фонду біржы;

парадак прыняцця правіл біржавога гандлю;

парадак прыёму ў члены біржы, прыпынення, спынення членства;

правы і абавязкі членаў біржы;

маёмасную адказнасць біржы па абавязацельствах яе членаў і маёмасную адказнасць членаў па абавязацельствах біржы;

парадак утварэння арбітражнай камісіі і яе правы.

Статут таварнай біржы павінен забяспечваць роўныя ўмовы ўсім, хто ўдзельнічае ў біржавым торгу.

Артыкул 7. Правы і абавязкі членаў біржы

Члены біржы маюць права ўдзельнічаць у кіраванні біржай у парадку, які вызначаецца статутам біржы, удзельнічаць у біржавых сходах і заключаць на іх біржавыя здзелкі.

Члены біржы абавязаны:

выконваць патрабаванні статута біржы;

ажыццяўляць здзелкі і разлі[illegible] у адпаведнасці з правіламі біржавога гандлю;

не выдаваць камерцыйную тайну біржы.

Артыкул 8. Правілы біржавога гандлю

Правілы біржавога гандлю павінны змяшчаць:

віды біржавых здзелак;

парадак правядзення таргоў;

парадак заключэння, рэгістрацыі і афармлення біржавых здзелак;

рэгламент работы біржы;

парадак удзелу ў біржавых таргах членаў біржы і наведвальнікаў таргоў;

санкцыі за парушэнне правіл біржавога гандлю;

іншыя палажэнні, якія рэгламентуюць ажыццяўленне біржавых здзелак.

Артыкул 9. Біржавыя здзелкі

Прадметам біржавой здзелкі з'яўляецца заключэнне дагавора (набыццё кантракта) на пастаўку маёмасці, допушчанай біржай да біржавога гандлю, а таксама правы на яе куплю або продаж.

На таварных біржах прадметамі біржавых здзелак не маюць права быць аб'екты нерухомасці, інтэлектуальнай уласнасці, аўтарскія правы, творы мастацтва.

Біржавыя здзелкі могуць праводзіцца як з таварам, які ёсць у наяўнасці, так і таварам, які з'явіцца ў будучым (форвардныя, ф'ючэрсныя, апцыённыя і іншыя здзелкі).

Таварная біржа і яе штатныя служачыя не могуць выступаць бокам у біржавой здзелцы, якая заключаецца на яе таргах.

Артыкул 10. Цэнаўтварэнне на біржы

Рэалізацыя тавару на біржы праводзіцца па свабоднай цане, якая ўстанаўліваецца па пагадненню паміж бакамі біржавой здзелкі. Пры гэтым не могуць выкарыстоўвацца аукцыённыя метады ўстанаўлення цэн.

Біржам забараняецца ўстанаўліваць:

узроўні і межы цэн на тавары ў біржавым гандлі;

размеры ўзнагароджання, якое бярэцца біржавымі брокерамі за пасрэдніцтва ў біржавых здзелках, або іх межы.

Артыкул 11. Таварная экспертыза

Біржа па патрабаванню ўдзельніка біржавога гандлю абавязана арганізаваць экспертызу якасці тавару, рэалізаванага праз біржавыя таргі.

Артыкул 12. Камерцыйная тайна

Склад і аб'ём звестак, якія складаюць камерцыйную тайну біржы, парадак іх абароны вызначаюцца біржай у адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Адказнасць за выдаванне звестак, якія складаюць камерцыйную тайну біржы, вызначаецца заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусь і прымаемымі ў адпаведнасці з імі лакальнымі актамі біржы.

Таварная біржа не мае права распаўсюджваць інфармацыю, якая складае камерцыйную тайну ўдзельнікаў таргоў, без іх згоды. Склад і аб'ём звестак, якія складаюць камерцыйную тайну ўдзельніка таргоў, паведамляюцца ім біржы.

Артыкул 13. Органы кіравання таварнай біржай

Склад органаў кіравання і кантролю таварнай біржы, а таксама іх кампетэнцыя вызначаюцца статутам біржы.

Фізічныя асобы, звязаныя адносінамі ўласнасці або найму з членамі біржы, не маюць права быць штатнымі служачымі біржы.

Артыкул 14. Адносіны брокераў і іх кліентаў

Правы і абавязкі брокераў заключаць здзелкі ад імя сваіх кліентаў вызначаюцца заключанымі паміж імі дагаворамі даручэння або камісіі.

Артыкул 15. Парадак вырашэння спрэчак па біржавых здзелках

Спрэчкі па біржавых здзелках вырашаюцца арбітражнай камісіяй біржы ў адпаведнасці з правіламі біржавога гандлю. Пры нязгодзе з рашэннем арбітражнай камісіі спрэчкі разглядаюцца ў судовым парадку.

Артыкул 16. Ліквідацыя і рэарганізацыя таварнай біржы

Ліквідацыя і рэарганізацыя таварнай біржы ажыццяўляецца ў адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб прадпрыемствах у Рэспубліцы Беларусь».

Артыкул 17. Кантроль за дзейнасцю таварнай біржы

Кантроль за дзейнасцю біржы ажыццяўляецца дзяржаўнымі органамі, на якія заканадаўствам Рэспублікі Беларусь ускладзены адпаведныя функцыі.

Узаемаадносіны таварнай біржы з бюджэтам ажыццяўляюцца ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Забараняецца патрабаваць ад таварнай біржы справаздачнасць, не прадугледжаную заканадаўствам Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 18. Выкарыстанне тэрміна «біржа»

Тэрмін «біржа» можа выкарыстоўвацца ў сваёй фірменнай назве або для мэт дзелавой або звычайнай рэкламы толькі такой юрыдычнай асобай, якая зацверджана ў парадку, вызначаным гэтым Законам або законамі аб іншых біржах.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

13 сакавіка 1992 г.
г. Мінск.

АБ КАНТРОЛЬНАЙ ПАЛАЦЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

І. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

Артыкул 1. Статус Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь — вышэйшы орган фінансава-эканамічнага кантролю ў рэспубліцы, які ўтвараецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь і дзейнічае пад яго кіраўніцтвам.

Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь ажыццяўляе кантроль за выкананнем рэспубліканскага бюджэту, за выкарыстаннем дзяржаўнай уласнасці; кантралюе выкананне законаў Рэспублікі Беларусь, пастаноў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і адпаведнасць ім іншых актаў, якія рэгулююць адносіны дзяржаўнай уласнасці, гаспадарчыя, фінансавыя і падатковыя адносіны.

Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь з'яўляецца юрыдычнай асобай і мае пячатку з выявай Дзяржаўнага герба Рэспублікі Беларусь і са сваёй назвай.

Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь валодае правам заканадаўчай ініцыятывы.

Артыкул 2. Прававыя асновы дзейнасці Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь дзейнічае ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь, гэтым Законам і іншымі заканадаўчымі актамі рэспублікі.

Артыкул 3. Сродкі на ўтрыманне Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Сродкі на ўтрыманне Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь, а таксама на аплату прыцягнутых спецыялістаў і рэвізораў выдзяляюцца непасрэдна з рэспубліканскага бюджэту. Размер гэтых сродкаў штогод устанаўліваецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь пры зацвярджэнні рэспубліканскага бюджэту.

Структура, штатная колькасць і фонд аплаты працы работнікаў Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь зацвярджаюцца яе Старшынёй у межах устаноўленых асігнаванняў.

ІІ. СКЛАД, ПАРАДАК УТВАРЭННЯ І АРГАНІЗАЦЫЯ ДЗЕЙНАСЦІ КАНТРОЛЬНАЙ ПАЛАТЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 4. Склад Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь складаецца са Старшыні Кантрольнай палаты, першага намесніка Старшыні, намеснікаў Старшыні, а таксама ўпраўленняў, аддзелаў і інспекцый.

Артыкул 5. Старшыня Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Старшыня Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь выбіраецца Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь па прадстаўленню Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь тэрмінам на 5 гадоў і не можа займаць гэту пасаду больш двух тэрмінаў запар.

Старшыня Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь можа быць датэрмінова вызвалены ад пасады рашэннем Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь у выпадку нездавальняючага выканання сваіх службовых абавязкаў, парушэння заканадаўства або ўчынення злоўжыванняў па службе.

Старшыня Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь прадстаўляе кандыдатуры на пасады першага намесніка і намеснікаў Старшыні Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь для зацвярджэння іх Прэзідыумам Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

У сваёй дзейнасці Старшыня Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь кіруецца заканадаўствам Рэспублікі Беларусь і ў межах сваёй кампетэнцыі самастойна вырашае ўсе пытанні, звязаныя з ажыццяўленнем кантролю, планаваннем, правядзеннем праверак, рэвізій і абследаванняў, назначэннем службовых асоб, забяспечвае камплектаванне Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь кампетэнтнымі спецыялістамі адпаведнага профілю.

Старшыня Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь мае права ўдзельнічаць у пасяджэннях Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, яго Прэзідыума і Урада Рэспублікі Беларусь.

Артыкул 6. Савет Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Для абмеркавання пытанняў планавання і арганізацыі работы, метадалогіі кантрольнай дзейнасці, падрыхтоўкі справаздач і інфармацый Вярхоўнаму Савету Рэспублікі Беларусь, яго Прэзідыуму ўтвараецца Савет Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь.

У склад Савета Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь уваходзяць па пасадзе: Старшыня палаты, яго намеснікі, начальнікі ўпраўленняў, Савет Кантрольнай палаты зацвярджаецца Прэзідыумам Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

У выпадку выяўлення пры правядзенні праверак і рэвізій фактаў злоўжыванняў Савет Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь накіроўвае адпаведныя матэрыялы ў праваахоўныя органы або ставіць пытанне перад уласнікамі прадпрыемстваў аб прыцягненні да адказнасці службовых асоб.

Савет Кантрольнай палаты мае права рабіць грашовыя налічэнні на службовых асоб у размеры нанесенага імі дзяржаве ўрону, але не больш сумы іх трохмесячнага службовага акладу.

ІІІ. ФУНКЦЫІ І ПАЎНАМОЦТВЫ КАНТРОЛЬНАЙ ПАЛАТЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Артыкул 7. Функцыі Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь:

1) кантралюе выкананне законаў Рэспублікі Беларусь, пастаноў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і адпаведнасць ім іншых актаў, якія рэгулююць адносіны дзяржаўнай уласнасці, гаспадарчыя, фінансавыя і падатковыя адносіны;

2) ажыццяўляе кантроль за своечасовасцю і паўнатой паступлення даходаў, мэтавым і эканомным расходаваннем сродкаў рэспубліканскага бюджэту, пазабюджэтных дзяржаўных фондаў; за расходамі на ўтрыманне органаў дзяржаўнай улады і кіравання, захаванасцю і выкарыстаннем дзяржаўнай маёмасці ў галінах народнай гаспадаркі, уключаючы абаронную прамысловасць, а таксама ва Узброеных Сілах Рэспублікі Беларусь, у сістэме Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь, Камітэта дзяржаўнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, органаў суда, пракуратуры і мытні; за раздзяржаўленнем і прыватызацыяй аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці; ажыццяўляе кантроль за расходаваннем сродкаў, якія выдзяляюцца з дзяржаўнага бюджэту на выкананне дзяржаўных навукова-тэхнічных праграм;

3) кантралюе работу Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь і яго органаў па выкананню рэспубліканскага бюджэту;

4) кантралюе інвестыцыйную дзейнасць органаў дзяржаўнага кіравання Рэспублікі Беларусь; правярае законнасць і эфектыўнасць выкарыстання дзяржаўных рэсурсаў усімі дзяржаўнымі арганізацыямі і прадпрыемствамі, а таксама выкарыстанне матэрыяльных і грашовых сродкаў, якія накіроўваюцца дзяржавай у стварэнне і развіццё прадпрыемстваў недзяржаўных форм уласнасці;

5) ажыццяўляе кантроль за эмісійнай палітыкай, выкарыстаннем крэдытаў і валютных рэсурсаў выканаўчымі і распарадчымі органамі Рэспублікі Беларусь, Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь, Банкам знешнеэканамічнай дзейнасці Рэспублікі Беларусь;

6) па даручэнню Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і яго Прэзідыума праводзіць экспертную ацэнку артыкулаў праектаў рэспубліканскага бюджэту, фінансава-эканамічнай абгрунтаванасці праектаў дзяржаўных праграм і ўрадавых рашэнняў; праводзіць аналіз эканамічнага становішча ў галінах народнай гаспадаркі, стану цэнаўтварэння і ў межах сваёй кампетэнцыі выконвае іншыя заданні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і яго Прэзідыума;

7) ажыццяўляе кантроль за станам кантрольна-рэвізійнай работы ў міністэрствах, ведамствах і іншых органах кіравання;

8) правярае фінансава-гаспадарчую дзейнасць дзяржаўных арганізацый, прадстаўніцтваў і ўстаноў, якія дзейнічаюць за мяжой і фінансуюцца з рэспубліканскага бюджэту;

9) ажыццяўляе сувязі з кантрольнымі органамі замежных краін і адпаведнымі міжнароднымі арганізацыямі, заключае з імі пагадненні аб дзелавым супрацоўніцтве.

Артыкул 8. Паўнамоцтвы Кантрольнай палаты

Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь пры ажыццяўленні сваіх функцый мае права:

1) уносіць прадстаўленні ў адпаведныя органы дзяржаўнай улады і кіравання Рэспублікі Беларусь аб адмене або змяненні прынятых імі актаў, якія рэгулююць адносіны дзяржаўнай уласнасці, гаспадарчыя, фінансавыя і падатковыя адносіны ў выпадку неадпаведнасці іх законам і пастановам, прынятым Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь па дадзеных пытаннях. Пры непрыняцці па прадстаўленню мер Кантрольная палата Рэспублікі Беларусь мае права накіраваць матэрыялы ў праваахоўныя органы для прыняцця рашэння ў адпаведнасці з іх кампетэнцыяй;

2) праводзіць фінансавыя рэвізіі ў апараце вышэйшых і мясцовых органаў дзяржаўнай улады і кіравання, праверкі, рэвізіі і абследаванні ў міністэрствах, ведамствах, установах, арганізацыях, на дзяржаўных прадпрыемствах;

3) атрымліваць ад дзяржаўных, камерцыйных банкаў і іншых крэдытных устаноў неабходныя для правядзення праверак звесткі аб аперацыях і стане рахункаў аб'ектаў, якія правяраюцца, а ад іншых прадпрыемстваў і арганізацый — даведкі і копіі дакументаў па аперацыях і разліках з гэтымі аб'ектамі;

4) прыцягваць да правядзення праверак, рэвізій і экспертыз кваліфікаваных спецыялістаў з іншых устаноў і арганізацый, а таксама работнікаў іншых кантрольных і праваахоўных органаў з аплатай у неабходных выпадках за кошт сродкаў Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь;

5) у межах сваёй кампетэнцыі даваць адміністрацыі прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, якія правяраюцца, абавязковыя для выканання ўказанні аб ліквідацыі ва ўстаноўленыя тэрміны выяўленых парушэнняў і вяртанні ў бюджэт недаплачаных сум;

6) накіроўваць матэрыялы праверак і рэвізій у Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, міністэрствы, дзяржаўныя камітэты, ведамствы Рэспублікі Беларусь і іншыя органы дзяржаўнага кіравання для разгляду і прыняцця па іх неабходных мер;

7) уносіць у Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, а таксама ў іншыя дзяржаўныя органы прадстаўленні аб прыцягненні да адказнасці службовых асоб, вінаватых у парушэннях патрабаванняў заканадаўства, безгаспадарчасці, прычыненні матэрыяльнага ўрону дзяржаве;

8) у выпадках выяўлення пры правядзенні праверак і рэвізій фактаў крадзяжоў грашовых сродкаў і матэрыяльных каштоўнасцей, іншых злоўжыванняў перадаваць матэрыялы праверак і рэвізій у праваахоўныя органы;

9) каардынаваць дзейнасць кантрольных органаў, якія ажыццяўляюць фінансава-эканамічны кантроль у галінах народнай гаспадаркі.

Артыкул 9. Паўнамоцтвы службовых асоб Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Службовыя асобы Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь пры выкананні сваіх службовых абавязкаў маюць права:

1) знаёміцца ў поўным аб'ёме з усёй дакументацыяй, якая патрабуецца пры правядзенні праверак, рэвізій і абследаванняў;

2) бесперашкоднага доступу на склады, у сховішчы, вытворчыя і дапаможныя памяшканні і іншыя аб'екты для праверкі наяўнасці грашовых сродкаў, каштоўных папер, матэрыяльных каштоўнасцей і парадку іх захоўвання;

3) атрымліваць ад службовых асоб і іншых работнікаў прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый неабходныя даведкі, вусныя і пісьмовыя тлумачэнні па пытаннях, звязаных з правядзеннем праверак або рэвізій;

4) у неабходных выпадках апячатваць касы або касавыя памяшканні, склады, архівы, а пры выяўленні падробак, падлогаў і іншых злоўжыванняў забіраць неабходныя дакументы, пакідаючы ў справах акт адабрання і копіі або вопіс забраных дакументаў.

Артыкул 10. Адказнасць службовых асоб Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Службовыя асобы Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь абавязаны добрасумленна выконваць свой службовы абавязак, абараняць дзяржаўныя, агульнанародныя інтарэсы. У адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам яны нясуць адказнасць за скажэнне вынікаў праводзімых праверак, якія прадстаўляюцца ў дзяржаўныя органы, і за дакладнасць інфармацыі, што даводзіцца да агульнага ведама, а таксама за выданне камерцыйнай тайны прадпрыемстваў, арганізацый і аб'яднанняў, якія правяраюцца.

Артыкул 11. Абавязак органаў дзяржаўнай улады і кіравання садзейнічаць службовым асобам Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь у выкананні ўскладзеных на іх функцый

Органы дзяржаўнай улады і кіравання абавязаны ўсямерна садзейнічаць службовым асобам Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь у выкананні ўскладзеных на іх функцый, аказваць ім неабходную дапамогу ў правядзенні праверак і рэвізій, забяспечваць іх жылымі і службовымі памяшканнямі, транспартам, сродкамі сувязі.

Службовыя асобы, якія перашкаджаюць чым-небудзь правядзенню праверак і рэвізій і не забяспечваюць неабходных умоў для работы супрацоўнікам Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь, а таксама не выконваюць абавязковых указанняў Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь, нясуць адказнасць ва ўстаноўленым законам парадку. Службовыя асобы абавязаны далажыць Кантрольнай палаце Рэспублікі Беларусь аб ліквідацыі выяўленых парушэнняў.

Артыкул 12. Парадак абскарджання рашэнняў Савета Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь

Службовыя асобы, якія прыцягнуты да адказнасці, маюць права абскардзіць рашэнне Савета Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь у судовых органах.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

13 сакавіка 1992 г.
г. Мінск.

Пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

АБ УВЯДЗЕННІ Ў ДЗЕЯННЕ ЗАКОНА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ «АБ КАШТОЎНЫХ ПАПЕРАХ І ФОНДАВЫХ БІРЖАХ»

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Увесці ў дзеянне Закон Рэспублікі Беларусь «Аб каштоўных паперах і фондавых біржах» з 1 чэрвеня 1992 года. Пункт 2 «б» артыкула 17 увесці ў дзеянне з 1 кастрычніка 1992 года.

2. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь сумесна з Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь у месячны тэрмін распрацаваць і зацвердзіць Палажэнне аб Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах, вызначыць структуру і колькасць яе апарату.

3. Стварыць да 1 мая 1992 года Дзяржаўную інспекцыю Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах.

4. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь:

да 1 мая 1992 года выдзеліць для работы Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах памяшканні і забяспечыць неабходную матэрыяльна-тэхнічную базу;

да 1 чэрвеня 1992 года прадставіць у Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь прапановы аб прывядзенні заканадаўчых актаў Рэспублікі Беларусь у адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб каштоўных паперах і фондавых біржах»;

прывесці ў адпаведнасць з дадзеным Законам пастановы і распараджэнні Урада Рэспублікі Беларусь;

забяспечыць перагляд і адмену міністэрствамі і ведамствамі Рэспублікі Беларусь іх нарматыўных актаў, якія супярэчаць дадзенаму Закону;

устанавіць да 1 чэрвеня 1992 года размер платы за паслугі, якія аказваюцца Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах;

арганізаваць да 1 чэрвеня 1992 года падрыхтоўку, у тым ліку і за мяжой, спецыялістаў па пытаннях дзяржаўнага рэгулявання рынку каштоўных папер.

5. Устанавіць, што:

з моманту прыняцця Закона «Аб каштоўных паперах і фондавых біржах» спыняецца выпуск акцый працоўнага калектыву і акцый прадпрыемстваў (арганізацый). Усе эмітаваныя да моманту прыняцця Закона акцыі працоўнага калектыву і акцыі прадпрыемстваў (арганізацый) могуць абарачацца на працягу двух гадоў з дня прыняцця Закона ў адпаведнасці з умовамі іх выпуску. Да заканчэння ўказанага тэрміну прадпрыемствы (арганізацыі), якія выпусцілі акцыі працоўнага калектыву і (або) акцыі прадпрыемства (арганізацыі, кааператыва, банка), абавязаны па выбару трымальнікаў выкупіць іх або замяніць іншымі каштоўнымі паперамі (акцыямі, аблігацыямі), якія адпавядаюць умовам Закона;

выпуск каштоўных папер на прад'яўніка можа ажыццяўляцца пачынаючы з 1 студзеня 1994 года.

6. Эмітэнты, якія ажыццяўляюць выпуск каштоўных папер да выхаду гэтага Закона, абавязаны да 1 снежня 1992 года зарэгістраваць свае каштоўныя паперы ў Дзяржаўнай інспекцыі Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах, у адпаведнасці з патрабаваннямі гэтага Закона, а таксама ў выпадках іх адкрытага продажу — праспекты эмісіі і справаздачы аб выніках выпуску.

Пасля 1 снежня 1992 года незарэгістраваныя каштоўныя паперы аб'яўляюцца несапраўднымі.

7. Устанавіць, што пасля 1 лютага 1993 года дзейнасць фондавых бірж і прафесіянальных удзельнікаў рынку каштоўных папер, якія не маюць адпаведных ліцэнзій, прыпыняецца да іх атрымання.

Пасля 1 лютага 1993 года спецыялісты, прафесіянальныя ўдзельнікі рынку каштоўных папер і фондавых бірж могуць ажыццяўляць аперацыі з каштоўнымі паперамі толькі пры наяўнасці кваліфікацыйнага атэстата, выдадзенага Дзяржаўнай інспекцыяй Рэспублікі Беларусь па каштоўных паперах.

Дзеючым фондавым біржам, прафесіянальным удзельнікам рынку каштоўных папер да 1 кастрычніка 1992 года прывесці свае ўстаноўчыя і нарматыўныя дакументы ў адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб каштоўных паперах і фондавых біржах».

Біржам, якія маюць у сваім складзе фондавыя аддзелы, аддзелы па аперацыях з каштоўнымі паперамі, да 1 ліпеня 1993 года прывесці іх дзейнасць у адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб каштоўных паперах і фондавых біржах».

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

12 сакавіка 1992 г.
г. Мінск.

АБ УВЯДЗЕННІ Ў ДЗЕЯННЕ ЗАКОНА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ «АБ ТАВАРНЫХ БІРЖАХ»

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Увесці ў дзеянне Закон Рэспублікі Беларусь «Аб таварных біржах» з дня яго апублікавання.

2. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь да 1 чэрвеня 1992 года:

прадставіць Вярхоўнаму Савету Рэспублікі Беларусь прапановы аб прывядзенні дзеючых заканадаўчых актаў Рэспублікі Беларусь у адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб таварных біржах»;

вырашыць пытанне аб ільготным падаткаабкладанні здзелак па сыравіне і таварах, паступіўшых з-за меж Рэспублікі Беларусь і рэалізаваных на біржах;

прывесці рашэнні Урада ў адпаведнасць з указаным Законам;

забяспечыць перагляд і адмену міністэрствамі і ведамствамі Рэспублікі Беларусь іх нарматыўных актаў, якія супярэчаць названаму Закону;

3. Статутны фонд таварнай біржы ўстанаўліваецца ў размеры не менш 5 млн. рублёў.

4. Біржавыя здзелкі не могуць праводзіцца з таварамі, выдзеленымі прадпрыемствам і арганізацыям у цэнтралізаваным парадку.

5. Дзеючым таварным біржам у двухмесячны тэрмін прывесці свае ўстаноўчыя і нарматыўныя дакументы ў адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб таварных біржах».

6. За дзеянні, якія перашкаджаюць дзяржаўнай рэгістрацыі, функцыяніраванню таварных бірж, на вінаватых службовых асоб накладаецца адміністрацыйны штраф ў размеры 5 тыс. рублёў.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

13 сакавіка 1992 г.
г. Мінск.

АБ УВЯДЗЕННІ Ў ДЗЕЯННЕ ЗАКОНА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ «АБ КАНТРОЛЬНАЙ ПАЛАЦЕ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ»

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Увесці ў дзеянне Закон Рэспублікі Беларусь «Аб Кантрольнай палаце Рэспублікі Беларусь» з моманту яго апублікавання.

2. Прызнаць неабходным сфарміраваць Кантрольную палату Рэспублікі Беларусь у двухмесячны тэрмін, укамплектаваўшы яе высокакваліфікаванымі фінансістамі, эканамістамі, юрыстамі і іншымі спецыялістамі.

3. Ускласці фінансава-гаспадарчае абслугоўванне Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь на Сакратарыят Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

4. Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь прывесці ў двухмесячны тэрмін акты Урада Рэспублікі Беларусь у адпаведнасць з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб Кантрольнай палаце Рэспублікі Беларусь».

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШУШКЕВІЧ.

13 сакавіка 1992 г.
г. Мінск.

РОЗГАЛАС

АБМЕН ДУМКАМІ

Старшыня Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь В. Ф. Кебіч прыняў Часовага Паверанага ў справах пасольства ЗША ў Беларусі пана Дэвіда Х. Суорца. Адбыўся дружалюбны, шчыры абмен думкамі па праблемах развіцця і далейшага ўдасканалення беларуска-амерыканскіх адносін.

Служба інфармацыі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь.

ЯК ТРАПІЦЬ У БАРСЕЛОНУ?

ВІЦЕБСК. Каманда канькабежцаў Віцебскай дапаможнай школы (для дзяцей з адхіленнямі ў развіцці і іншымі недахопамі) стала чэмпіёнам Еўразіі ў рамках праграмы «Спешыял Алімпікс».

«Спешыял Алімпікс» — гэта сусветны рух, які займаецца арганізацыяй аздараўленчых мерапрыемстваў і спаборніцтваў для інвалідаў.

Цяперашняя зімовая алімпіяда Еўразіі прайшла ў пачатку сакавіка ў Карэліі, і віцяблянам яна прынесла 14 медалёў, з якіх 4 залатыя. На наступны год каманда запрошана ў Аўстрыю на спецыяльную зімовую алімпіяду, аднак ніхто пакуль што не ведае, ці адбудзецца паездка. Бо ў школе ёсць яшчэ адна каманда-чэмпіён, якая ў ліпені 1991 года стала пераможцай алімпіяды ў Амерыцы, прыехаўшы з ЗША з дзвюма абсалютнымі чэмпіёнкамі свету па гімнастыцы і 34 медалямі.

Гэта каманда запрошана ў кастрычніку ў Барселону на адкрытыя гульні «Спешыял Алімпікс». Але адзін білет да Барселоны каштуе звыш 60 тысяч рублёў (ехаць павінны 6 удзельнікаў). На жаль, у школы няма спонсара, які змог бы аказаць матэрыяльную дапамогу. У Карэліі было прасцей. Удзелу ў спаборніцтвах дапамаглі Віцебскі АСМБ, дзіцячы фонд і МП «Задыяк». А хто дапаможа з замежнымі паездкамі?

Калі раптам у нашай спакойнай і дастаткова багатай рэспубліцы выпадкова знойдзецца фірма, кіраўнікі якой убачаць гэту заметку і не застануцца абыякавымі, — паведамляем каардынаты школы: Віткамбанк, рахунак 100609341, МФА 150801701, Віцебская дапаможная школа.

Улад ПІРС.

АСТАТНІЯ — ПА ЦЭНАХ РЫНКУ

ПІНСК. (С. Шапіра). Да візітак, талонаў і купонаў у пінчан дабавіліся яшчэ карткі на паліва. Выдача іх пачалася ўжо. Рашэннем гарвыканкома ўладальнікі індывідуальнага транспарту змогуць атрымліваць не больш 100 літраў бензіну ў месяц на аўтамашыну «Волга», 80 літраў — на «Жыгулі» і «Масквіч», 60 — на «Запарожац». За адну запраўку можна атаварыць не больш палавіны месячнай нормы. Жыхары замежных дзяржаў і краін СНД будуць купляць бензін па камерцыйных цэнах.

ХТО ЛЕПШЫ З МЕДСЯСЦЁР?

Высвятленню гэтага пытання і быў прысвечаны абласны конкурс медыцынскіх сясцёр, які правёў у горадзе Оршы віцебскі абласны аддзел аховы здароўя. Сюды з'ехаліся лепшыя з лепшых, адабраныя на раённых і гарадскіх конкурсах медсёстры. Дакладна адказала на ўсе пытанні, добра валодала ўсімі медыцынскімі інструментамі, хутка сабрала сістэму і якасна выканала ўнутрывеннае ўліванне медсястра з аршанскай дзіцячай паліклінікі імя Сямашкі Святлана Ціханенка. Яна і прызнана лепшай сярод лепшых. На другім і трэцім месцах Галіна Васільева з Талачынскай раённай бальніцы і Раіса Сідарэнка з Аршанскай цэнтральнай райбальніцы.

Георгій МАРОЗ.

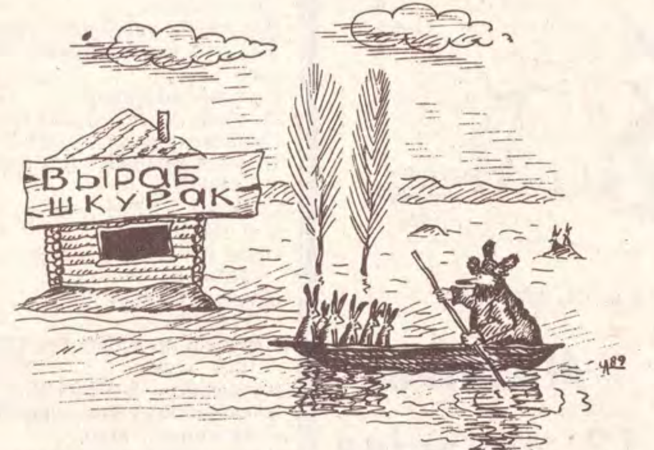

Малюнак ЧУБУКІНА.

«Шчэ не ўмерла Украіна»

На плошчы Незалежнасці ўкраінскага горада Роўна полк, якім камандуе палкоўнік Марцірасян, прыняў прысягу на вернасць Украіне. Гэта той самы полк, які першым у дні путчу стаў на абарону незалежнасці Украіны.

Адразу за ваеннымі прынялі прысягу дэпутаты розных узроўняў, гарадскія і абласныя кіраўнікі, усе жадаючыя. Многія не маглі стрымаць слёз, калі аркестр заіграў «Шчэ не ўмерла Украіна».

Таццяна КАЛІНОЎСКАЯ, «Агенцтва РІД».

Пад гіпнозам?

МАЗЫР. Не інакш як пад гіпнозам знаходзілася навучэнка падрыхтоўчага аддзялення Мазырскага педінстытута П. у той сумны для яе дзень.

Дзіва што: сярод белага дня каля аўтавакзала дзве невядомыя жанчыны ўзяліся ёй паваражыць, а ў час варажбы ўкралі 2 ланцужкі, 5 пар завушніц, 2 пярсцёнкі і заручальны пярсцёнак у няўдачлівай кліенткі. Пасля чаго ўцяклі.

Можна, вядома, наракаць на злачынны прафесіяналізм «варажбітак», але, як, аднак, не аддаць належнае разявацтву самой пацярпеўшай. Толькі што юны ўзрост, можа, вінаваты?

Аляксандр ШКУТ.

Увага: новы часопіс «Ракурс»

Акадэмія кіравання пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь у 1992 годзе пачынае выдаваць новы масавы навукова-практычны часопіс **«РАКУРС-кіраванне: тэорыя, практыка, пошук».** Першы нумар яго падрыхтаваны да друку і ў хуткім часе павінен выйсці ў свет.

Якія ж асноўныя задачы і напрамкі работы часопіса? Па-першае, глыбока аналізаваць дзейнасць кіруючых структур і механізмаў ва ўмовах кардынальнай перабудовы эканомікі і палітычнай сістэмы.

На старонках часопіса будуць змяшчацца адказы на пытанні кіраўнікоў і спецыялістаў розных галін і звёнаў, прыватных прадпрымальнікаў і грамадзян па канкрэтных жыццёвых сітуацыях.

Па-другое, часопіс мае намер не ўхіляцца ад старой, але дакладнай ісціны аб тым, што шлях перадавой практыцы асвятляе правільная тэорыя. Вось чаму часопіс будзе прадастаўляць свае старонкі вядомым вучоным.

Дарэчы, падпісацца на часопіс можна з першага нумара, які выйдзе ў красавіку-маі гэтага года. Перыядычнасць яго — чатыры нумары ў год. Цана падпіскі на год — 12 рублёў, і працягвацца яна будзе да 10—15 красавіка. Індэкс «Ракурса» 75018, выходзіць ён на дзвюх мовах — беларускай і рускай.

А. МЯЛЕШКА, намеснік галоўнага рэдактара часопіса «Ракурс», кандыдат гістарычных навук, дацэнт.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

БЕЛАРУСКАЯ РЭДАКЦЫЯ ПОЛЬСКАГА РАДЫЁ

Польскі друк каменціруе візіт прэзідэнта Л. Валенсы ў Германію. «Жыце Варшавы» адзначае, што працэс развіцця ўзаемаадносін паміж краінамі — няпростая справа, якая патрабуе ініцыятывы абодвух бакоў. Інакш палякі будуць баяцца немцаў, а немцы па-ранейшаму адносіцца да палякаў. Гэта спрыяе фарміраванню дрэннага вобразу Германіі.

Генеральны консул Польшчы ў Мінску ў інтэрв'ю карэспандэнту рэдакцыі адзначыла, што адносіны консульства з прадстаўнікамі парламента Беларусі і МЗС складваюцца ўдала. А Старшыня ВС рэспублікі прафесар С. Шушкевіч вельмі добра ставіцца да Польшчы. Такія адносіны мы бачым не толькі з боку афіцыяльных арганізацый. Наладжана супрацоўніцтва польскіх і беларускіх гісторыкаў. У бліжэйшы час будзе падпісана дадатковае пагадненне ў справе культурнага супрацоўніцтва. Яшчэ мала польскай прэсы даходзіць на Беларусь, а беларускай на Беласточчыну, адзначыла консул.

РАДЫЁ «СВАБОДА»

Лідэр Прыднястроўя Смірноў заявіў, што яго рэспубліка за федэратыўную будову Малдовы і не хоча выходзіць з яе саставу. Наўрад ці ў Кішынёве не ведаюць аб будове Германіі, якая, нягледзячы на аўтаноміі зямель застаецца адзінай дзяржавай і працвітае. Але ў Кішынёве мараць аб хуткім аб'яднанні з Румыніяй і таму не хочуць прадаставіць Прыднястроўю хоць нейкую дзяржаўнасць. А гэтыя ж тэрыторыі ніколі не ўваходзілі ў састаў Румыніі. Пазіцыя Малдовы можа не атрымаць падтрымкі дэмакратычных краін Еўропы.

Адвакат арыштаванага мэра Душанбе Ікрамава, вядомы юрыст Ю. Шміт, які з'яўляецца старшынёй расійскага камітэта адвакатаў, заявіў, што ўзяўся за гэту справу таму, што лічыць яе не крымінальнай, а палітычнай. Пра гэта ён паведаміў у розныя міжнародныя праваахоўныя арганізацыі. Справу Ікрамава яму парэкамендаваў мэр Санкт-Пецярбурга А. Сабчак. У кватэры Ікрамава тры разы былі вобыскі, але каштоўнасцей і золата не знайшлі.

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

У ЗША зараз актыўна абмяркоўваецца далейшы лёс славутага баксёра М. Тайсана, ці здолее ён пасля вызвалення з турмы зноў з такім жа поспехам выступаць на рынгу. Ёсць шмат аптымістычных прагнозаў, але гучаць і песімістычныя. Напрыклад, былую форму пасля турмы нельга аднавіць з-за адсутнасці сонца, нягледзячы на мускулатуру.

Міністр замежных спраў Ізраіля Леві заявіў, што выходзіць з саставу кабінета ўрада, бо прэм'ер-міністр краіны Шамір праводзіць няправільную палітыку ў адносінах да ЗША. Шамір мяркуе адгаварыць міністра ад гэтага кроку.

«БІ-БІ-СІ»

Паводле слоў урача англійскага пасольства ў Расіі, маскоўскім жанчынам надзвычай часта даводзіцца рабіць аборты. Летась іх зрабілі 242 тысячы масквічак. Больш палавіны пацыентак пасля гэтага хварэлі, а многія не будуць ражаць. Газета «Сандзі таймс» піша, што велізарная колькасць абортаў на руку асобным касметычным фірмам на Захадзе. Бо ў крэмах там шырока выкарыстоўваецца плацэнта — дзіцячае месца. Пры абортах плацэнту збіраюць, замарожваюць і пры магчымасці экспартуюць. Напрыклад, Францыя штодзень набывае 19 тон плацэнты. Пастаупае яна з розных краін. Адну тону ў дзень пастаўляе Санкт-Пецярбург.

Дырэктар маскоўскага цырка клоун Ю. Нікулін прарваўся да Б. Ельцына і папрасіў дапамагчы з кармленнем звяроў. Ельцын падпісаў адпаведную паперу.

РАДЫЁ ШВЕЦЫІ

У Швецыі пачалося знішчэнне джынсаў, падробленых пад вядомую фірму «Лівайс» і нелегальна завезеных з Тайланда і Кітая. Пяць тысяч пар павінны былі спаліць, але пасля шматлікіх пратэстаў іх вырашылі накіраваць у Курдыстан. Аднак фірма паставіла ўмову — усе наклейкі і нават заклёпкі павінны быць зняты.

Камісія, якая вывучала пытанне аб адкрыцці ў гарадах Швецыі міжнародных казіно, прыйшла да вываду, што гэта можа даваць прыбытак каля 200 млн. крон у год. У Фінляндыі і Даніі легалізацыя ігарнага бізнесу не дала адмоўных вынікаў.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

Гордан БРУК-ШЭПЕРД

ЛЁС ПЕРАБЕЖЧЫКА

Дакументальны расказ пра жыццёвы шлях савецкага разведчыка, які пачаўся ў Бабруйску, а закончыўся ў Кліўлендзе.

(Працяг. Пачатак у № 65)

Цяпер, калі пагрузка закончылася, яго думкі былі сканцэнтраваны на тым, як забяспечыць бяспеку ўсім чатыром савецкім суднам. Перад імі быў далёкі шлях, на значным адрэзку якога па марскіх прасторах хадзілі ваенныя караблі Франка.

Арлову прыйшлося ўзяць на сябе яшчэ адну ініцыятыву і дзейнічаць праз галаву іспанскіх военачальнікаў. Ён угаварыў прэм'ер-міністра Кабальера распарадзіцца, каб як мага большая колькасць баявых караблёў рэспубліканскага флоту была сцягнута на трасу «залатога каравана» і каб камандзір кожнага з гэтых баявых караблёў атрымаў запячатаны канверт з сакрэтным надзвычайным прадпісаннем. Гэтыя канверты маглі быць ускрыты толькі па спецыяльнаму радыёсігналу небяспекі, аб якой Арлоў загадзя дамовіўся з капітанамі ўсіх чатырох савецкіх суднаў. У выпадку, калі яны падвергнуцца нападзенню франкістаў, у эфіры прагучыць умоўны сігнал і камандзіры іспанскіх баявых караблёў, ускрыўшы канверт, знойдуць у ім загад спяшацца з усіх сіл на выручку савецкім суднам, адцягнуць увагу праціўніка і што б там ні стала выратаваць савецкіх маракоў і даверацы ім груз.

Арлоў, вядома, разумеў, што такі загад павінен быў зыходзіць толькі ад рэспубліканскага міністра абароны Прыета (які быў па сумяшчальніцтву таксама і міністрам ваенна-марскога флоту), таму ў сваім звароце да прэм'ера ён настаяў, каб Прыета тэрмінова прыбыў у Картахену і аддаў неабходныя распараджэнні асабіста.

Здавалася, усё пакуль ішло гладка і загад «Івана Васільевіча» вось-вось будзе выкананы. Тым не менш, калі кастрычніцкай ноччу чатыры судны, якія адвозілі ўсё іспанскае золата, выйшлі з картахенскага порта і накіраваліся ў адкрытае мора, трымаючы курс на далёкую Адэсу, Арлоў праводзіў іх позіркам, поўным трывогі. У гэтую ноч, як і ў папярэднія, яму было не да сну. На караван жа маглі натыкнуцца не толькі франкісты — гэта было б яшчэ паўбяды, — але і італьянскія крэйсеры. Што адбудзецца ў гэтым выпадку, лепш было не думаць.

Аднак прайшлі суткі, другія, а трывожнага сігналу з суднаў не паступала. Праз тыдзень стала вядома, што ўсе яны прыбылі ў Адэсу. Там золата было перагружана ў спецыяльны поезд і дастаўлена ў Маскву.

Падзякі ад «Івана Васільевіча» Арлоў так і не дачакаўся. Але яму хутка стала вядома, як гэта важная падзея была сустрэта ў Крамлі. Аднаму з сяброў і саслужыўцаў Арлова давялося прысутнічаць на банкеце, які адбыўся там з нагоды прыбыцця выкрадзенага золата. Сталін, які запрасіў на гэты банкет усё сваё бліжэйшае акружэнне, усіх членаў Палітбюро, быў у добрым гуморы і жартаваў. Адзін з жартаў, дарэчы, прагучаў зусім як прароцтва:

— Іспанцам, — ухмыляўся Сталін, — не бачыць гэтага золата, як уласных вушэй!

Не мінула і двух гадоў, як Арлоў, які саслужыў Сталіну такую службу, вымушаны быў шукаць выратавання ад яго за акіянам.

Але можа не ў гэтыя апошнія месяцы, а некалі раней, за доўгія гады сваёй папярэдняй работы ў НК — АДПУ, Арлоў праявіў сябе нелаяльным да «гаспадара» ці да бальшавіцкай партыі?

Нічога падобнага. Уся яго біяграфія з афіцыяльнага савецкага пункту гледжання была цалкам бездакорнай. Яго адданасць рэжыму была не выпадковай, а заканамернай і лагічнай, аб чым сведчаць хоць бы яго паходжанне і яго жыццёвы шлях як да, так і пасля рэвалюцыі.

Леў Фельдбін — такое сапраўднае імя і прозвішча Аляксандра Арлова — нарадзіўся 21 жніўня 1895 года ў Бабруйску, у шматдзетнай сям'і лесагандляра Лазара Фельдбіна. Сям'я была яўрэйскай і ганарылася гэтым. Гадоў за дзесяць да нараджэння Льва яго дзядуля адправіўся з Расіі ў Палесціну, каб набыць там кавалачак пустыні, якая пакутавала ад бязводдзя. У той час і ў наступныя гады ўціску яўрэяў у царскай Расіі многія з Фельдбіных (родныя і стрыечныя браты Льва) перасяліліся ў Злучаныя Штаты.

Сам Леў з дзяцінства марыў стаць ваенным, але ў дарэвалюцыйны час яўрэю не варта было і думаць аб кар'еры афіцэра. Толькі Лютаўская рэвалюцыя адкрыла перад ім дзверы афіцэрскай школы. У 1917 годзе дваццацідвухгадоваму Льву Фельдбіну ўдалося закончыць Трэцяе Маскоўскае ваеннае вучылішча ў чыне падпаручніка.

Зусім натуральна, што кастрычніцкі пераварот прывёў яго ў Чырвоную Армію. У красавіку 1921 года чырвоны камандзір, малады і поўны бальшавіцкага энтузіязму, ажаніўся з маладой кіяўлянкай Марыяй Разнецкай. Грамадзянская вайна падыходзіла к канцу. Маладыя пасяліліся ў Маскве. Адзін час Арлоў — як мы па-ранейшаму будзем называць яго — вывучаў юрыспрудэнцыю і нават стаў памочнікам пракурора ў Вярхоўным судзе СССР. На гэтай пасадзе ён прыняў удзел у складанні першага савецкага крымінальнага кодэкса.

У 1924 годзе Арлоў прыцягнуў да сябе ўвагу Дзяржынскага і пачаў працаваць у АДПУ, спачатку ў Эканамічным упраўленні, а затым перайшоў на больш падыходзячую яго ваеннаму прызванню службу ў пагранічных войсках.

У 1925 годзе яго назначылі камандзірам пагранбрыгады, дыслацыраванай у Грузіі. Гэта была важная пасада, калі ўлічыць, што ў Грузіі было тады вельмі неспакойна. У падначаленне да Арлова, які знаходзіўся ў Тыфлісе, паступіла шэсць палкоў пагранвойск — у агульнай колькасці каля 11 тысяч чалавек асабовага саставу.

У Грузіі Арлоў атрымаў нечаканае паведамленне аб назначэнні кіраўніком рэзідэнтуры АДПУ ў Парыжы.

Пасля Францыі, дзе Арлоў карыстаўся для канспірацыі прозвішчам Нікалаеў, яго на тры гады паслалі ў Берлін.

Гэты адрэзак арлоўскай біяграфіі застаецца і па сённяшні дзень найбольш туманным. Супрацоўнічаючы ў канцы жыцця з амерыканскімі сакрэтнымі службамі, ён, тым не менш, відаць многія важныя тайны забраў з сабой у магілу.

У прыватнасці, несумненна, што яго дзейнасць у сярэдзіне трыццатых гадоў непасрэдна закранала не толькі кантынентальную Еўропу, але і Англію. Вядома, што Арлоў у той пару знаёміўся з зусім сакрэтнымі дакументамі брытанскага ўрада, якія капіраваліся і перасылаліся ў Маскву савецкімі шпіёнамі, якія дзейнічалі ў Англіі. Больш таго, Арлоў праявіў дзіўную дасведчанасць у размяшчэнні пэўных будынкаў у сталіцы Вялікабрытаніі — дасведчанасць, якую можна растлумачыць толькі асабістай прысутнасцю, а не завочным вывучэннем горада. Выходзіць, у гэты найбольш таямнічы перыяд яго жыцця яму даводзілася бываць у Англіі, і, магчыма, не раз. Можа, ён меў адносіны да арганізацыі там сеткі савецкага шпіянажу, да вярбоўкі асоб, чые прозвішчы і справы выплылі на паверхню толькі ў пяцідзесятыя — шасцідзесятыя гады, выклікаўшы неверагодную сенсацыю? Усё гэта, як гаворыцца, «тайна, пакрытая змрокам».

(Працяг будзе).

КРЫМІНАЛЬНАЯ ХРОНІКА

ХОЧАШ ЕСЦІ — ДАВАЙ ЗАКЛАД

З незвычайнай праблемай сутыкнуліся ў апошні час работнікі Мінскага трактарнага завода, прыходзячы ў шматлікія сталовыя і буфеты прадпрыемства.

Заплаціўшы за абед, яны не могуць яго з'есці: няма ні лыжак, ні відэльцаў. Толькі за апошнія чатыры месяцы са сталовых прапалі больш як 25 тысяч гэтых «прылад» харчавання. Куды ж яны знікаюць? Адказ на гэта пытанне вырашылі шукаць работнікі ваенізаванай аховы МТЗ, зрабіўшы больш жорсткім кантроль на прахадных прадпрыемства. І не памыліліся. Як і меркавалі, лыжкі і відэльцы крадуць аматары хоць чым-небудзь пажывіцца.

Днямі на цэнтральнай прахадной быў затрыманы транспарціроўшчык М., які напакаваў уласныя кішэні 13 лыжкамі і відэльцам. Уважлівыя вартаўнікі пацікавіліся: «Навошта так многа?» — У адказ пачулі: «У гаспадарцы ўсё спатрэбіцца».

Можа яно і так. Але міліцыя, куды перададзена гэта справа, паабяцала разабрацца ў важкасці сказанага.

А завод тым часам панёс новыя страты. На набыццё 30 тысяч лыжак і столькі ж відэльцаў прыйшлося выдаткаваць 205.500 рублёў. Паводле слоў намесніка дырэктара грамадскага харчавання МТЗ Людмілы Федзюковіч, іх хопіць ненадоўга, калі не прыняць дзейсных мер. Пакуль што вырашана ў наведвальнікаў сталовай браць заклад — 10 рублёў. Але тут свая праблема: як пазнаць у твар таго, хто пакінуў заклад?

Алег ПРАЦЬКО.

ЗЛАДЗЕІ НЕ ДРЭМЛЮЦЬ — У АДРОЗНЕННЕ АД АХОВЫ

ГОМЕЛЬ. На тэрыторыі завода ліцця і нармалей вытворчага аб'яднання «Гомсельмаш» учынены крадзеж 36 айчынных відэамагнітафонаў на суму 820 тысяч рублёў. Сігналізацыя была няспраўная, а за тэрыторыяй назірала ведамасная ахова.

НА ЎЧАСТКОВАГА — З НАЖОМ

ГОМЕЛЬ. (У. ПЕРНІКАЎ). Апошнім часам з канюшні калгаса «Шлях да камунізму» бясследна знікалі коні. Гэта ўсур'ёз непакоіла як кіраўнікоў гаспадаркі, так і работнікаў міліцыі. Доўга ім не ўдавалася натрапіць на след злачынцаў. І ўсё ж участковы інспектар Ю. Шарамецьеў з двума работнікамі РАУС выявілі аднаго з іх — нідзе не працуючага 20-гадовага абібока, жыхара вёскі Лапаціна Б. Трушкіна, раней судзімага за рабаўніцтва.

Сур'ёзнае падазрэнне ва ўчастковага выклікаў невядомы мужчына, які вечарам з'явіўся непадалёк ад канюшні. Ю. Шарамецьеў вырашыў устанавіць, хто ён такі і што тут робіць. Але незнаёмы нечакана выхапіў з кішэні вялікі нож і рушыў на міліцыянера. Той адступіў і даў у паветра тры папераджальныя стрэлы. Мужчыну гэта не ацверазіла, і ён працягваў агрэсіўна наступаць. Тады раздаліся яшчэ два выстралы. На гэты раз у нагу і жывот. Незнаёмы па дарозе ў бальніцу памёр. Гэта быў жыхар вёскі Грыва Гомельскага раёна В. Шапавалаў, які пяць гадоў назад выехаў на Далёкі Усход і не быў прапісаны на Гомельшчыне. Дзеянні міліцыянера пракуратура прызнала правамернымі.

«НА «ДАЙМЛЕР-БЕНЦ» ЛЮСТЭРКІ ЛЕПШЫЯ!»

— відаць, так вырашыў 20-гадовы салдат воінскай часці, якая дыслацыруецца дзесьці ў Сярэдняй Азіі і зняў іх з «інамаркі» мінскага пенсіянера А.

А «даслужваць» хлопцу, не зразумела якім ветрам закінутаму ў Беларусь, прыйдзецца, напэўна, у іншым месцы...

С. РАЧЫЛА.

ЭХ, КЛІМ...

З кватэры дома па вуліцы Іскаліева ў Мінску «выпарыліся» 10 аўдыёкасет, залаты ланцужок і спіртныя напіткі. Гэтымі днямі злачынца ўстаноўлены. Ён вучыцца ў сёмым класе і носіць рэдкае імя — Клім.

Пасля затрымання і разбору юны злодзей перададзены бацькам.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

Ад каго чакаць міластыні?

Прызнацца, рэдка бывае, каб газетная публікацыя выклікала падобны рэзананс ва ўрадзе. А тут варта было з'явіцца артыкулу «Храм ці публічны дом?» («Звязда», 5 сакавіка), дзе гаворка ішла пра экалагічныя беды на Лукомскім возеры, як адразу ж — распараджэнне намесніка Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь І. Кеніка, адрасаванае старшыням Віцебскага і Мінскага абласных Саветаў У. Кулакову і А. Цішкевічу, старшыні Дзяржкамітэта па экалогіі А. Дарафееву, экалагічнаму пракурору В. Дземідовічу і міністру сельскай гаспадаркі і прадуктаў харчавання Ф. Мірачыцкаму: «Прашу разгледзець факты, выкладзеныя ў карэспандэнцыі газеты «Звязда», і... прыняць меры па спыненню парушэнняў прыродаахоўнага заканадаўства, прадухіленню забруджвання возера Лукомскае».

Здавалася, нарэшце можна з палёгкай уздыхнуць: трывожныя сігналы грамадскасці, настойлівасць Новалукомскага гарвыканкома пачуты і зразуметы ў самых вышэйшых эшалонах улады. Цяпер ўжо будуць прыняты належныя меры. Але...

Першым на газетнае выступленне адрэагаваў Дзяржкамітэт па экалогіі. На месца (у які ўжо раз) выехала камісія. Праз пэўны час на стале ў старшыні камітэта А. Дарафеева з'явіўся акт праверкі. На гэты раз члены камісіі «накапалі» шэраг дадатковых фактаў, якія пацвярджаюць напружанасць экалагічнай абстаноўкі ў акваторыі возера. У прыватнасці, вынесена прадпісанне мясцовым уладам аб пераносе гарадской звалкі з прыбярэжнай зоны ў больш прыдатнае месца. Выяўлены і шэраг іншых крыніц забруджвання. Аднак асноўны ўпор чамусьці зроблены на дачы, узведзеныя ў прыбярэжнай зоне за апошнія гады. Безумоўна, справа вакол гэтага будаўніцтва, мякка кажучы, непрыгожая. У парушэнне існуючага заканадаўства кіраўніцтва Янавіцкага сельсавета і цяпер ужо былога саўгаса «Сялява» выдала дазвол на будаўніцтва дамоў і дач. І вось больш за два дзесяткі новых гаспадароў (у асноўным жыхары Новалукомля) шпаркімі тэмпамі распачалі работы на аб'ектах. Прычым былі дапушчаны парушэнні ўжо ў ходзе будаўніцтва і асваення зямель: пракапаны каналы, засмечана наваколле... Але ці толькі ў гэтым асноўная бяда? Вядома, не. Пра тое ж, што ў канале ДРЭС фактычна пабудавана цэлая рыбная ферма, пра шкоду, якую яна наносіць возеру, у акце праверкі сказана мімаходзь.

Нядаўна ў рэдакцыі газеты пабываў адзін з забудоўшчыкаў (прозвішча якога ўпаміналася ў публікацыі) Ігар Клюеў. Як і іншыя, ён атрымаў дазвол на будаўніцтва дома і лазні на старых падмурках. Паказаў адпаведныя дакументы, праект забудовы. Цяпер ад яго патрабуюць зносу лазні. Але, як сцвярджае наведвальнік, ён будаваўся ў адпаведнасці з праектам. Хто яму кампенсуе страты? Адначасова І. Клюеў пакінуў акт уласнага абследавання крыніц забруджвання возера. Адна з галоўных — Лукомская ДРЭС. Праз чэрава яе блокаў за 40 дзён праходзіць амаль увесь аб'ём азёрнай вады. Вядома, яе сутыкненне з металам, дадатковы нагрэў на некалькі дзесяткаў градусаў не праходзяць бясследна. Да таго ж, зімой і асабліва летам у выніку скідвання цёплай вады ў возера тэмпература яго значна павышаецца. А значыць, рэальна існуе небяспека зарастання азёрнай акваторыі водарасцямі.

Важкія экалагічныя нагрузкі на возера і з боку Новалукомля. Калі праектавалі і распачыналі будаўніцтва Лукомскай ДРЭС, тутэйшая прырода была цнатлівай, некранутай. Вось усе і цешыліся ў яе абдымках, не думаючы пра будучыню. Гэта ж каму толькі ў галаву ўзбрыло — распачаць будаўніцтва горада на самым высокім месцы — менш чым за паўкіламетра ад берага? Усе сцёкавыя воды з вуліц і дарог праз ліўнёвыя каналы скідваюцца ў возера. І чым больш ён разрастаецца, павялічваецца колькасць транспарту, тым больш трапляе ў акваторыю бруду.

І. Клюеў мае рацыю, калі ўказвае ў сваёй запісцы і такую крыніцу забруджвання, як лодачная станцыя на беразе возера, якая, паводле яго слоў, пабудавана без папярэдняй экалагічнай экспертызы. Тут жа ў возера пракапаны канал даўжынёй больш за 50 метраў, праведзены гідратэхнічныя работы, парушаны бераг. На станцыі амаль 150 маторных лодак. Колькі паліва трапляе ад іх у возера! На Нарачы наогул забаронена выкарыстанне маторных плаўсродкаў. А на Лукомскім возеры, дзе экалагічная нагрузка ў дзесяткі разоў большая, маторкі ходзяць.

Са школьных падручнікаў па фізіцы мы ведаем, што вадкасць у спалучаных сасудах знаходзіцца на аднолькавым узроўні. Няўжо не ведалі пра гэта тыя, хто даваў дазвол на будаўніцтва ў прыбярэжнай зоне станцыі тэхнічнага абслугоўвання аўтамашын? Паколькі існуюць падземныя крыніцы, увесь бруд трапляе ў возера. Гэта ж датычыцца і трактарнага парка ГПТВ, які таксама размешчаны ў прыбярэжнай зоне і дзе ўтрымліваецца каля 30 адзінак тэхнікі. А ўзяць тую ж жывёлагадоўчую ферму саўгаса «Кашчынскі» непадалёку ад берага, іншыя аб'екты...

Пакуль рыхтаваўся першы артыкул у абарону возера, у цішыні высокіх кабінетаў тым часам яму рыхтаваўся канчатковы прысуд. Інспекцыя па дзяржаўнай экалагічнай экспертызе праектаў, тэхналагічных працэсаў, машын і абсталявання Дзяржкамітэта па экалогіі дала згоду на распрацоўку праекта трэцяй чаргі Лукомскай ДРЭС. Няцяжка здагадацца, які націск вытрымалі яны з боку энергетыкаў і гаспадарнікаў, маўляў, побач прамысловая база, ёсць кадры будаўнікоў, эксплуатацыйнікаў. Гэта дазволіць зэканоміць некалькі мільёнаў рублёў, чым калі б у іншым месцы ўсё давялося пачынаць з нуля. І толькі няўцям і гаспадарнікам, і прыродаахоўнікам, што зэканомленыя мільёны ў будучым могуць балюча ўдарыць. Павышэнне нават на некалькі градусаў тэмпературы вады ў возеры непазбежна прывядзе да бурнага росту водарасцяў і наогул можа аказацца згубным для ўсяго жывога. А дадатковыя скідванні бруду ў ваду ўжо ў ходзе будаўніцтва і будучай эксплуатацыі — таксама не падарунак для вадаёма, які ўжо і цяпер задыхаецца, асабліва ў летнія часы. Прынамсі, мясцовыя старажылы сцвярджаюць, што такога «цвіцення» вады, якое назіралася летась, яны ніколі не бачылі. Над тысячамі крыніц, што бруяць на дне, навісла пагроза заглейвання. А калі так, то на месцы аднаго з самых вялікіх і прыгожых азёр у рэспубліцы праз колькі гадоў можа з'явіцца велізарнае балота, з якім ужо нікому не справіцца. А на якія пакуты будуць асуджаны тысячы людзей, што вымушаны жыць на яго берагах, задыхацца ад бруду і смуроду! Няўжо мала праклятага Чарнобыля, каб адважыцца (цяпер ужо свядома) на стварэнне новай зоны экалагічнага бедства?!

Дзесяцігоддзі мы выхоўваліся на мічурынскім пастулаце: «Нам нельга чакаць ласкі ад прыроды, узяць яе — наша задача». Але ж прырода — маці. Значыць, не трэба чакаць ласкі ад маці... Дзікунства, ці не так? Толькі, мабыць, такая наша логіка жыцця. Некалі пакваліліся на «белае золата» ў пустыні, сталі ствараць дадатковыя плантацыі бавоўны, пачалі капаць каналы для іх абвад нення... А ў выніку загубілі Арал, стварылі ачаг экалагічнага бедства планетнага маштабу. І каб цяпер выправіць справу, патрэбны сотні мільярдаў рублёў. Хіба не папярэджанне для новых аматараў капеечнай эканоміі?

За забойства чалавека ўзбуджаецца крымінальная справа. А тут, калі ўвачавідкі замахнуліся на саму аснову жыцця, мы дружна маўчым...

Вядома, тыя, хто адстойвае ідэю будаўніцтва трэцяй чаргі Лукомскай ДРЭС, могуць запярэчыць: але ж у рэспубліцы востры дэфіцыт электраэнергіі, на грані спынення заводы, фабрыкі... Толькі і трэцяя чарга — не панацэя. Даўно пара падумаць пра раскансервацыю дзесяткаў гідраэлектрастанцый, пабудаваных пасля вайны, шукаць нейкія альтэрнатыўныя крыніцы энергіі. Бо, калі мы зноў зробім стаўку на спальванне ў топках мазуту і газу, цэны на якія растуць у геаметрычнай прагрэсіі, не хопіць ніякіх сродкаў. Сёння трэба дбаць не столькі пра нарошчванне новых энергетычных магутнасцей, колькі пра ашчаднае выкарыстанне таго, што маем. Па Сеньку і шапка. Ужо цяпер увесь двор аўтагіганта ў Жодзіна застаўлены неадпраўленымі грузавікамі, аднак іх працягваюць «кляпаць». Хіба не маразм праз увесь былы Саюз па чыгунках везці за тысячы вёрст метал, збіраць грузавікі, а потым такім жа спосабам адпраўляць іх за Урал? А толькі для забеспячэння работы аднаго БелАЗа з яго электрапечамі патрэбна цэлая электрастанцыя. Ну, а колькі электраэнергіі спажывае Беларускі металургічны ў Жлобіне, які, дарэчы, узводзіўся з разлікам на ўсю краіну?! Энергетычныя рэкі спажывае той жа «Гомсельмаш». Толькі каму патрэбны тыя КСК, асабліва ва ўмовах прыватызацыі зямлі?

Словам, трэба быць ашчаднымі не толькі на словах. Паспрабуем пашукаць па засеках, і тады, мабыць, адпадзе вострая патрэба ў будаўніцтве новых электрастанцый на арганічным паліве, у тым ліку і трэцяй чаргі Лукомскай ДРЭС.

Не ведаю, як каму, а мне будзе сорамна глядзець унуку ў вочы. Настане час і ён папракне:

— Эх, дзед, такую прыгажосць не збярог!

А будуць жа і праўнукі. Хіба ўжо не дачакаюся...

Уладзімір ГОЙТАН.

АД АЎТАРА: Сёння адбудзецца пасяджэнне калегіі Дзяржкамітэта па экалогіі, на якой будуць разгледжаны газетны артыкул «Храм ці публічны дом?», а таксама экалагічная абстаноўка, якая склалася на Лукомлі.

ПАСТАНОВА

савета сатырычна-гумарыстычнай рубрыкі газеты «Звязда» — «Смехатэрапія» ад 31 сакавіка 1992 года

1. У сувязі з надыходам неафіцыяльнага Дня смеху — 1 красавіка рэзка ўзмацніць колькасць сатырычных, гумарыстычных і іншых элементаў у разліку на душу чытацкага насельніцтва.
2. У сувязі з незалежнасцю і суверэнітэтам Беларусі не святкаваць вышэйпамянёную «маскоўскую» дату і ўвесці ў рэспубліканскі каляндар дзень 32 сакавіка.
3. Пачынаючы з гэтага года лічыць менавіта 32 сакавіка Днём смеху з усімі вынікаючымі адсюль святочнымі падзеямі.
4. Загадчыкам аддзелаў сатыры і гумару рэспубліканскіх, абласных і раённых газет прапанаваць зрабіць 32 сакавіка на старонках сваіх выданняў ганаровы святочны салют буйнымі фельетонамі і дробнымі смяшынкамі.
5. Прапанаваць парламенту зацвердзіць дзень 32 сакавіка ў афіцыяльным календары і аб'явіць яго нерабочым днём.
6. Давесці гэту пастанову да ведама кожнага чытача газеты «Звязда» і ўсіх жыхароў рэспублікі.
7. Смяяцца!

— Без слоў.
Мал. М. СЕУЛЮКА.

НАВІНЫ АКЦЫЯНЕРНАГА ТАВАРЫСТВА «БЕЛАГРАПРАМБІРЖА»

На таргах у пятніцу, 27 сакавіка 1992 года, было прапанавана на продаж каля 3 тысяч відаў тавараў на суму 1,2 мільярда рублёў. Заключана 68 гандлёвых здзелак на суму 14,1 млн. рублёў.

Сярод прададзеных і купленых тавараў:

Назва тавару	Колькасць	Адзінка вымярэння	Цана за адзінку (рублёў)
Збожжа фуражнае і насеннае	1.060	тона	5.800—7.100
Рыс нешліфаваны	20	тона	27.000
Цыбуля рэпчатая	15	тона	9.000
Соус таматны, 0,5 л	5.000	слоік	25
Кроп (семя)	4	тона	40.000
Дрожджы харчовыя сушаныя	500	кг	160
Глазура шакаладная ў блоках	2.000	кг	350
Сыр	11,6	тона	50.000—71.000
Гарэлка «Руская»	2.000	бутэлька	110
Камбайн КС-6Б буракаўборачны	1	шт.	350.000
Бульбасаджалка КСМ-4	3	шт.	12.000
Насеннеачышчальная машына СОМ-300	2	шт.	5.200
Трактар Т-150К, 1984, кап. рамонт у 1991 г.	1	шт.	55.000
Кран КС-2561, на базе ЗІЛ-130	1	шт.	350.000
Аўтапагрузчык ДВ 1792.33.37	1	шт.	690.000
Аўтамабіль «Масквіч-412» ІЭ 028, новы	1	шт.	179.000
Аўтамабіль ВАЗ-21063, новы	1	шт.	400.000
Электрапагрузчык, двухтонны, балгарскі, новы	1	шт.	450.000
Акумулятары аўтамабільныя, стартарныя, 6 СТ 55, Югаславія	120	шт.	4.200
ДВП	3.300	шт.	35—39
Бітум ВНК-5	100	тона	3.000
Швелер	9,5	тона	20.000—24.000
Сталь ліставая ацынкаваная	11	тона	43.000

Нагадваем, што таргі праводзяцца штотыднёва па пятніцах з 11.00 па адрасу: Мінск, вул. Казінца, 86, корпус 2. Рэгістрацыя ўдзельнікаў з 9.00. Даведкі па тэлефонах: 77-07-26, 77-00-90.

Нягеглаўскія навіны

— Таварыства спажыўцоў горада Нягеглаўска пачало ствараць Чырвоную кнігу цэн і паслуг. У адрозненне ад вядомай заалагічнай Чырвонай кнігі, дзе гаворыцца аб рэдкіх і выміраючых відах раслін і жывёл, сюды будуць заносіцца прадукты, тавары і паслугі, якія знікаюць з нашага жыцця, а таксама нізкія цэны, якіх амаль не засталося ні ў Нягеглаўску, ні ў краіне. У цікавай кнізе ўжо ёсць некалькі слоў: шакалад, шампанскае, дзіцячыя цацкі, паслугі цырульняў, танныя газеты.

— Жыхары Нягеглаўска ўжо не здзіўляюцца, калі бачаць на капотах уласных «Вольва» і «Мерседэсаў» мясцовых прадпрымальнікаў намаляваныя зоркі. Справа ў тым, што кожнай такой зоркай нягеглаўскія бізнесмены адзначаюць адзін зароблены мільён рублёў (па аналогіі з тым, як шафёры адзначаюць кожныя 100 тысяч наезджаных кіламетраў). Але гэта не толькі ганаровая адзнака, бо наяўнасць зорак з'яўляецца і дапамогай мясцовым рэкецірам у выяўленні найбольш багатых дзялкоў рыначнай эканомікі.

— Толькі з трэцяй спробы сесія гарсавета прыняла рашэнне аб перайменаванні цэнтральнай плошчы Нягеглаўска. Нягледзячы на ўпартае супраціўленне кансерватыўнай часткі дэпутатаў з ліку бюракратычнай наменклатуры, дэмакраты ўсё ж атрымалі перамогу. З першага красавіка 1992 года замест імя Леніна плошча будзе называцца імя Уладзіміра Ульянава. Наперадзе крокі па перайменаванню вуліцы Дзяржынскага ў вуліцу «Жалезнага Фелікса», праспекта Піянераў—у праспект Бойскаўтаў, завулка Фрунзенскага—у завулак Бішкекскі, кінатэатра «Дружба» — у кінатэатр «Кансенсус» і г. д.

Мал. М. СЕУЛЮКА.

«Прачытай і перадай другому»

Смехатэрапія

32 сакавіка — лепшы дзень для таго, каб падумаць пра сваё здароўе. Няхай гэты тэкст дапаможа вам.

1. Адцісніцеся ад падлогі дзесяць разоў, пасля чаго паспрабуйце пульс. Ён раўняецца:
а) 84 удары ў мінуту — 3 ачкі
б) 300 udaраў у мінуту — 2 ачкі
в) 16 ударaў у мінуту — 1 ачко
г) пульс не адчуваецца — 0 ачкоў

2. Ваша раніца пачынаецца:
а) з гімнастыкі — 3 ачкі
б) з бутэлькі гарэлкі — 2 ачкі
в) з прагляду тэлебачання — 1 ачко
г) з 12 гадзін дня — 0 ачкоў

3. Вы:
а) не курыце і не п'яце — 3 ачкі
б) калі п'яце, не курыце — 2 ачкі
в) калі курыце, не п'яце — 1 ачко
г) п'яце і курыце рэгулярна — 0 ачкоў

4. Ваша любімае спартыўнае спаборніцтва:
а) футбол — 3 ачкі
б) кіданне пончыкаў — 2 ачкі
в) скачкі ўбок — 1 ачко
г) барацьба са сном — 0 ачкоў.

5. Што вы адчуваеце, гледзячы на культурыста:
а) зайздрасць — 3 ачкі
б) павагу — 2 ачкі
в) аргазм — 1 ачко
г) пагарду — 0 ачкоў

6. На колькі паверхаў вы ўзбіраецеся без дапамогі ліфта:
а) на 18 — 3 ачкі
б) на 5 — 2 ачкі
в) на 1 паверх — 1 ачко
г) на 2 прыступкі — 0 ачкоў

7. Ці выпісваеце вы «Звязду»?
а) выпісваю — 3 ачкі
б) купляю ў кіёску — 2 ачкі
в) не выпісваю — 1 ачко
г) выпісваю часопіс «Свінагадоўля» — 0 ачкоў

КАЛІ ВЫ НАБРАЛІ:
16—24 ачкі: радуйцеся, вы нармальны, рознабакова развіты чалавек. Дзякуючы заняткам фізкультурай і спортам у вас усё будзе ў поўным парадку.
8—16 ачкоў: вы крыху недаацэньваеце ролю спорту ў вашым жыцці. Упартасць і сіла волі — і самаадчуванне нармалізуецца.
1—8 ачкоў: вам можна толькі паспачуваць. Але яшчэ не ўсё страчана — ранішняя гімнастыка і падпіска на газету «Звязда» павінны стаць вашымі жыццёвымі стымуламі.
0 ачкоў — цікава, што вы дагэтуль яшчэ жывяце.

Мазаіка 32 сакавіка

А вось што можа здарыцца ў гэты надзвычайны дзень на самай справе

У кватэры ўрача чуецца званок у дзверы. Урач адчыняе і бачыць на ганку шкілет.

— Вось так заўсёды. Чакаюць да апошняга перад тым, як звярнуцца да ўрача.

●

Рабочы зваліўся з рыштаванняў. Яго напарнік крычыць яму ўслед:

— Хутчэй, Сяргей! За табою цэгла ляціць!

●

На беларуска-польскай граніцы ў купэ вагона ўваходзіць мытнік:

— Гарэлка, тытунь, наркотыкі? — пытаецца ён.

— Кубачак кавы, калі ласка, — запрашае пасажыр.

●

У вядомага крытыка спыталі: якая розніца паміж раманам XIX стагоддзя і сучасным?

— У старажытных раманах юнак цалуе сваю выбранніцу не раней чым на 150-й старонцы. У сучасных — у яго ўжо на другой старонцы нараджаецца незаконнае дзіця.

●

— У мяне для вас дзве навіны,—кажа ўрач пацыенту,—пачнём з дрэннай: мы вам адрэзалі здаровую нагу.

— Ну-у-у.

— Але ёсць і добрая — хворую нагу можна лячыць.

●

Жанчына пытаецца ў суседкі:

— Куды вы несяце торт?

— Хачу зрабіць падарунак сакратарцы майго мужа.

— У яе што, дзень нараджэння?

— Не. У яе вельмі прыгожая фігура.

●

Маці з дачкой, прывабнай дзяўчынай, уваходзяць у пакой урача.

— Распранайся, — звяртаецца ўрач да дзяўчыны.

— Гэта я захварэла, — тлумачыць маці.

— А... Ну тады пакажыце язык.

●

Жонка пытаецца ў мужа:

— Калі ты вярнуўся дамоў учора вечарам?

— Роўна ў дзесяць.

— Хлусіш, я чула, як будзільнік празвінеў толькі адзін раз.

— Канешне, дарагая. Людзі яшчэ не прыдумалі гадзіннікі, якія званілі б нуль разоў.

●

Хлопчык прыбягае да маці:

— Мама! Мама! Тата ў гаражы павесіўся.

Маці з крыкам бяжыць да гаража, але там нікога няма, і яна вяртаецца дамоў.

— Што ты хлусіш, там нікога няма!

— Першага красавіка — нікому не вер. Канешне, у гаражы нікога няма — ён ў падвале павесіўся.

ГУМАРЭСКА

Фразы

— Не ведаю, што лепш: стаяць з працягнутай у бок Захаду рукой ці з той жа рукой, толькі сціснутай у кулак і накіраванай у бок нашага ўрада.

●

— Што ж цяпер рабіць лебедзю, калі ні рака, ні шчупака даўно няма ў продажы.

●

—Я не бачу ў палітыцы цяперашняга ўрада нічога прагрэсіўнага, акрамя падатку.

●

— Гэты стрэляны верабей Няўзораў.

●

— Разумнай жанчыне столькі гадоў, колькі ёсць на самай справе.

●

— «Зробім Маскву ўзорным голадам».

Мікіта БАГАСЛОЎСКІ.

Трэба пакаяцца

Навум Іванавіч з шумам уцягнуў у грудзі паветра і старанна пачаў:

— Таварышы, у тым, што наша фабрыка не выканала леташняга задання па выпуску тавараў народнага спажывання, ёсць пэўная доля віны і яе кіраўніцтва...

— Хвіліначку! — Алена Якаўлеўна адклала ўбок вязальныя спіцы. — Давай крыху інакш.

Навум Іванавіч спыніўся ў чаканні ля люстэрка.

— Па першае, што гэта за «пэўная доля віны»,—працягвала жонка.—Дзяжурная стэрэатыпная фраза, якая ўсім надакучыла ў часы застою. Дарэчы, яна і цяпер яшчэ ў модзе. Далей. Ніякай канкрэтнасці — хто менавіта вінаваты. Нейкая калектыўная безадказнасць.

— Гхм...— паморшчыўся Навум Іванавіч.— А можа лепш так: у тым, што фабрыка завяліла план, мы з сябе віны не здымаем.

— Ізноў чысцюткай вады дэмагогія, — заўважыла жонка. — Што гэта за раздача індульгенцый самім сабе? Прабач, але ў людзей можа скласціся ўражанне, што «мы» — гэта шырма, за якую хоча схавацца кіраўнік. Разумееш?

Замест адказу Навум Іванавіч, які заўсёды спадзяваўся на жыццёвую мудрасць жонкі, з хрумстам адкусіў яблык, пасля чаго зноў узяўся за паперыну, каб улічыць заўвагі патрабавальнага сямейнага кансультанта.

— Цяпер, здаецца, тое, што трэба, — сказала Алена Якаўлеўна, праслухаўшы выступленне цалкам. — Толькі менш металу ў голасе. Як бы табе параіць... Ну, уяві, што ты знянацку разбіў маю любімую хрустальную вазу і просіш у мяне прабачэння.

— Яшчэ што надумала,— спахмурнеў муж. —Застаецца прылюдна паплакацца ў насоўку. А што я, як дырэктар, магу зрабіць, калі эканамічныя сувязі лопнулі, быццам бурбалкі. Дзе ўзяць сыравіну? І ніхто не хоча нічога ведаць. Гарадское начальства выклікала ўжо на дыван. Атрымаў запрашэнне з міністэрства. А галаўны боль? А павышаны ціск і бяссонніца? А ты кажаш «металічныя ноткі». Ды пры такім жыцці наогул неабходна мець жалезныя нервы!

— Ну вось, ужо і пакрыўдзіўся, — падышла да мужа з усмешкай Алена Якаўлеўна. — Ці ж я табе не жадаю ўдачы?

Адчуўшы пяшчотнасць жаночых рук, якія мякка абвілі ягоныя плечы, Навум Іванавіч супакоіўся, а жонка пачала павучаць далей:

— А калі спатрэбіцца, дарагі, варта сябе і ў грудзі пакалаціць, а то і паплакацца, не зважаючы, што мужчына. Заўваж, цяпер нават і ў парламентах гэтак робяць. Сам бачыш: развалілі вялізную краіну, пакаяліся для выгляду, і, дарэчы, невядома ў чым, і ніякай адказнасці —як з гускі вада. І ўсё зноў пры пірагу. І ты не будзь сярод іншых белай варонай!

Навум Іванавіч не ўтрымаўся і пацалаваў сваю разумную жонку.

Рэпетыцыя перад адказным сходам закончылася.

Вячаслаў ГІЛЕВІЧ.

— Мікола, як з Іспаніі прыехаў, зусім ашалеў...
Мал. А. ЧУБУКІНА.

— Яшчэ слова — я табе і рогі паадбіваю!!!
Мал. А. ПАПОВА.

Тэлетайп 32 сакавіка

* Міжнародны інстытут чалавеказнаўства падзяліў савецкіх людзей на дзве катэгорыі—чырвоных і чорных. Чорныя — гэта тыя, хто ездзіць у чорных «Волгах», есць чорную ікру і атрымлівае неабходныя тавары з чорнага ходу. Чырвоныя — гэта тыя, хто з чырвоным носам выходзяць па чырвоных датах календара з чырвоным сцягам.

* Шэраг працоўных калектываў маскоўскіх прадпрыемстваў вылучыў лозунг: «Сустрэнем стодваццаціпяцігоддзе з дня нараджэння Леніна датэрмінова». Ініцыятыва пакуль што не знайшла шырокай падтрымкі.

* Алан Чумак дае сваім прыхільнікам чарговую параду: «Калі ваш сусед слухае магнітафон да гадзіны ночы, патэлефануйце яму ў тры і падзякуйце за атрыманае задавальненне».

* Ад Савецкага Саюза ў Кнігу рэкордаў Гінеса занесены наступны рэкорд: «Самы высокааплатны музычны нумар у свеце. Харавое выкананне «Інтэрнацыянала» дэлегатамі XXVIII з'езда КПСС (5.000 дэлегатаў × 500 рублёў (сярэдняя зарплата) × 12 месяцаў × 5 гадоў). У выніку—150 мільёнаў рублёў.

* Нарэшце, афіцыяльна заяўлена, што паміж звычайнай і савецкай азбукамі існуе вялікая розніца. Звычайная азбука пачынаецца: А, Б, В, Г, Д.., а савецкая — А, Б, В, Ч, К, П, Б, С...

* Лонданская газета «Таймс» паведаміла аб своеасаблівых рысах савецкага бізнесу і ў якасці доказу прывяла наступны выпадак. Сустракаюцца два нашы бізнесмены. Адзін прапануе:

— Калі жадаеш, я прадам табе вагон паперы за мільён рублёў.

— Згодзен.

На гэтым і разышліся. Адзін пайшоў шукаць вагон паперы, другі — мільён рублёў.

БАЙКА

Прыстасаванец

Звяры на нечарговым сходзе,
Аддаўшы дань апошняй модзе,
Свой прафсаюз стварыць рашылі.
Доўга раўлі, пішчалі, вылі,
Спрачаліся паміж сабою:
Каго ж ім выбраць старшынёю?
Адказ на гэтае пытанне
Знайшлі пад самае змярканне.
Шашок як самы паважаны
І быў тым старшынёй абраны.
Сядзіць шашок ў нары-канторы,
Шле сваякоў у санаторый
Ці каго з блізкіх падпявалаў,
Якіх вакол яго нямала.
Жыве шашок сабе ўволю:
На жываце нажыў «мазолі»
І тлушчу ў палец мо на карку,
Завёў на дачы гаспадарку,
У якой мядзведзі і яноты
Выконваюць усе работы.
Сход правядзе раз у паўгоддзе,
Урад аблае на тым сходзе,
Савет Вярхоўны скрытыкуе,
Якому еднасці бракуе,
Пастрашыць улады забастоўкай,
Калі не зменяць абстаноўку.
Жыве, шыкуе «абаронца»
І цешыцца сабой бясконца,
Забыўся нават і пра тое,
Як некалі, у часы застою,
Пры сваіх родзічах-сатрапах
Заўжды хадзіў на задніх лапах.
Такіх шашкоў, відаць, нямала
На вашых сцежках пападала?

Рыгор ВАЎЧОК.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

1 красавіка

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Дайце мне пець». Музычны фільм.
9.35. «Авадзень». Мастацкі фільм. 2-я і 3-я серыі.
16.20. У. Граўцоў. «Востраў надзеі і кахання». Тэлеспектакль.
18.00. «Танцы на свежым паветры». Дак. фільм.
18.30. Шлях да рынку. Асіповіцкі кардонна-руберойдавы завод.
18.55. Запрашаем на дабрачынны аўкцыён бізнес-клуба «Партнёр».
19.00. Панарама.
19.25. Абласныя навіны (Гомель).
19.35. Наш каментарый. «Смеху варта».
19.40. «Жарт-крок». Гумарыстычная праграма.
20.25. Калыханка.
20.45. Гандаль-дайджэст.
21.00. Вечарынка. Забаўляльная праграма.
22.00. «Вясёлы архіварыус». Музычнае рэвю.
23.00. НІКа.

1 канал. Астанкіна

4.00. Раніца.
6.35. Мультфільмы «Па шчупаковаму загаду», «Пад адным дахам».
7.20. Дзіцячы музычны клуб
8.00. Дак. фільмы «Працаўнікі неба», «Адзін і той жа вецер».
8.40. Хакей. Чэмпіянат СНД. Фінал.
10.00. Навіны (з сурдаперакладам).
10.20. Фермата.
10.50. Дак. фільм «Сельскія размовы».
11.20. «Правінцыяльны салон».
11.55. Як дабіцца поспеху.
12.15. Тэлемікст.
13.00. Навіны.
13.20. Сёння і тады.
13.50. «Шафёр на адзін рэйс». Мастацкі фільм. 1-я серыя.
15.00. «Рок Макс». Генезіс.
16.00. Навіны.
16.20. Максіма.
16.50. «Няма праблем?»
17.30. Мастацкі фільм «Сон у руку, ці Чамадан».
18.45. Добрай ночы, малышы!
19.00. Навіны.
19.35. «Шмат шуму... і нічога». Забаўляльная праграма з удзелам М. Задорнава.
20.50. Фермата.
21.20. Мастацка-публіцыстычны фільм «Рэформа на крыві». Пра П. А. Сталыпіна. Частка 1-я.
22.00. Навіны.
22.25. Лімпапо.
22.55 «Шафёр на адзін рэйс». Мастацкі фільм. 1-я серыя.

Канал «Расія»

6.00. Весткі.
6.20. Нямецкая мова. 1-ы год навучання.
6.50. Вольны час. «Калекцыянер».
7.05. Нямецкая мова. 2-гі год навучання.
7.35. М. В. Гогаль. «Нос». Спектакль Літоўскага маладзёжнага тэатра.
10.00. Крымінальны канал.
10.55. «Выхаванцы чыстых натхненняў...» Прэзентацыя юных дараванняў Расіі.
11.40. Сялянскае пытанне. «Зямельная рэформа».
12.00. Весткі.
14.00. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы)
15.00. Ключ да сусветнага рынку.
15.30. Восень жыцця.
15.45. Т. Ін. Ка.
16.00. «Далёкі Усход». Тэлеагляд.
16.45. Наш сад.
17.15. Лясы.
18.00. Весткі.
18.20. Свята кожны дзень.
18.30. Пяты куток.
19.00. «Як хаваюць у Адэсе». Мастацкі фільм.
19.10. Рэтра-эстрада.
19.20. Джэнтльмен-шоу.
19.55. Тэатральны капуснік. Вечар у тэатры-кабарэ «Лятучая мыш».
21.00. Весткі.
21.25. На сесіі ВС Расіі.
21.55 Футбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. «Бенфіка» (Лісабон) — «Дынама» (Кіеў).

2 красавіка

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Армен Джыгарханян». Тэлефільм.
9.55. «Вобразы». Фільм-канцэрт.
11.00. «Бацькі і дзеці». Мастацкі фільм. 1-я серыя.
16.30. Беларуская літаратура. 10-ы клас.
17.00. «Небыліца», «Носікі-кірпаносікі». Мультфільмы.
18.00. «Вольніца». Дак. фільм.
18.25. Спявае выкладчык Брэсцкага музычнага вучылішча С. Панасюк.
18.55. Запрашаем на дабрачынны аўкцыён бізнес-клуба «Партнёр».
19.00. Панарама.
19.25. Абласныя навіны (Гродна).
19.35. Зачытайце маё пісьмо...
19.40. Гаспадар. Каго мы ставім на калені? Калгас імя Дзімітрава Талачынскага раёна.
20.10. Тыдзень беларускага ўрада.
20.25. Калыханка.
20.45. Вячэрняя пагулянка з музыкай і танцамі. Аўтарскі вечар кампазітара Д. Еўтуховіча.
21.45. Студыя «КіТ».
23.30. НІКа.

1 канал. Астанкіна

4.00. Раніца.
6.35. Мультфільмы «Новае адзенне караля», «Казка пра моцны арэх», «Славутае качаня Цім».
7.30. «Сон у руку, ці Чамадан». Мастацкі фільм.
8.45. «Шмат шуму... і нічога». Забаўляльная праграма з удзелам М. Задорнава.
10.00. Навіны (з сурдаперакладам).
10.20. У свеце жывёл.
11.05. Усе любяць цырк.
11.50. «Легенды і быль нашых гор». Дак. фільм.
12.15. Тэлемікст.
13.00. Навіны.
13.20. Дак. фільм «Кветкі блакітныя».
13.50. «Шафёр на адзін рэйс». Мастацкі фільм. 2-я серыя.
15.00. «Васьміногі з другога паверха». Мастацкі фільм. 4-я серыя.
16.00. Навіны.
16.20. «Эльдарада».
16.50. ...Да 16 і старэйшым.
17.30. Кінапанарама.
18.45. Добрай ночы, малышы!
19.00. Навіны.
19.35. Юбілейны вечар Л. Лешчанкі.
21.20. Мастацка-публіцыстычны фільм «Рэформа на крыві». Частка 2-я.
22.00. Навіны.
22.25. Футбол. На шляху да Уэмблі.
23.25 «Шафёр на адзін рэйс». Мастацкі фільм. 2-я серыя.

Канал «Расія»

6.00. Весткі.
6.20. Іспанская мова. 1-ы год навучання.
6.50. Вольны час. «Дамашні клуб».
7.05. Іспанская мова. 2-гі год навучання.
7.35. Дзіцячая гадзіна (з урокам англійскай мовы).
8.35. Футбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. «Бенфіка» (Лісабон) — «Дынама» (Кіеў).
10.10. «Дамінус». Мастацкі фільм.
11.30. «Верабейка». Мультфільм.
11.40. Сялянскае пытанне. «Агароднінныя пакуты».
12.00. Весткі.
14.30. Вяртанне імя: Сяргей Нячаеў.
15.10. Фрыстайл. Чэмпіянат і кубак Еўропы. Акрабатыка.
15.45. Т. Ін. Ка.
16.00. Песні Віктара Рэзнікава ў выкананні руска-амерыканскай поп-групы.
16.35. Вольны час. «Увага: здымаю!»
16.50. Парламенцкі веснік.
17.05. Абмяркоўваем праект Канстытуцыі Расіі.
18.00. Весткі.
18.20. Свята кожны дзень.
18.30. Спецыяльны камерцыйны веснік.
18.40. «Сны пра Ізраіль». Фільм 4-ы «Алім Хадашым».
19.30. На сесіі ВС Расіі.
20.00. Пятае кола.
21.00. Весткі.
21.25. Пятае кола. Працяг.
22.05. Іграе ансамбль «Малады джаз».

НА ДВОР'Е

1 красавіка

Сёння ўдзень па рэспубліцы пераменная воблачнасць, пераважна без ападкаў. Тэмпература паветра ў Магілёве, Віцебску 5—7, Гомелі — 6—8, Гродна, Мінску — 7—9, Брэсце — 9—11 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак: 2 красавіка па захаду, 3-га — месцамі па рэспубліцы дажджы. Тэмпература паветра ўначы 2—7, удзень — 8—13, у асобных раёнах да 16 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

РАДЫЁ

2 красавіка

Апошнія паведамленні: 6.00, 7.00, 10.00, 15.00, 20.00, 23.00.

7.00 — «Радыёфакт». 8.05 — «Зона асаблівай увагі». 8.15 — «Вясковыя ростані». 9.15 — М. Парахневіч. «Сухмень». Перадача 1-я. 10.15 — «Запрашаем на кніжчыны імяніны». 11.00 — «Ваша думка, ваша прапанова». 11.30 — «Справа». Хроніка дзелавога жыцця». 11.40 — «Чалавек. Грамадства. Закон». 12.00 — «Апоўдні». 13.00 — «У абедзенны перапынак». 14.00 — «З новых запісаў музычнай фанатэкі». 15.15 — «Культура і сучаснасць». Радыёрасказ. 15.45 — «Развітанне з роднай зямлёй». Нататкі Д. Міцкевіча. 16.05 — «Радыёпошук». 16.50 — канцэрт. 17.00 —«Эканамічны дзённік». 17.40— «Ад нашага ўласнага карэспандэнта». 18.00 — перадачы абласнога радыё. 19.00 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 19.45 — вячэрняя казка. 20.00 — «Дзень нашага жыцця». 20.25 — «Сын зямлі». Рэпартаж. 21.00 — «Ад шчырага сэрца». Музычная праграма. 22.00 — «Экалогія: навіны і праблемы». 22.10 — «Мы і свет». Міжнародная праграма. 23.10 — эстрадны канцэрт.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ. СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Люстэрка».

Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь «Аб першачарговых мерах па развіццю індывідуальнага і кааператыўнага жыллёвага будаўніцтва ва ўмовах пераходу да рыначнай эканомікі».

«Хто выпіў мой чай і з'еў мой цукар?» Аб тым, што з магазінаў знік цукар , той час як фонды на яго размеркаваны раўнамерна па месяцах.

Урадавыя весткі.

Законы Рэспублікі Беларусь «Аб таварных біржах», «Аб Кантрольнай палаце Рэспублікі Беларусь» і пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь аб увядзенні гэтых законаў у дзеянне.

Бюро даведак.

«Пасрэднік». Інфармацыйна-рэкламны раздзел газеты.

«Смех-смехам». Чарговы выпуск аддзела сатыры і гумару.

Галоўны рэдактар У. Б. НАРКЕВІЧ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў—32-04-52, 32-41-92, навін—32-15-02, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

ПА НУМАРУ ДЗЯЖУРЫЛІ: член рэдакцыйнай калегіі Іван Бараноўскі, першы намеснік адказнага сакратара Яўген Ляхаў, старшы карэктар Ала Сабалеўская.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.784. Індэкс 63.850.
Зак. № 64.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.05.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12